

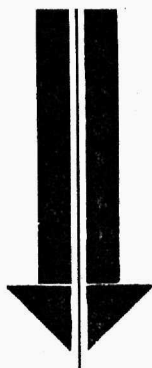
Välis-Eesti

Almanak

TEIN

EESTI X ÜLDLAULUPIDU JA EESTI I MUUSIKAPIDUSTUSED

TALLINNAS, 23., 24. ja 25. juunil 1933. a.
Tegelasena 20.000 lauljat-mängijat.
(Lähemalt tekstis.)

Pärnu

Eesti kaunim ja elurõõmsam suvituskoht.

Avar, päikseküllane supelrand.

Moodne muda- ja rabaravila

Ravitsetakse: jooksjahaigusi, naistehaigusi, südame-
haigusi, veresoonte lubjastust jne. jne.

Äärmiselt odavad paushaal- ja üksikhinnad.

Lähemaid teateid palutakse nõutada supelinspektorilt, aadressil:
Pärnu, supelinspektorile.

Üäliseestlased,

T mahutage raha kinnisvaradesse,
mis kindlustab Teie raha ja võimaldab kõrgemat protsenti.

Müüdavate

kinnisvarade kohta
Tallinnas

annab ligemaid teateid kontor „**Va-he**“
Tallinnas, Jaani t. 6 II korr.

Tel. 446-61.

Vastatakse kirjalikkudele järelpärimistele.

„POLARIS“

Eesti Kinnitus-Aktsia-Selts.

võtab vastu järgmisi

KINNITUSI:

TULE-, MURDVARGUSE-, VEO-, VÄÄRTSAADETE-,
KASKO- (LAEVAKEREDE) JA KLAASIKINNITUSI.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid ületavad **Kr. 810.000.—**
Seltsi asutamisest peale on kahjude eest väljamaksetud üldkokku
Kr. 3.803.290.90

Soliidne edasikinnitus! Kahjud likvideeritakse viivitamata!

JUHATUS asub TALLINNAS, Vana Viru tän. nr.12. Kõnetr. 426-66.

Telegr.-aadress: „Polaris“.

OSAKOND asub TARTUS, Lihaturg nr. 7. Kõnetraat 6-75

ESINDAJAD kõigis linnades ja maakohdades.

K-M. J. PUHK & POJAD

A-S. „Ilmarine“

Põhja puistee 21. Telefoni keskjaam 426-40

Suurveski:

Nisu- ja rukkipüülijahud: „Eesti
Parem“, „Kalev“, „Sampo“,
manna, kaeraheibed „K-H“ jne.

Tallinna osakond

Estonia puistee 19.

Tel. 427-55

Suurveski saadused.

Õli-, raua- ja koloniaalkaubad.

Autoosad, kummid jne.

Autode esindus. Autotöökoda

Põja puistee 21.

Chevrolet
Buick
Cadillac atc.

Osakonnad:

Tartus,
Narvas,
Pärnus,
Viljandis,
Valgas,
Rakveres,
Paides,
Petseris,
Tapal,
Abjas,
Võhmas.

Metallitööstus, valukoda.

Malm- ja terasvalu,
Valts- ja kiviveskite seadised,
naftamootorid.

õlireservuaarid,
bensinijaamade seadised,
teerullid ja -teehõvliid jne.

Koorma-, köietus- kütke- ja
autokummi lumeketid jne.

Eriala: õlikivi küttekolded, ra-
diaatorid, katlad ja aurumasi-
nad.

KAPSI & KO.

TALLINN, HARJU 46.

Elektrotehnika kauplus ja installat-
sioon büroo, raadio vastuvõtjad
ja saatjad, jalgrattad ja nende
osad, mootorrattad, autod,
kinoaparaadid ja
heliseaded.

Ühistegelikkude asutiste keskpank

EESTI RAHVAPANK

Asutatud 1920. a.

Tallinnas, S. Karja 19.

Telefon 425-55.

Telegraafi aadr.: Tallinn, Rahvapank

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.
Korrespondendid kõikides kodumaa
linnades, alevites ja alevikkudes.

Nõudke ainult!

Tuntud

Kaubamärk prov. H. Jürgens'i

BOR-THYMOL seepi

Kõrgemas headuses tualettseep vistrikute, tedretähtede, päikese põlendiku ja üleliigse higistamise vastu.

Teeb naha siledaks ja pehmeks.

Müük apteekides, rohu- ja teistes paremates kauplustes.

L o n d o n i s suure kuldaurahaga kroonitud.

L o n d o n i s suure kuldaurahaga kroonitud.

O-Ü.

„Põllumajanduslik Eksport“

Ostab piiramata arvu väljaveoks ja siseturu tarbeks

kanamune

ja maksab kõrgemat päevahinda.

Kontor: Tallinn, S. Karja 18, Laenu-panga majas ja ruumes.
Kõnetraat: 445-71 ja 44-53.

Kesklaadu: Estonia puiestee 13.
Kõnetraat: 307-25.

Telegr. aadr.: „OVO“ Tallinn.

Vastuvõtte punktid asuvad üle maa.

A-S. VENNAD KIMBERG

TRAADI JA NAELAVABRIK.

LADU NUNNE T. 16.

TEL. 448-17.

Latinaelad, papi-, pleki-, haak-, vormi-, saapanaelad, kõiksugu erinaelad ja rattaneed. **Traati** haljast, põletatud, tsingitud, vasetatud, okastraati ja **vedrutraati**.

= EEKS-MAJA =

toimetab

**tule-, elu-, murdvarguse-, kindlustusi.
klaasi- ja koduloomade-**

EEKS-MAJA uue põhikirja kohaselt ei nõua kindlustusvõtjalt lisavastutust.

EEKS-MAJA kindlustustingimused on kõigiti soodsad.

EEKS-MAJA maksab kindlustustasud täpsalt välja.

EEKS-MAJA on oma tüsedate reserve ning arvurikka kindlustusvõtjate pere tõttu võimsamaid kindlustusseltse Eestis.

.....
EEKS-MAJA JUHATUS: Tallinnas, Lai tänav 1. Telefon 438-85.

KONTORID:

Tallinnas, Lai tän. 1, telefon 445-07 ja

Harju tän. 29, Tallinna Majaomanikkude

Pangas, telefon 427-49.

OSAKONNAD:

Tartus, Suurturg 7, tel. 9-78; Valgas,

Vabaduse t. 6, tel 36; Viljandis, Tal-

linna t. 13, tel. 1-73; Petseris, Kastani t.,
tel. 1-02; Rakveres, Lai t. 17, tel. 1-64.

.....
Agendid igas linnas, alevis ja vallas.

VÄLIS-EESTI ALMANAK

1933.

I

5. AASTAKÄIK

* * *

On nurgake maailmas, millele tuksub soojemalt iga rahvaliikme süda, millele mõtleb kaugelviibija oma salajasil igatsuse hetkeil. See on sünnimaa.

Sünnimaa, vanemate ja esivanemate sünnimaa, kus möödunud lapsepõlve helged aastad!

Ei suuda purustada neid nägematuid sidemeid, mis seovad sünnimaaga, kauge vahemaa, ei ükski saatuse vapustus! Kaugelt alles õpime õieti tundma oma kodumaad, õpime õieti hindama tema ilu ja tema veetlevust, õpime armastama tema puuduseidki! Ja tunneme siis selgemini, kui kunagi, et meil saab olla vaid üks kodumaa!

On käes aasta, kus kodumaa rahvusliku eneseavalduse pidulikud sündmused kajavad kutsudes oma rahva liigetele üle terve maailma, kutsuvad lauluhelid kuulama oma sünnimaa laule, laulma oma sünnimaale! See on aasta, kus Eesti rahvas — laulev rahvas — koondub oma traditsioonilisele ülemaalisele laulupeole, seekord juubeli 10. laulupeole, et unustada igapäevased mured ja sulada kokku helides ühiseks suureks lahutamatuks pereks!

See on aasta, kus üle maailma kaugustesse valgunud eestlased kinnitavad jälle teineteisele oma ühtekuuluvust, tulevad kokku, kui ühe pere lapsed ja on rõõmsad jälleenägemise üle!

2. ülemaailmline Välis-Eesti kongress on selleks kohaks, kus meie, ühispere lapsed, peale laulu ja muusikat asume looma oma Suur-Eestit — Suur-Eestit kõigist väliseestlasist, kelle koduks terve maailm, kuid kodumaaks siiski vaid Eesti, me sünnimaa!

Olge tervitatud 10-dal Eesti üldlaulupeol ja 2-sel ülemaailmlisel Välis-Eesti kongressil kodumaa laiailipillatud lapsed!

ED. RIISMAN,
V.-E. Almanaki vastutav toimetaja.

Eesti koloniide küsimus välis- eestlaste vaatenurgast*)

Asumaade küsimus Eesti võima- luste ja vajaduste seisukohast.

Välis-Eesti teadusemehe seisukoht Eesti koloniaalpoliitikas.

Koloniaalpoliitika küsimustes on võtnud sõna meie vanemaid väliseestlasi dr. P. A. Speek, Washingtonist. Tema leiab koloniide asutamises, eriti sel kujul, nagu J. Maide**) seda põhjendab, tugevat sakslaste mõju, mis aga vastuvõetav pole Eestile ja ei vasta vähemalgi määral Eesti riigi võimalustele ja praegustele oludele. Ta kirjutab:

Sakslased ihkavad tagasi oma endiseid asumaid ja tahavad soetada juure isegi uusi, et siis neil, õhutatuna oma kultuur-šovinismist, asumaa läbi võimalik oleks oma Deutseptum'i üle maailma levitada.

Sakslaste asundusteaduse järele peab

*) Eesti koloniide asutamise küsimus on tekitanud haruldaselt elavat mõtetevahetust nii Kodu- kui ka Välis-Eestis. Arvamised selles küsimuses on väga erinevad. Kuna paljud kinni haaravad vaimustusega oma koloniide asutamise ideest, peavad teised tarbetuks koloniide asutamist välismail, soovitades selle asemel sisekolonisatsiooni, kuna Eestis veel küllalt vaba maad — soid ja rabu. Väliskolonisatsiooni pooldajaist on osa J. Maide eeskujul oma iseiseisva või vähemalt autonoomse asumaa loomise poolt, teised koloniide all mõistavad ainult väliseestlaste koondmaist ühisesse asundustesse (Ed. Riisman). Lõplik seisukoht selles küsimuses tuleb otsustamisele II Välis-Eesti kongressil 26. juunil s. a. Toimetus.

**) V. Välis-Eesti Almanakid nr. 11 ja 12, 1932. a.

rahval, kelle maa-ala elamiseks kitsaks on jäänud, õigus olema välja rännata „ökumeeni”, s. o. välja oma kitsaks jäänud riigi piiridest teiste riikide maa-aladele, mis asumiseks kõlbudikud ja asujatele kohased, mis aga inimestest kas sootu veel tühjad või asustatud nii vähe ja hõredalt, et uutele juuretulejatele küllalt veel ruumi leidub. Ja õigust öelda, sakslastele näib olevat kogu maailm „ökumeen”, muidugi väljaspool Saksa riigi piire. Nii näiteks arvestasid saksa majandusteadlased ja statistikud viimase suure sõja ajal, et kui palju võiks saksa töölisi ja ametnikke mahutada Belgiasse pärast võidurikast sõda. Ka avaldati toleaegetes saksa kuukirjades ning nende hulgas akadeemilistes väljaannetes „Wissenschaftler'ite” poolt arvamist, et Baltimaa, seal hulgas siis muidugi ka Eesti, võivat toita vähemalt kolm korda rohkem elanikke, kui seal praegu elas. Nii siis on ka Eesti „ökumeen” sakslastele, isegi 2/3 ulatuses! Nii edasi resonanceerides võib ju otsusele tulla, et Belgia seisukohalt, kus rahvas kõige tihedam Euroopas, on iga teine Euroopa maa (ka Saksamaa) belglastele „ökumeeniks”. Lugu aga on „ökumeeni” mõistega nii, et küsimus, kas üks ehk teine maa on kitsas või tühi, ei olene mitte ainult inimeste arvust ja maa-ala suuruselt ning ta headusest ja viljakusest, vaid ka suurel määral

elanikkude majandusliku ja tehnilise edenemise tasapinnast.

Nii on, näiteks, mitmed ameerika ajaloolased arvamisel, et kui valged Ameerikasse tulid, siis Ameerika maa-ala oli siinsetele indiaanlastele juba kitsaks jäänud. Indiaanlased elasid jahist ja tarvitasid õige laialist maa-ala ühe inimese ülalpidamiseks. Kui valged neid võitsid ja n. n. reservatsioonidesse mahutasid, iga perekonna kohta umbes sama palju maad arvestades, kui palju tol ajal valge põlluharija perekonna toitmiseks vaja oli, hakkasid indiaanlased aga kohe nälga jääma ja välja surema, nii et valitsus pidi hakkama neid moonaga varustama. Siis on siin üsna autoriteetlikke arvamisi olemas, et praeguse tööstuse tehnika edu mõjul võiks kogu ühendriikide rahvas ennast rahuldavalt ära elatada ainult ühes ainsas osariigis ja nimelt Texas'es.

Praegune oluline tegur asumiseks kõlbuliste, tühjade ja hõredalt asustatud maadega on see, et rahvad ja riigid, kes neid omavad, ei lase neid käest ära minna ja ei hooli nende tarvituse võtmisest teiseist riigist sisserändajate poolt järgmisel põhjusel: Osalt rahvusliku tunde tõusu ja kõvenemise ja osalt ka kartuse mõjul, et looduse varandused oma riigis võivad tarvituse mõjul väheneda ja lõppeks koguni otsa saada, on asutud loodusvarade hoidmise (conservation of natural resources) poliitikal: las olla maa tühi, las magada ta pinnas looduse-varad: viljakandev muld, süsi, õli metallid jne. — kord tuleb aeg, kus neid meie oma suuremaks kasvanud rahvale vaja läheb, mitte üksi käesolevale, vaid ka tulevastele meie rahva põlvedele! — arutatakse ja otsustatakse igal pool nüüd.

Mõned Lõuna-Ameerika riigid tegid pärast sõda katset Euroopa riikidele väljandrändamiseks asunduse-kontsessioonide andmisega, näiteks Brasiilia Poola- ja Saksa-maaga. Need katsed aga ei õnnestunud. Esiteks ei suutnud kontsessiooni saajad riigid asunduse korraldamiseks ja ülesehitamiseks küllalt kapitali anda, teiseks, hakati neid kontsessioonide organiseerima kui väikseid ja uusi Poolasid ja Saksamaid („Little“ or „New“ Polands or Germanies). See lugu muidugi pahandas maa pärisrahva ja nende valitsuse. Lõppeks, ei püsinud sisserändajad ise kontsessioonides paigal — osalt rändasid mujale ja osalt tagasi vanakodumaale, ainult mõned vähesed jäid

kohale. Nende nähete tulemuseks on olnud see, et Lõuna-Ameerika riigid asunduse kontsessioonide enam ei andvat. Aasta või rohkem tagasi otsustas Mexiko parlament välismaalastele mitte enam kontsessioonide anda. Ühendriigid ei ole annud ega anna kontsessioonide üldse. Ka Kanada ei andvat enam kontsessioone isegi Ühendriikide kodanikkudele ja firmadele, kuna Inglismaale antud asunduse kontsessioonid ei õnnestunud.

Kuid peale kõige selle on veel üks, kõige tähtsam ja mõjukam asjaolu, mis sakslaste „siedlungi“ ja „ökumeeni“ wissenschafti tühistab, vähemalt kui teaduse. Ja see asjaolu on järgmine:

Praeguse aja rahvusvahelise arenemise tendents või suund on asumaade vabaks ja iseseisvaks saamise poole, mitte aga nende muretsemise, allaheitmise ja allolemise poolt. Viimase maailmasõja ajal kuulutasid saksa ja vene marksistlikud juhid, et lõppegu sõda, kuidas ta lõpeb, selge olevat üks, nimelt, et sõda lõppevat suurriikide suurenemisega ja veel suurema tsentralisatsiooniga kui enne, seda nõudvat ja võimaldavat majanduslike tingimuste arenemine. Sõja tulemus osutus aga hoopis vastupidiseks — impeeriumid purunesid, maad andes väikeriikidele. Inglise asumaad on juba peaaegu iseseisvateks saanud. Praegust Nõukogude Venet ootab uus lagunemine. Möödunud kuul tõi Ühendriikide valitsus oma sõjaväe Nikaraguast tagasi. Möödunud nädalal otsustas Ühendriikide kongress Filipiinidele iseseisvuse anda. Nii igal pool, kuhu vaatad — aina vabanemine on käimas, mitte aga allaheitmine. Ei ole põhjust arvamiseks, et see tendents võiks muutuda vastupidiseks. Nagu ei ole ka põhjust arvata, et inimese individuaalne orjake tagasi tuleks. Inimeste orjastamisega tehakse küll praegu katset Nõukogude Venes, aga kui kauaks!

Saksa siedlungi ja ökumeeni wissenschaftlerid mõtlevad asumaadest ikka veel oma heas keisriaegses vaimus, küsimata, et see kõik, mis tol ajal oli, on juba jäädavalt möödunud...

Eesti vabariigile asumaad-

de hankimiseks ei näe mina praegu küll ühtegi väljavaadet. Teoreetiliselt on meelitatav ette kujutada, et välis-estlased maades, kus nad elutsevad, ühtekokku kompaktsesse asundustesse koonduksid, milleks isegi mingisugust vormalset kontsessiooni vaja ei oleks. Kuid ka selle ettekujutuse realiseerimiseks on õige suured raskused ees. Esiteks, on asujad teineteisest väga suurel määral erinevad. Kuigi sellest raskusest üle saaks, osutuks komistuskiviks ikkagi rahapuudus, vähemalt praeguse kitsikuse ajal.

Kõike kokku võttes olen ma kindlal veendumusel, et igale eestlasele, elutsegu ta siis Kodu-Eestis või välismail, on meie vana Kodu-Eesti ikkagi kõige avaramaks ja paremaks „õkumeeniks”.

Rahvusliku kolonii asutamise võimalustest Kanadas.

J. VAIMEL.

Koloniaalküsimus on härra J. Maide poolt käesoleva ajakirja veergudel leidnud huvitavat käsitust. Ometi on sellel asjal ülepääsematud takistused, mis Eesti riigile kuuluvate koloniide soetamise muudab rohkem kui küsitavaks. Asumaade soetamiseks on vaja peamiselt sõjalist või ka ainelist jõudu, kuid neid kummatki Eestil ei ole.

Pealegi ei ole selliste asumaade järgi mingit tarvet, kui olemas on võimalused teatud maa-ala omava riigiga kokkuleppele jõuda rahvusautonoomse kolonii asutamiseks. Jaapan on üks tugevamaid riike ja seda poliitikat tarvitab ka temagi võimupoliitika kõrval. Näiteks asutab ta Lõuna-Ameerikas asundusi lihtsalt eraettevõtte-tena.

Ei võiks olla kaugel aeg, kus riikide piirid osa oma tähtsusest kaotavad ja rahvaste üksteisega läbikäimine igasugusel kujul muutub palju vabamaks. Seega kaotaks ka asumaa kui niisugune palju oma mõttest.

*) Toome käesoleva kirjutise väliseestlase sulest, kes puudutab mitmeid akuutseid küsimusi omalt seisukohalt ja arvata-vasti ka paljude teiste väliseestlaste seisukohalt, kuigi meie mitmete mõtteavaldustega ei saa olla päri. Toim.

Väljarändamise reguleerimine ja korraldamine, väljarändajatele usaldava ja täpse informatsiooni andmine nende maade elu-olu kohta, kuhu nad välja rännata kavatsevad, väliseestlaste ülesotsimine, nende kogumine ja organiseerimine majandusliikudeks ja haridusliikudeks ülesanneteks, ja siis ka katsamine kompaktsete asunduste loomiseks — see kõik on tähtis ja vajaline ja selle kõigega peab tegemist tegema Välis-Eesti Ühing. Kuid praegustel objektiivsetel tingimustel ja arenemise suunal ei ole mitte vähem, ma usun, et isegi rohkem tähtis väliseestlaste Kodu-Eestisse tagasirändamise küsimus ja tagasirändamise reguleerimine ja organiseerimine.

Tegelik elu on tõendanud, et mida vabam on rahvaste vastastikune läbikäimine, seda parem on iga üksiku isiku elu, mis ongi lõppeesmärk ja mille poole püütakse, korraldades, muutes ja parandades riiklikku, majanduslikku ja seltskondlikku korda. Sellepärast on liikumas juba mõtted Euroopa ühendriikidest ja miks ei võiks ka juttu teha maailma ühendriikidest, kui olemas on juba Austraalia ühendriigid, Kanada ühendriigid, Põhja-Ameerika ühendriigid. See tõendab, et valitseb teatud riikide koondumise tendents ja võiks väita, et need ühendatud riikide grupid tulevikus ühinevad ülemaailmlikuks riikide ühenduseks, mille tagajärjel kaoks tollid ja sõjad, nagu nad on kadunud olemasolevates ühendustes. Ammu see oligi, kui Sakala sõdis Ugalaga või Harjumaa Virumaaga? Nüüd on nad maakonnad, sama nimelised, omava omavalitsuse, kuid ei sõdi enam omavahel ega ole vaja neist läbi sõites kümnest anda ja tolli maksta. Ammu seegi oli, kui isik ei tohtinud asuda ühest vallast teise (isegi abiellumise korral), ilma oma peremehe loata, kuid nüüd ei oleks selline vabaduse kitsendamine kuidagi mõeldav. Ainult põlv tagasi ühendusid Saksa riigid, kes lõpmata omavahel olid sõdinud. Ilmasõja tagajärjel tekkis rahvasteliit, mis on

sammuks edasi rahvaste ühinemise suhtes. Viimase paari aasta jooksul on arusaamisele jõutud, et ka tollid on praeguse aja elule ainult koormaks. Võib oletada, et see, milles on inimkond veendunud, läheb läbi nüüd palju kiiremas tempos, kui varematal aegadel. Kaob aga toll, siis kaotab ka asuma kui niisugune riiklikust seisukohast vaadatuna suure osa oma mõttest. Järele jääb ainult rahvuspoliitiline seisukoht, mis tähelepanu väärib.

Sin tahaksin mainida esiteks pr. E. Mutti kirjutist „Meie Tees“ nr. 1, 1931. a. pealkirjaga „Väliseestlased ja Eesti keel.“ Seal leiame väga elulisi mõtteid. Eestlased ei hoolivat palju eesti keele alalhoidmisest, et lastele seda õpetada, küsides, milleks seda tarvis või mis on eesti keelest kasu, ja kuhu sa eesti keelega ikkagi lähed! — Kui üldsuse seisukohast küsime, kas on sarnased üteldused põhjendatud ja õigustatud, siis peame ütleva ja h, sest eesti keele oskamisest ei ole välismaal elaval eestlasel mingit kasu ja temaga ei saa ka kuskile mujale minna, kui sinna väiksesse Eestisse ning sealgi saab paljude teiste keelte abil lahedasti läbi. Kuid rahvuslikust seisukohast peame ütleva ei, sest rahvus peab end säilitama. Võib ju ka ütelda, et mis on meil oma rahvusest kasu ja kuhu me oma Eesti rahvusega ikka läheme?

Oma kirjutise lõpul toob pr. Mutt eesti keele alalhoidmiseks kaks põhjust. Need on kultuuriline vajadus ja sentiment.

Seda küsimust käsitab härra Jüri Annusson „Meie Tees“ nr. 3, 1931. a. pealkirja all „Rahvuslik omapära ja ümberrahvustumine.“ Härra Annusson toob ette, et ka meil, eestlastel, on nii mõndagi, mida nimetame oma kasu, mille järele tunneme vajadust eestlastena. Meie kõrv püüab kinni ka Broadway müra eesti keele helinad, meil on heameel näha enese ümber eesti joontega nägusid jne.

Õigus — kõik see on kallid neile väliseestlastele, kes on Eestis üles kasvanud, kuid vaevalt nende lastele. Täitsa võõras on see aga nende lastelastele.

Edasi kirjutab härra Annusson: „Kui läheb süda vesiseks, siis leiame kõige paremat kosutust eesti hapust leivast ja silgust või heeringast. Ja kui jõulud tulevad, siis tunneme vajadust neid eesti viisil pühitseda. Mis oleks meile jõul ilma pannil suriseva vorstita?“ Jällegi väga kodused mõtted igale, kes Eestis on üles kasvanud. Kuid meie lapsed eelistavad soolaseks suupisteks soolatud oliivisid ja laksi ning jõuluõhtul valiks nad odratangu-verivorsti asemel kalkuni- või haneprae küpsetatud õunte ja kastanitega.

Rahvuslust, seda põhjatu suure tähtsusega küsimust käsitades, olen nende oma

kahe kaasmaalase, pr. Mutti ja härra Annussoni kaasabil jõudnud ainult sentimentini, silgu ja jõuluvorstini. Kas meie neist ka kaugemale jõuame? Meie peame jõudma või vastasel korral tõukab reaalne elu sentimentid kõrvale ja viimase aja gastronoomia toodangud tõrjuvad silgud ja tanguvorstid meie laualt ja seega kaotaks Eesti rahvusluse mõiste oma pea kandeadalad ja variseks kokku. Oleks see meile ükskõik? On see meile ükskõik, kas meie lapsed ja lastelapsed on eestlased või mõne muu rahva liikmed? Kui seda tõsisest küsimusest oleme kaalunud, siis loomulikult eelistame seda, mis meile on parem, kasulik ja eluhõlbustav. Eelpool nägime, et eesti rahvuslus välis-eestlasele mingit tulu ega tuge ei anna praegusel silmapilgul ja kui nad endid pealegi marurahvuslasteks tahaksid pidada, siis võiks sellest isegi kahju tulla. Nii peame, tõele näkku vaadata julgedes ütleva, et oleks parem, kui nad suurema rahvuse liikmed on.

Ühes sellega eitame mõõdapäasematult ka Eesti asumade vajadust. Sellega oleks asi korras. Eesti abielupaar, kellel kodumaal on kitsas, rändab kuhugile välja, kuhu teiste rahvuste armust või tululistelt kaalutlustel asuda lubatakse, töötab seal viimase jõupingutuseni, kannatab puudust ja viletsust, et ennast elatada ja oma lapsi üles kasvatada.

Nende lastel oleks siis juba parem elu, sest need on siis juba suure rahvuse liikmed ja naudivad selle suurrahva saavutisi ühiselt. Oleks sarnane asjaolu kodu-eestlasele ükskõik? Ei ole. Miks ei ole? Mis on selle põhjuseks?

Need väljarändajad olid ju temale täitsa tundmatud, kuid temal on nagu kahju, et rahvas, kellesse tema sündimise läbi kuulub, on kaotanud mõned liikmed, kahjutunne, mis sarnaneb tundmusele, kui sureb mõni kaugem sugulane või tuttav, sama tunne on akuutsem, kui sureb ligidalt sugulane või kallid sõber; veel akuutsem, kui kaob oma perekonna liige. Nii jõuame võõrast väljarändajast oma perekonnani — iseenesteni. Seega ongi see kahjutunne põhjendatud, sest rahvus polegi ju muud kui üks suur perekond. See pole ainult teaduslik väitlus, vaid meie igaüks tunneme seda oma enda hinges ja südames. Järelikult peaks ka olema rahvuses mõõduandvad samad tundmused, õigused ja kohustused, mis igas üksikus perekonnaski. Kas kõike seda on meil oma rahvuse suhtes? Tundmused on, kuid kohustus ja õigus ei ole. Tundmus on loodusest, kuid kohustused ja õigused on mõistuse produktid ja need puuduvad meil eestlastel veel, kuid nad on tihti suurema tähtsusega kui tundmus või tundmused.

Kui mõni laps või muu perekonnaliige kuhugile hakkab lahkuma, siis küsivad tei-

sed harilikult, kuhu ta läheb, sest nad on oma perekonnaliikme saatusest huvitatud. Läheb aga keegi kodumaalt välja, jääb rahva süda ja pea — valitsus — täitsa ükskõikseks, või äärmisel korral türanilise isana keelab väljarändamise ära.

Head ja korralikud vanemad otsivad oma lastele häid viibimise-, lõbutsemise- ja teenistusekohti, nagu häid perekondi, häid seltskondi, häid seltsisid ja häid tööalasid ja soovivad neid oma lastele. Samuti peaks talitama oma rahva liigetega ka valitsus, kes peab olema rahva pea ja süda, peaks hankima kokkuleppeid teiste valitustega oma rahvale asumiseks jne., peaks igas asjas ja igal juhtumisel talitama nagu hea ja armastaja vanem.

Kui meie, s. o. eesti rahvas moodustame ühe kindla organisatsiooni, kas valitsuse kaudu või erateel (nagu seda on Välis-Eesti Ühing), kes valmistab teed ja peatuspaiku väljarändajale, jääb temaga sõbralikku ja südamlikku ühendusse teel ja asumisekohal, aidates teda nõu ja jõuga, ning kui väljarändaja oma jalad saab juba põh-

ja, siis tuletab talle ka meele, et temal on nüüd kohustused oma rahvuse vastu, kes teda nii kaua on aidanud, siis oleks asi korras — mida külvame, seda lõikame. Armastame, aitame ja hoolitseme oma väljarändavate asunikkude eest, ükskõik kus nad on, siis armastavad ja aitavad nemad meid. Paljas teadmine, et teda armastatakse tema rahvuse poolt, ei anna asunikule vähe tuge.

Meil ei ole õigust nuriseda eestlaste üle, kes eesti keelest ja rahvusest palju ei hooli, sest meie kui rahvas ei ole ju neist ka midagi seni hoolinud.

Trööstime endid sellega, et oleme alles veel algamas oma rahvus-riiklusega, ei olnud veel nii kaugele jõudnud, kuid nüüd ei ole enam liiga vara asjast kõige kindlama käega kinni hakata. Eestlaste ühinemine tuleb ehitada üle maailma kultuurilise aluse kõrval ka majanduslikule alusele ja eestlaste asumaa olgu terve maailm, nagu seda ta on juutidele. See on kõige parem asumaa.

Eesti kolonii asutamise võimalusi Marokos.

Seaisemel eestlastel valmisvaadatud sobiv maa-aala.

Ins. A. TRELLE.

Nagu põllutöö-statistika andmed näitavad, ei jõua Eesti põllutööstus oma maa tarvidust katta, nii et Eesti on sunnitud iga aasta 50 prots. nisu ja 30 prots. rukist sisse vedama välismaalt. Samal ajal ei suuda ka Eesti tööd anda kõigile oma kodanikele, nii et osa neist on sunnitud välja rändama ja oma õnne võõrsil katsuma. Paljud hääbuvad võõrsil võitluses raskustega, paljud aga jõuavad heale elujärjele. Kuid enamasti lähevad inimesed välja rännates oma kodumaale kaduma, sest väljarändamine toimub üksikult ja väljarändajad asuvad laialipillatult siia-sinna, mille tõttu neil kontakti pidamine kodumaaga muutub raskeks. Oleks otstarbekohane väljarändamist — kuna see nii kui nii osutub paratamatuks — korraldada nii, et kusagil välismaal soetataks suurem maa-aala, kuhu võiks asutada väike *Eesti*

kolonii, kes oma töösaadused saadaks kodumaale ja kes püsiks kodumaaga alalises kontaktis.

Väga sobiv maa sarnase kolonii asutamiseks on Maroko, niihästi oma viljarikka maapinna kui ka oma kliima poolest, mis suuremalt jaolt sarnaneb Itaalia ja Hispaania kliimale.

Juba vanal ajal tunti siin põlluharimist ja Maroko omas viljarikka maa kuulsuse. Kuid Rooma maailmariigi lagunemisel sattus Maroko Araabia nomaadide võimu alla, kes põlluharimist ei tunnud ja kes röövjoukudena maad laastasid. Põlduhariv pärisrahvas tõrjuti mägedesse, kuna üksikud linnad olid piiratud kindlate müüridega, et linnaelanikke kaitsta röövimiste eest. Sarnane „keskajaline“ kord püsis siin kuni käesoleva aastasaja alguseni, mil Prantsusmaa Maroko oma kaitse alla võttis. Nüüd on siin valitsemas kindel kord ja kodanik on seaduse kaitse all.

Vaba riigimaad on võrdlemisi vähe, kui arvesse võtta Maroko riigi (Empire

Chérifian) suurust. See maa on jagatud põllutöö asundustesse riigi hoolekande all. Maad saab neis asundustes teatud tasu eest, kusjuures Prantsuse kodanikud on eesõigustatud seisukorras.

Kaugelt suurem osa maad on aga rikkaste maaomanike eraomandus, kes oma suuri maa-alasid — „domaines”, nagu neid nimetatakse, heal meelel rendile annavad või koguni müüvad. Kuna Maroko võtab oma alla suure maa-ala, on ta kliima ja looduslikud tingimused mitmekesised: põhjas on kliima niiskem ja jahedam, lõunas kuivem ja kuumem. Selle tõttu leidub siin maad niihästi viljakasvatamiseks ja karjapidamiseks, kui ka viljapuustanduste asutamiseks.

Tekib küsimus, kuidas siis korraldada väljarändamist ja sarnase koloonii asutamist? Muidugi tuleksid enne teha vastavad eeltööd maapinna omaduste ja kliimaatiliste tingimuste uurimiseks. Selleks peaks asutatama selts, esialgu kas või mõnest üksikust isikust, kel oleks huvi asja vastu ja tarvilikku kapitali asja käimapanemiseks. *Eriülselt suuri kulusid see ei nõuakski, sest Marokos elab eestlasi, kes sünnete oludega tuttavad ja kes võiksid võtta oma peale nimetatud eeltööde läbiviimise, nii et ei tekiks tarvidust Eestist esitajaid saata, mis oleks muidugi palju kulukam. Kulude katmine võiks sündida järkjärgult, vastavalt eeltööde arenemisele.*

Kui täpsed andmed olemas, võiks luua suurem aktsiaselts, millel oleks küllalt kapitali suurema maa-ala omandamiseks. See maa-ala tuleks siis väljarändajatele välja jagada, kusjuures tasu tingimused peaksid muidugi olema võimalikult soodsad.

Esimised sammud koloonii asutamiseks ongi juba koha peal tehtud; on saadud isegi maakohdade müügi pakkumisi. Asja arendamiseks oleks tarvis teada saada, kas Eestis tuntakse huvi selle projekti vastu ja kas leiduks isikuid, kes võiksid kaasa aidata selle teostamisele.

Praegu on siin müügil maa-ala 2500 ha suuruses, mis kõlbulik igasuguse vilja kasvatamiseks ja puude istutamiseks. Selle maa-ala rajal on kollektiivkarjamaad, kus loomad leiaksid toitu; karjatamise eest tuleb valitsusele maksta iga looma pealt 5 franki aastas. Ühest küljest on maa-ala piiratud Sebou jõest 3 klm. ulatuses ja teisest küljest suurest maanteest Fez-Taza; seda maa-ala läbis-

tab raudtee ja siin läheduses asub ka raudteejaam. Hooneid sellel maa-alal veel ei ole, nii et tema jagamine osavõtjate vahel võib toimuda täiesti vabalt. Teede läheduse tõttu on saaduste turule saatmine väga hõlbus.

Juhul, kui $\frac{1}{3}$ müügihinnast tasutakse lepingu sõlmimisel ja ülejäänud osa hiljem, oleks müügihinnaks 1700 franki ha. Kui aga kohe saaks tasutud terve summa, siis oleks ha hind 1400 franki. Muidugi on olemas võimalusi tasu korraldamiseks ka muul viisil, näiteks, võiks — aktsiaseltsi asutamise puhul — osa tasust maksta ka aktsiatega.

Nimetatud maa-ala läheduses võiks omandada ka veel rohkem maad, nii et seda asundust võiks suurendada kuni 5000 ha. *See annaks võimaluse siin kaunis suure koloonii asutamiseks, kus võiks tööd leida 50 perekonda ehk rohkemgi.*

Sademetete rohkus on siin kaunis suur, keskmiselt normaal-aasta kohta 600 m/m, millest 550 m/m langeb aja peale 1. septembrist kuni 1. juunini; suvel on vihma peale lootusi vähe. Vilja lõikus on kevadekuudel, kuna puuvili küpseb suvel. Sebou jões on aasta läbi vesi ja maapõhjas on kaevudes maa-alust vett igal pool leida. Talvel on päevane temperatuur kuni 20° C, suvel — 30—40° C. Ööd on jahedad.

Peale riigimaksu „tertib”, mis määratakse vastavalt maa suurusele ja loomade arvule, muid makse Marokos ei ole.

Palgatööliste maksetakse 10-tunnise tööpäeva juures 5—7 franki päevas; sealjuures on toitmine töölise enda poolt.

Hoonete ehitamiseks tuleks Eestist sisse vedada puumaterjal, katusepapp ja tsement, samuti ka majapidamise ja põllutöö riistad, kuna välja vedada kodumaale tuleks teravili. Nii oleks koloonii alalises kontaktis kodumaaga, saaksid aidatud need kodanikud, kel töövõimalused kodumaal puuduvad ja kel ometi küllalt töötahet ja energiat, ja ei läheks Eestile kaduma tema väljarändajad.

Eestlaste asumise ja kaubanduslike suhete loomise võimalustest Marokos.

Eesti aukonsul Marokos dr. R. PEETS.

Eesti Vabariigi aastapäev Marrakechi (Maroko) konsulaadis.

Istuvad: Keskel dr. R. Peets, aukonsul, vasakul pr. Fehst, paremal hra Fehst.

Selsavad: vasakul J. Wenemann, keskel A. Lehtmann, paremal A. Trell. (Kõik eestlased.)

Eestis tegeletakse praegu erilise agarusega koloniaal-poliitikaga ja otsitakse võimalusi asumaade loomiseks. Tuleks kõrvale heita selle küsimuse käsitlemine suunas, mille leiutanud J. Maide (vaata Välis-Eesti Almanak nr. 11 ja 12) põhjusil, millest kõneldud nii Välis-Eesti Ühingu koosviibimistel Tallinnas kui ka ajakirjanduses. Võiks kõnelda vaid Eesti kolonii loomisest kuskil soodsa kliimaga maanurgas, kuhu võiksid põgeneda mitte-terved teovõimsad inimesed, sest neid vajab kodumaa. *Vajaksime tõsiselt paika, kuhu võiksid asuda kas ajutiselt või jäädavalt kodumaa niiske kliima ohvrid.* Ja neid ei ole vähe. Eesti vabariigi konsulaat Marrakeschis on vaevalt paar kuud vana ja juba on kuhi kirju järelepärimistega Marokosse asumise võimalustest. Enamusena mainitakse välja-

rändamise põhjuseks hädist tervist. Kes põeb kopsuhaigust, kes kannatab reuma all; neile ma tunnen kaasa ja sarnastele on vaja asukoht päikese maal. Nii vabaneksid voodid meie sanatooriumides haigetele, kes peavad ainult lamama. Raske on istutada puud võõrasse mulda ja pisutki tõbine kuivab varsti. Raske on asuda võõra rahva sekka ja haige organism hääbulks võitluses olemasolu eest samuti kui ta kõdu-neks koduses karmis kliimas. Kui aga oleks koht, kuhu minna, leides eest võimaluse teetseda jõukohaselt, kus ei tarvitseks pead norutada ja tööd otsides haududa enesetapmise mõtteid! Tõsi, viimasel ajal on kuulda häält saksa arstide peres, mis nõuavad, et iga haige saagu ravitud tema sünnimaal. Tegelikus elus see väide ei taha pidada paika ja mina isiklikult olen veendunud kliima tervendavas mõjus inimorganismile. Selleks vajame kindlat asukohta päikese maal, seda enam, et ikka rohkem kitsenevad võimalused kapitalita inimesil rännata. Marokos, näiteks, nõutakse sissesõiduloa hankimisel asujalt töölepingu esitamist mõnelt siinselt tööandjalt. Seda dokumenti on aga peaaegu võimatu saada kaugelviibijail. Sarnane seadus on maksev 20. oktoobrist 1931. a.

Miks pole meil õpitud tundma kaugegete maade kõrval Euroopale lähedate asumaade elamistingimusi? Miks tuntakse hirmu meil harilikult Põhja-Aafrika riffide ja kabiilide eest, aga suhtutakse ükskõikselts Austraalia metsikutele mustadele? Kas on see enda alahindamine või on see psühhoos? Miks on raisatud suured varandused Austraalia ja Brasiilia reisidele, möödudes asumisretkeil Põhja-Aafrikast kui tuhande võimaluse maast? *Eriti oleks pi-*

danud meie endiseid väljarändajaid huvitama Maroko kui uudismaa, kus õige külvaja on lõiganud sajakordselt oma paarikümneaastase tegevuse kestel. Kõigest sellest on raske aru saada. Küsiks inimesi, miks pole meil küllalt teostatud Prantsusmaa ja tema asumaa-de tutvustamise suhtes? Miks õpetatakse peamiselt saksa ja inglise keelt meie lastele, kuna ometi teatakse, et prantsuse keele valdamisel on „pool maailma“, ja et Prantsusmaa rahvaarvu stabiilsuse tõttu ise ei suuda anda tarvilikul määral inimesi oma asumaa-de ülesharimiseks, ja et prantslased suhtuvad heatahtlikult ausale, tööhimulisele välismaalasele!

Avaramaid asumisvõimalusi Põhja-Aafrikas võiks luua vaid Marokos ja Tunisis. Kliimaliselt oleks eelistatum esimene ja sellepärast ei oleks halb, kui Välis-Eesti ühing katsuks lähemalt tutvuneda siinse eesti kolonii loomise võimalusega, eeskätt mõeldud kodumaa haigetele. Kui arst, soovitan sel puhul käia vaid ühte rada, katsuda hankida maa-ala põllupidamise arendamiseks. On vähe eestlasi, kes sel alal ei kohaneks ja kui põetakse haigust, hakkatakse meeeldi kinni igast ölekõrrest, ollakse valmis tegema ükskõik mida, et aga võida elada ja nautida inimesele antud lühikese eaa päevi? Põllumajandus on pealegi ala, mis rakendab inimese tegevusele nii maal kui linnas, sest produktide ülejääk tuleks müüa linnas ja nõnda leiaks iga asuja pikapeale oma õige paiga. Maa saamiseks Marokos on kahe-sugused võimalused. Esiteks osta hangedajatelt kõrge hinnaga, teiseks katsuda saada Protektoraadi valitsuselt maad asundamiseks, mida antakse harilikult soodsail tingimusil. Viimane oleks mõeldav eesti valitsuse vahetali-tusel.

Samase kolonii loomine ei teostu ühe päevaga, kuna elu ei püsi paigal, siis soovitaks inimesi tegevushimulistele kaasmaalastele asutada Marokos mõni *kindlamakujuline kaubamaja*, mis levitaks eeskätt Eesti aineid.

Viibides mitmendat aastat Põhja-

Eestlased võõraste leegionis, Marokos.

Pildil: Oskar Reitel ja Aleksander Väli.

Aafrikas, olen jõudnud tähele panna, et siin kaubanduslik tegevus on õige elav. Elanikkude arv aga ei vasta kaugetki maateaduse õpperaamatuis leiduvale andmeile, milline asjaolu manab esile kaugelviibijatele vale ettekujutuse nende maade tarvidusest.

Ametliikude arvude põhjal pole Eesti ega Prantsuse kaubanduslik übi-käimine kuigi arenenud. Ometi pole võõr-riikide osa Prantsuse asumaa-de varustamises sugugi väike. Koguni väga kauged rahvad, nagu Jaapan, on jõudnud Prantsusmaal ja tema Põhja-Aafrika asumail turgu võita. *Kindlasti oleksid paljud kodumaa eksportsaadused siin võistlusvõimelised.* Meie kompe-vekid „Kave“ ja „Riola“ on võitnud Marokos juba kindla poolehoidu. Pole vaid olnud seni tugeva selgrooga inimest, kes oleks suutnud asja turustamise mõttes õieti haarata. Minek võiks olla kindlustatud samuti meie tsemendile, võile, söögikartulitele, metsamaterjalile ja võib olla nii mõnelegi muule kodumaa tööstusartiklile.

Kuidas elustada Eesti väliskaubandust? Kindlasti on jäädavalt möödunud ajad, kui tulid ostjad kaugeilt mailt Tallinna sadamasse võid ja mune otsima. Ja kui tullakse veel praegugi, siis ainult tagamõttega, osta müüjalt kõik pool-muidu. Sarnane kodusadamaskaubamahamüümiline omab kuritegevusliku maigu, vaadates meie valmistaja seisukohalt, kellelt suurkaupmehed-eksportöörid püüavad üle võtta sel puhul saadused võimalikult odava hinnaga, et neid edasi müüa vähese vaevaga. On aeg — see oleks juba pidanud ammugi olema — tõsiselt mõelda meie kaupade suurejoonelisemale ja kindlamale esitamisele väljaspool Eesti piire. Paratamatult tuleks käsitusele oma inimesist korraliku müüjate võrgu loomise küsimus. Olen pannud tähele, et Marokos välismaa kaupa esitavad sageli nende kodukohast pärit inimesed, kellel peale ärilise huvi ei puudu rahvuslik poolehoid saadustele, mida nad müüvad. Meie inimesed otsivad võimalusi pääseda laia maailma. *Tulgu mõni kogenuid ärimees, näit. Marokosse, avaga sin tegevus ja asutagu eesti meeste-ga harukaupluste võrk üle kogu maa. Kui mehel on tahtejõudu, õnnestub ettevõtte kindlasti.* Selliselt tuleks toimida ka muil välisurgudel. Seiklejad selleks muudugi ei kõlba, väljas olgu tõsised töömehed.

Eesti on jõudnud luua lühikese aja jooksul õige tiheda konsulaar-võrgu üle kogu maailma ning konsulitele on tehtud üheks tähtsamaks ülesandeks kaasa aidata kodumaa kaupade turustamisele tema tegevuspiirkonnas. Kurvaks muutub aga meel, kui jõuad teadmisele, et *Eestist ei üht ega teist ainet välja vedada ei saa nende puudumise tõttu.* Kõik meie tähtsamad tööstuse eksportartiklid on kuidagi trustide valdamisel; nende ainete hulka kuuluvad

tsement, tikud ja Lutheri vineer. Trustidel aga, kes neid kaupu kasutavad Eestis, ei näi olevat huvi turgude leidmiseks ega ka kaubale reklaami tegemiseks. Nende huvid näikse kaitstud olevat mujal.

See on Belgia tuletikk, mille nime levitatakse üle maailma, kuna Eesti oma, kvaliteedilt võib olla veelgi parem, täidab peamiselt siseturu nõudeid. *Lutheri toole tuntakse harilikult Tschehhoslovakkia kaubana* ja siinsed müüjad on imestanud, kui näitad neile tooli põhjas Lutheri märki.

Metsasaadused, üks tähtsamaid eksportaineid, aga puuduvad üldse ja kuigi neid valmistatakse, siis mitte välis-turu nõuete kohaselt. Oli päris piinlik võrrelda möödunud sügisel meie ühe agarama välisurgude tundmaõppija härra Alfred Kalmu riigi metsatööstusest toodud materjali ühes Casablanca puuhoovis teiste maade metsamaterjaliga. Näis, nagu koosneks eesti mets vaid okstest ja puusüdameist. Ei ühtegi tihedakoelist planku. Müüjal oli vaja erilist osavust, et realiseerida laevalaadung. Raske on sarnast kaupa turustada ja veel raskem talle reklaami teha eesti saadusena.

Kogu meie trustidest vaba eksportkaubandus näikse tugenevat vaid karjasaadustele, munadele, võile ja kartulitele. Kõik need on kergelt rikkiminevad ained ja nõuavad sageli erilist pakkimist, kui soovitakse neid saata kaugematesse maadesse.

Muutunud olukorrad maailma majanduspoliitikas summvivad Eestit suurendama oma tarvitajate hulka ja looma kindlaimaid kaubanduslikke sidemeid lähemate naabrite kõrval ka kaugemate riikidega. Selleks meie majanduselu juhtijatele ja süvendajatele tõsist tahet ja palju jõudu.

Marrakesch, 26. veebruaril 1933.

Välisesinduste ja väliseestlaste ühistööst.

Välis-Eesti Almanakile kirjutanud

E. HÖBEMÄGI.

Välismin. konsul. osk. juhataja.

Töö, mida teeb Välis-Eesti Ühing väliseestlaste koondamiseks ning nende ja kodumaa vaheliste sidemete kõvendamiseks eraorganisatsioonina, on hädatarvilik ja kõigiti tervitatav. See on kauaoodatud abi asjahuviliste enesete poolt meie välisesindustele, kes kuni viimase ajani on pidanud olema ainsaks vahelüliks väliseestlaste ja kodumaa vahel ja oma ülesannetega võrdlemisi visalt toime tulid, sest puudus koordineeritud eraalgatus kohtadel. Ühing on kujunemas tugevaks keskuksks välisriikides asuvate eestlaste rühmadele ja kui niisugune jääb tulipunktiks kõikidele neile probleemidele, mis ühte või teist viisi puudutavad väliseestlasti. Rõõmustaval viisil on eriti viimasel ajal tundma hakatud suuremat huvi väliseestlastesse puutuvate küsimuste vastu ja see õigustab lootma kõige paremat.

Senine hea algatus olgu Ühingu juhatusele virgutuseks töö jätkamisel. Sellele tööle tohiks loota kõige suuremat toetust ka ametlikult poolt, eestkätt aga meie välisesindustelt.

Organiseeritud koloniid kohtadel, ühistöö ja omaabi, sobiv koostöö kodumaaga (kõik see, mis seni puudunud), on kergelt teostatav, kui seda ainult tõsiselt tahetakse, ja äraarvamata suureks kasuks riigile ja igale üksikule võõrsil viibivale eestlasele. Peale muu looks aga see ka paremad tegutsemise võimalused meie välisesindustele, kes on kutsutud kaitsma ja abistama kõiki Eesti kodanikke ja seda edukamalt suudaksid teha seltskonna, kõigepealt aga kohapealsete koloniide abil. Üksteise paremal tundmisel, olude õigel hindamisel, kaoks kindlasti suurem osa neid põhjusi, mis on killustanud väliseestlaste ühtmeelt ja takistanud

usaldavate vahetekordade loomist. Loodetavasti leiaks objektiivsemat hindamist ka välisesinduste tegevus, mis seni alahindamist leidnud peamiselt sihilikkude ja ühekülgsete valgustuste järele, mis antud üksikute rahulolematute poolt, kes pole õieti aru saanud välisesinduste ülesannetest, või neid käsitanud ainult oma seisukohalt. Töö saab olla viljakas ainult üksteist usaldavas õhkkonnas ja niisuguse õhkkonna loomiseks peavad kaasa aitama kõik.

Üheks eelduseks sellele oleks objektiivse informatsiooni andmine kõigest sellest, mis huvitab väliseestlast, tema õigustest ja kohustest välismaal. Almanaki veerud on avatud niisugustele informatsioonidele kindlasti kõige laiemalt.

Teiseks eelduseks oleks aga seniste eksiarvamiste selgitamine. Üheks niisuguseks probleemiks oleks ka nende eksiarvamiste valgustamine, mis põhjustanud meie välisesindajate tegevuse alahindamise ja loonud nendele vaenulise meeoleolu täiesti ülekohtuselt.

Käesolevas kirjutises puudutaksin seda ala veidi lähemalt. Õige mõistmine, see on üksteisest arusaamine.

Nurinat meie välisesindajate tegevuse kohta kodanikkude abistamisel ja kaitsmisel on kuulda olnud sageli. Neid on süüdistanud, arvustanud ja sarjanud küll väliseestlased, küll välismaal käinud reisijad. Kui aga lähemalt uurida süüdistajate poolt ettetoodud konkreetseid näiteid, siis selgub huvitaval kombel, et suurem osa süüdistusi põhjenevad õieti arusaamatusele — ei tunta küllaldasel määral välisesindajate ülesandeid, ei teata, mida on nad kohustatud tegema üksikute huvides ja missuguses ulatuses.

Kui abisoovija kodanik ei leia välisesindustelt oodatud vastutulelikkust põhjendamata nõudmistele, kui puudustkanatajatele ei anta rahalist abi, kui välisesindus nõuab kodanikkudelt maksvate

seaduste täitmist ja nende mittetäitmise korral tarvitab sundabinõusid, siis ei olda sellega rahul. Välisesindaja on halb, riik on ülekohtune. Niisugune suhtumine ei ole õige.

Tuleb teatavaks võtta, et ametlik esindaja saab anda ainult üldist kaitset ja ei saa olla iga eestlase erivolnikuks. Kodanik peab asju ajama kõigepealt ise, kui tarvis, küsib välisesindustelt nõu ja juhatusi, välisesindus astub tegevusesse ainult siis, kui asjahuvilisele on tehtud seadusevastaseid takistusi või ülekohut ja tema oma kaebused asukoha riigis ettenähtud korra järele ei ole annud tagajärgi. On takistused kõrvaldatud, siis tuleb asju edasi ajada jälle asjahuvilisel.

Välisesindused peavad eestkätt olema nõuandvad või vahetalitajad asutised. Nad peavad tegutsema erapooletult, üldsuse huvides.

Meie inimesed ei taha sellest kuidagi hästi aru saada ja nii imelik, kui see ka näib, võib seda nähet suurel määral konstateerida just nende juures, kellelt nende seltskondliku seisukoha, hariduse jne. tõtu tohiks loota teistsugust suhtumist. Meie ametlikkudele esindajatele esitatakse kõige omapärasemaid nõudmisi ja kui need rahuldumata jäävad, siis on pahanud majas. Eriti patustavad sellel alal reisijad ja turistid, kes tõsiselt usuvad, et saadikute ja konsulite ülesandeks ongi korterite muretsemine, jaamas vastuskäimine, linna ja selle lõbustuskohtade näitamine. Viimasel ajal on sarnased nõudmised küll kadumas, kuid inimeste endine mentaliteet püsib ja sellest peab kord üle saama.

Väliseestlastega tekib ebakõla peamiselt kaitseväeteenistuse, passi ja abiandmise küsimustes — ja need on tõesti kolm valesamat küsimust välisesindustes praktikas, mille taga peaaegu alati seisab rahaküsimus.

Harilikuks nähteks on, et omal ajal kodumaalt lahkuja ei ole küllalt tõsiselt mõelnud homsele päevale. On mindud välja hea õnne peale ja kergemeelselt käega löödud kõikide kodanikkude kohustustele või need reisuvaimustuses lihtsalt unustatud. Igakord ei ole enesele ka õiget aru antud edaspidistest vahekordadest kodumaaga, eriti siis, kui on lahkunud kavatsusega mitte enam tagasi tulla.

Elatakse mõni aeg rahus ja korraga kuuldakse ametlikult esinduselt, kelle poole on tulnud pöörata kas mõne õienduse saamiseks või muul otstarbel, et on lastud mööda aeg kaitseväeteenistusse ilmumiseks, passi pikendamiseks jne. ja et need vahekorrad tulevad lahendada. Harilikult seletatakse sel puhul, et need nõudmised tulevad ootamata — just kui ei oleks neid kohustusi seni olnud! — Üksi-

kud vaidlevad niisuguste nõudmiste vastu: — „mis eest ma peaksin passiraha maksuma, ma ei saa Eestilt midagi“ jne. — Suurel enamusel ei ole raha. Mida teha? Harilikuks palveks on: Kas riik ei kustuks võla, kas riik ei saaks saata kodumaale omal kulul? Mida jõuab õieti teha riik, kui kõik ainult temalt tahavad ja kui aitamine oleks tihti kahjuks, kasvatades kergete andmistega ainult abivajavate kodanikkude arvu. Näiteid on selleks meie esimeste iseseisvuse aastate praktikast küllalt, kus iga suguvend leidis lahket toetamist ja järelduseks oli „lõbureisijate“ klassi tekkimine, kes ette võtsid maailma-reisusid riigi kulul. Said abi ühest kohast, ilmusid mujale uute muinastuttudega, ja kui ei saanud, siis tegid skandaali — kuidas tohitakse ära ütelda, see esindus andis, see andis ja teie ei anna ja mis kord see on?

Riik pidi abiandmist piirama, riik pidi abisoovijaid filtreerima hakkama ja ära määrama ka abiandmise põhimõtted. Abiosalistena nähti ette ainult tõsiselt abivajavaid (raugad, vaesed lapsed, haiged) — ametipoolest „abisajaad“ ja iga sugused rändurid jäid välja. Erilisse olukorda seati ka Euroopast lahkunud, sest siin tuli arvestada iga üksiku kohta väga kõrgete kuludega. Määrati kindlaks ülemäärad.

Paratamatult tuli välisesindustel keelduda rahalistest abiandmistest enamusele abitahtjatele või riigivõlgade kustutamiseks. See asetas üksikud kodanikud mõnel juhul väga ebameeldivasse olukorda, kuid teist teed ei olnud. Kahjuks ei taheta sellest õieti aru saada. Riigikassa näib eemalolijatele olevat põhjata — muud kui võta ja jaga. Aga kui „anda“, siis küsitakse „mis eest?“

Kõige kurjemad on kaitseväeteenistuse kohustuslised noormehed. Kodumaalt lahkudes teati küll, et poole aasta, aasta pärast tuleb komisjoni ette ilmuda, kuid samas loodeti ei tea mida, mis selle kohustuse oleks teinud olematuks. Kõrvaltvaataja ei saa enesele kuidagi seletada, mida mõtles mõni noormees, kes ookeani taha rändas, kui tal poole aasta pärast ees seisis kaitseväeteenistus. Ainult edasi-tagasi sõiduks läheb 2—3 kuud. Kuid niisuguseid isikuid ei ole üks ega kaks. Satuvad nad mõne välisesinduse silmapiirile ja saavad ettekirjutuse kodumaale sõiduks, siis ollakse hädas. Esiteks ei taheta hästi sõita, paljud on kodumaa peale käega löönud ja — mis peasi — ei ole raha. Mida saab teha ametlik esindaja — ta on täitnud seadusega tema peale pandud kohustused, on annud juhatusi, mida asjaosaline võiks teha mõnesuguste ametlikkude pikenduste tarvis, kuid asjaosaline ei mõtlegi midagi ette võtta. Ta teab väga hästi,

et tapiga teda kodumaale ei saadeta ja muud ta ei kardagi. Kaitseväeteenistusest kõrvalhoidmist ei peeta meil üldiselt kuigi suureks kuriteoks. Mis sellest siis on, kui ei ilmu? Aga kui ametlik esindaja teatavaks teeb, et ta peab keelduma oma edaspidisest kaitsest, et ta ei saa niisugusele isikule enam passi anda või pikendada — siis ollakse vihane ja tembeldatakse tema süüdlaseks. Kui palju arusaamatused on just sellel alal tekitanud kohtadel vaenulist meeoleolu välisesindajate vastu (ma mõtlen kõige rohkem kaugemate riikide peale) ja oma lisa annud teistele süüdistustele!

Ja ikka see rahaküsimus! Häda on kestev, häda on suur. Kahjuks ei saa riik palju aidata. Eriti viimastel aegadel on tulnud olla väga tagasihoidlik. Õigust ütelda, ei saa abiotsijatele teha ka mingisuguseid etteheiteid, kui nad oma esindaja poole pööravad abipalvetega — häda sunnib. Mõnikord ja vähemas ulatuses suudab välisesindaja neile tõesti abi anda, kuid kui abiandmise võimalused puuduvad, siis ei tohiks ka kõige suuremat puudust kannataja seda välisesindajatele pahaks panna. Riik ei ole kohustatud abi andma, ta teeb seda omal tahtmisel ja võimaluste piirides.

Ka teiste riikide kodanikud saavad riigilt abi ainult piiratud kujul. Palju suuremat osa mängib omaabi ja seltskondlik toetus mitmesuguste ettevõtete ja kodude kaudu. Kui ka meie ükskord nii kaugele jõuame, et seltskond kõige laiemalt kaasa hakkab tulema ja eemale ei jää ka jõukamad eestlased välismaal (mis paraku harilik nähe), siis oleksid abiandmise võimalused mitu ja mitu korda suuremad ja välisesindustel kergem rohkem aidata.

Nii et ka siin on ühistöö olulise tähtsusega ja varem või hiljem jõuame loodetavasti selle juure välja.

Praegu on ajad küll kitsad, kuid ega need alatiselt niisugusteks ei jää. Ja ka rasketel aegadel saab hea tahtmise juures ühte ja teist ära teha. Endastmõistetavalt võib kõigest ühis- ja

koostööst, millest eelpool oli juttu, oodata suuremat tagajärge ainult siis, kui kaob praegune mentaliteet, kus kõik raskused tahetakse veeretada teistele, kui hakatakse pearõhku panema omaalgatusle, kui tekib tõsine solidaariteedi tunne ja kui õpitakse oma soove ja palveid mahutama õigetes raa-midesse. Objektiivse ja heatahtliku suhtumisega kõikidesse küsimustesse, mis lahendamisele kuuluvad, kaovad kõik põhjused senisteks arusaamatusteks iseenesest ja juba ainuüksi see võimalus õigustab meid soovima, et senine olukord kaoks võimalikult pea. Nii raske selle murrangu ettevõtmine ei olegi. Kui tulevad kaasa kõik need, kes senini tagasihoidlikult eemal on olnud kõikidest organisatsioonidest, ja maksma panevad ka omad töökspidamised, siis võib oodata hoopis õiglase-mat ja heatahtlikumat suhtumist kõigesse, mis puutub väliseestlastesse ja ka välisesindustesse. Välisesinduste vastu tekitatud meeoleolu ei kajasta enamuse vaateid. Seda on põhjustanud üksikute arvustused, sest väliseestlaste suur mass on vaikinud.

Seltskonna toetus meie välisesindajatele on seda olulisem, et meie välisesinduste võrk on väga hõre, kuna tegevuspiirkonnad on väga laialised. Võrgu arenemisele teeb takistusi rahaline külg.

Välisesinduste ja väliseestlaste ühiseks eesmärgiks on ja jääb kodumaa heaolu. Üksteist toetades teenitakse seda eesmärki kõige paremini.

Nii siis ühistöö ja veel kord ühistöö.

Laulupidude tähtsus Eestis.

Välis-Eesti Almanakile kirjutanud Lauljate Liidu esimees ja X juubelilaulupeo üldjuht

prof. JUHAN AAVIK.

Laul ja mäng omas vanade eestlaste juures ühiskondliku tähtsuse ja seisib kõrgesti lugupeetava rahvusliku kombena rahva hinges aukohal. Tõendus selle kohta leidub õige rohkelt eesti rahvaluules ja muinasjuttudes. Samuti on laulupidu kui niisugune eesti rahva sügavamas tundeilmas pälvinud õilsama mõiste ning aupaiste. Laulupidu — see maagiline sõna paneb erksalt tuksu- ma iga eestlase südame ning toob ta vaimulma kaunemaid elamusi. Millest see tuleb? See on 64 a. pikkune rahvuslik traditsioon, mis ajajooksul järjest ikka uusi aardeid enesesse on kogunud ja iga uue laulupeoga saab ikka rohkem ja rohkem rahvuslikuks pühaduseks. Kui esimene üldlaulupidu Tartus 1869. aastal vana Jannseni*) algatusel ja eestvõttel peeti, siis oli eesti rahvas juriidiliselt pärisorjusest vabastatud juba 50 aastat. Kuigi raske teoorjus veel küllalt rahvast rõhus, oli ometi ta enesetunne niivõrd tärkanud, et suutis reageerida vana Jannseni kutsele. Laulupidu peeti juubeli ja tänuilaulupeo nime all 50 a. pärisorjusest vabastamise mälestamiseks. Kuid ühtlasi olid sel ettevõttel — võib-olla esialgu alateadlikult — ka omad suuremad rahvuslikud sihid: eesti rahvast koguda, et temasse rahvusliku iseteadvuse idukest istutada. Laulupidu oli selleks tol korral ainuke legaalne võimalus. See teine, rahvuslikus mõttes — peasiht, läks hiilgavalt korda. Rahva pojad ja tütreid tulid kokku, kes lauljana-mängijana, kes pidukuulajana ja neis löi loitma sarnane rahvuslik ühistunne ja iseteadvus, mis senini ainult salaja nagu tuha all oli hõõgunud, et ei saaks mõisniku kõikvõimas kohaline press oma raske orjusega, ei Vene riigivalitsuse väline surve seda rahvus-

*) Johann Voldemar Jannsen — eesti ärkamisaja tähtsam tegelane, esimese eesti ajalehe asutaja jne.

likku tulukust enam ei jõudnud kustutada. See põles esiootsa arglikult nagu vilkuv küünlatuluke, kuid aastate jook- sul iga järgmise laulupeoga avaldas üha suuremaid lekke, vaatamata kõigile kitsendustele, mis rahvale tehti ning laulu- pidude lubasaamise takistused, mida vene valitsus ette veeretab, võideti ikka diplomaatliste krooni ja trooni juubeli- pidustuste tahte ettekäänetega, millise maski all aga laulupeo rahvuslikud mo- mendid järjest suuremat hoogu võtsid.

Need enesetunde ja organiseerimise avaldused olid aga põhjapaneva täht- susega tarvilikuks eeltingimuseks ja et- tevalmistajaks rahvusliku iseseisvuse saavutamisel. Sellest võib järeldada, et paradoksil, mis tekkis eesti riigi loomi- sel: „Eesti rahvas on omale iseseisvuse välja laulnud”, on põhiolemuselt oma sügav tähendus.

Eesti riikliku iseseisvuse ajal rahvus- likud üldlaulupeod on oma tähtsust veelgi laiendanud. Nad on saanud üle- riiklikkudeks rahvuspühadeks, mis too- vad kogu Eestile suurt tõusu ja vaimlist uuestisündi. Neli momenti on selle alu- seks: puhas, terve patriotism, hingeline puhastus, moraalne rikkastumine ja es- teetilised elamused. Need momendid sulavad suurel laulupeol kõik ühiseks rahvuslikuks tunnete sümfoniaks, mis meid kõiki tiivustab õilsamatele elamus- tele meie väikese kallid kodu iluks, auks ja õnneks.

See on laulupidude tähtsus eesti rahva ajaloos nii minevikus, olevikus kui ka tulevikus. Nagu vanadel kreekl- lastel olümpiamängud, üschhidel Sokoli- pidustused, nii on eestlastel laulupeod oma rahvageeniuse kõikvõimsaiks väl- jendajaiks, ning seda rahvuspühalikku traditsiooni, mis iga eestlase südamele nii kallis, ei murra ükski võim ega vägi.

Juhan Aavik,

Lauljate liidu esimees ja juubelilaulupeo üldjuht.

Kõik jõud organiseeritud X üldlaulupeo heaks kordaminekuks.

Silmapilgul, mil need read „Välis-Eesti Almanaki” kaudu jõuavad suguvendade kätte kõigis viies maailmajaos, on X üldlaulupeo eeltööd kodumaal jõudmas kulminatsioonile ja tuhanded välisestlased asumas teekonnale üle kaugete veteväljade väikese kodumaa suunas, et elada kaasa seda rahvuskultuurilist suursündmust.

Siinkohal märgime mõne üksikasja läheneva juubelilaulupeo kohta, mis oleks vajaliseks informatsiooniks neile, kes valmistuvad kodumaale sõiduks, kui ka neile, kes jäävad maha ja eelseisva rahvusliku pidupäeva elavad kaasa vaimus.

Juubelilaulupidu oma ulatuselt kujuneb märksa suuremaks, kui kõik eelmised. Sellest viimaste kokkuvõtete järgi võtab osa 653 (IX üldlaulupeol 507) laulukoori ja orkestrit 20.485 (IX üldlaulupeol 16.774) lauljaga ja mängijaga, nendest 472 segakoori 16.200 lauljaga, 45 meeskoori 1300 lauljaga, 20 naiskoori 816 lauljaga ja 110 puhkpilli orkestrit 2000 mängijaga. On käimas üle-

maaline kihutustöö, et tegelaskond esineks võimalikult täielikult rahvarõivastuses, mis pakuks ühtlase, kuid ühtlasi ka värviküllase pildi ja aitaks rõhutada väliselt rahva kultuurilist omapära. Juubelilaulupeo muusikalise edu kindlustamiseks on kooridega seni sooritatud üldse sada eelproovi. Väsimatu usinusega ja piiritu tahtejõuga on lauljaskond käinud koos, sagedasti kauge maa tagant, et hästi õppida kätte laule. Kogu oma energia on pannud välja ka selleks muusika instruktorid ja laulupeo üldjuhid. Samal ajal käib kibe tegevus laulupeo tehniliseks ettevalmistuseks. Sellel alal töötavad täie andumusega Lauljate Liidu organid, eesotsas Liidu juhatuse ja bürooga. Paremate tagajärgede saavutamiseks on rakendatud tööle kaheksa toimkonda. Nende vahel on jaotatud üksikud tööalad.

Laulupeoga ühel ajal korraldatakse 1. Eesti muusikanädal, mille kavas paremad helitööd nii vokaal- kui ka instrumentaalmuusika loomingu alalt. Samuti

korraldatakse laulupeo puhuks näitus „Üldlaulupeod Eesti kultuuri arengus”, mis pakub ülevaate Eesti muusikaelu arengust ajalooratta veeredes ärkamisajast kuni tänapäevani ühes läbilõikega vaimse kultuuri levimisest. Kahjuks peavad jääma ära omakultuuri pidustused, kuna noorsoo-organisatsioonid siin asja korraldamisest on loobunud.

Pidades silmas juubelilaulupeo suurt tähtsust, valitsus on otsustanud lasta liikvele laulupeo rahad. Selleks münditakse 350 tuhat ühekroonilist hõberaha, mille esikülge kujutab Vanemuist kandliga laululavaga tagafoonil ja teine külge tavalist riigi vappi kolme leopardiga. Need rahad lastakse esmajoones liikvele laulupeo kassade kaudu. Ei ole kahtlust, et need rahad kaovad liikvelt laulupeoliste laialivalgumisega. Juubelilaulupeo väärrikaks mälestuseks postivalitsus laseb välja erilised postmargid. Lauljate Liit omalt poolt peale rinnamärkide kavatses anda välja erilise mälestusmedali laulupeost. Ühtlasi ilmub selleks puhuks juubelilaulupeo album ja juht. Et suurendada praeguse laululava akustilist võimet, võetakse ette laululava juures ümberehitus, milleks valitsus lubanud toetust.

Juubelilaulupidu avatakse koraaliga, milleks valitakse sobiv algupärane töö Eesti heliloojatelt selleks puhuks eriti kirjutatud tööde hulgast. Laulupeo avamine koraaliga peaks sisendama osavõtjaisse pühalik-tõsise meeleolu suurest silmapilgust, nagu seda on 10. üldlaulupidu Eesti vabariigi 15. juubeliaastal, mis oleks pidustustele väärrikaks sissejuhatuseks.

Juubelilaulupeo vastu on märgata

suurt huvi välismaail, kust on oodata rohkesti külalisi. Laulupeol esinevad külalistena ka Soome, Norra, Läti ja teiste naaberriikide esinduskoorid.

X üldlaulupeo ja I. Eesti muusikapidustuste üldkava mõnesuguste vähemate muudatusvõimalustega on kujunenud järgmiseks:

22. juunil kell 8 õht.: Eesti I. muusikapidustuste avamine. E. Aava ooperi „Vikerlased” pidulik etendus „Estonia” teatris.

23. juunil kell 11 homm.: Pidulik kammermuusika kontsert „Estonia” sinises saalis; kell 2½ p. l.: Lauljate-mängijate pidulik rongikäik Merepuies-teelt Lauluväljale; kell 4 p. l.: Laulupeo avamine ja pidulik kontsert; kell 9 õht.: A. Lemba ooper „Kalmuneid” pidulik etendus „Estonia” teatris; kl. 9 õht.: Ühendukoorida kontsert „Estonia” kontsertsaalis; kell 11 õht.: Jaani-õhtu rahvapidu Lauluväljal.

24. juunil kell 12 p.: Pidulik oratooriumi ettekanne, A. Kapp'i orat. „Hiio” Kaarli kiriku koori, orkestri ja solistidega; kell 4 p. l.: Laulupeo pidulik kontsert Lauluväljal; kell 9 õht.: A. Vedro ooperi „Kaupo” pidulik etendus „Estonia” teatris; kell 11 õht.: Vabaõhuetendus Lauluväljal Draamastuudiolt.

25. juunil kell 7½ homm.: Kantaatide hommik Jaani kirikus koori, orkestri ja solistidega; kell 8 homm.: C. Kreegi „Requiem” pidulik ettekanne koori, ork. ja solistidega Kaarli kirikus; kell 12 p.: Pidulik sümfoonia kontsert „Estonia” kontsertsaalis, muusikapidustuste lõppkontserdina; kell 4 p. l.: Laulupeo pidulik lõppkontsert Lauluväljal.

2. ülemaailmline V.-E. kongress.

Osavõtjaid kõigist maailmakaartest.

2. Välis-Eesti kongress on otsustatud nimetada ülemaailmiseks, kuna temast võtavad osa väliseestlased kõigist maailma osadest, nagu seni selgunud.

Kongressi päevakord on kujunenud nüüd lõplikult järgmiseks:

- 1) Avasõna (V.-E. Ühingu esimees J. Kristelstein).
- 2) Tervitused.
- 3) Ülevaade Välis-Eesti liikumisest ja seni tehtud tööst (V.-E. ü. abiesimees Ed. Riisman).
- 4) Aruandeid ja tegevuse ülevaateid Välis-Eesti esitajailt: a) Euroopa riikidest; b) P.-Ameerika riikidest; c) Lõuna-Ameerika riikidest; d) Austraaliast; e) Aafrikast; f) Aasiast.
- 5) Väliseestlaste ümberrahvustumise küsimus (V. Ernits, S. Sommer).
- 6) Välis-Eesti asundusküsimus — kas välis- või sisekolonisatsioon (Joh. Maide ja t).
- 7) Välis-Eesti organiseerivate keskuste ellukutsumise küsimus (J. Kristelstein, A. Kalm).
- 8) Väliseestilise liikumise tuleviku ülesandeid ja eesmäärke.
- 9) V.-E. ühise häälekandja küsimus.
- 10) Tekkivaid küsimusi.

Suuremaks päevaküsimuseks kongressil kujuneb Eesti asundusküsimus, mis juba nüüd, nagu nagu näha Almanaki veergudelt, on tekitanud elavaid mõttevahetusi. Kongress peab selles oma lõpliku seisukoha avaldama, et selle järgi võiks juhtida edaspidiseid samme.

Koosoleku ruumide suhtes on jäänud esialgul peatama „Estonia” sinisele saalile. Siin on ka soodsad ruumid V.-E. näituse korraldamiseks. Kaalumisel oli ka Börsi saal (Pikal tän.), mis mahutavuse poolest „Estonia” sinisest saalist suurem, kuid kõrvalruume on seal vähe.

Organisatsioonides on leidnud kongress elavat vastukaja. Ameerika eestlased korraldavad koguni enne ärasõitu kodumaale oma kongressi.

Seal valitakse ka esitajad 2-le Välis-Eesti kongressile.

V.-E. seltsid, kel võimalust ei ole oma esitajat kohapealt saata, võivad volitada oma eest esinema ka mõnda kodumaalast, kellel volitava organisatsiooniga on kontakt. Muidugi peab selts oma esitajat siis varustama vastavate juhtnööridega ja seisukohtadega, et ta teaks esineda seltsi soovidele vastavalt.

V.-E. näitus töötab kujuneda mitmekesine. Uue huvitava alana tahetakse näitusel tuua väliseestlaste leidusi. Teatavasti on väliseestlaste hulgas, eriti Am. Ühendriikides, palju eestlasi, kes on tegutsenud leiduritena ja teinud huvitavaid avastusi. Seni puudub nende leiduste üle igasugune ülevaade. Kongressil oleks võimalus tutvustada neid leidusi laiemale hulgale.

V.-E. organiseeriva toimkonna poolt on algatatud meeldiv mõte panna pärg väliseestlaste poolt langenud sõdurikalmele. See toimuks pidulikult kongressi lõunavaheajal, mispuhul kongressist osavõtjad omnibussidega sõidaksid kaitseväge kalmistule.

Kongressile järgnev õhtune koosviibimine peaks kujunema tujuküllane, kuna hoolitsetakse huvitavate ettekannete ja vahelduse eest. Kongressi ametliku osale järgnedes on see koosviibimine soodsaks võimaluseks omavaheliste sidemete loomisele ja vanade tutvuste värskendamisele.

R.

Kodumaa sõnumed.

Möödunud aasta Eesti m a j a n d u s e l u s lõppes vähe lootust andvalt. Küll oli aastane väliskaubandus 5,7 miljoni krooniga aktiivne, kuid väljavedu oli läinud sellele vaatamata 1932. a. jooksul tagasi 39,7%, kuna sissevedu vähenes 40%.

Väljavedu on püütud ergutada eksportpreemiatega, makstes kõikidele väljaveetavatele kaupadele 7% nende hinnast lisaks. Mõnedele saadustele maksetakse lisa veel rohkem, nagu võile (13—14%), peekonile ja munadele.

Kõigele sellele vaatamata väljavedu avaldab ikka veel vähenemise tendentsi, kuna kõik välisriigid võtavad tarvitusele väliskaupade vastu samasuguseid abinõusid, nagu seda on sunnitud tegema Eestigi. Tollid, kontingendid, litsentsid, valuutakitsendused — need on takistused, mille vastu nüüd väliskaubandusel tuleb pörgata alata.

*

Väljaveo võimaluste vähenemise all kannatab eriti raskelt põllumajandus, mis on kohandanud end väljaturgude jaoks. Põllusaaduste hinnad on väikeste nõudmistega tagajärjel langenud katastroofiliselt.

Talupoegade seisukorda püüdis parandada valitsus rukkimonopoliga, võttes enda peale rukki kokkuostu ja rukkiga varustamise. 1931. a. ostis riik rukist 12.000 põllupidajalt ja maksis selle eest üle ühe miljoni krooni rohkem, kui turuhind sel ajal oli, ehk 100 kr. umbes iga talu kohta (Eestis on 135.000 talu). Rukis ei leidnud aga tarvitamist ja jäi riigi ladudesse seisma, tuues riigile suuri kahjusid. Ollakse sunnitud rukist (umbes 10.000 tonni) realiseerima alla oma hinna, loomatoiduks, kuna seistes rukis on kaotanud palju oma väärtusest.

*

Viimastel aastatel on Eestis pandud tublisti rõhku uute maade juurdesoetamisele. Kuivatatakse soosid ja rabasid ning muudetakse need kasutamiskõlbulisteks. Soode kuivatamiseks on Eestis kaevatud peakraave ligi 3500 kilomeetrit.

Tähelepanu väärrib töö Pikaveresoo kuivatamisel, Tallinna lähedal, Harjumaal. 6—7 aastat tagasi kaevati läbi Pikaveresoo suur magistraalkraav, mis sunnib Piritajõkke. Kraav on pikk 21 kilomeetrit. Selle kaudu kuivatatakse 9000 hektaari sood.

Siia rajatakse uued asundustalud. Asundamisega on tehtud algust 1929. a., kus otsustati luua iseseisev külakond. 780 hektaari planeeriti 32 üksuseks, millest 25 normaaltalu 17—18 hektaarini, 3 väiketalu 13—15 hektaari suuruses ja 4 eluaseme-

kohta 5—10 hektaarini. Asunduse keskele on jätud vaba maad külakonna ühisehitiste ja ettevõtete jaoks.

Möödunud sügisel saadi uutelt soopõldudest esimest saaki — rukkeid, otri ja kartuleid. Rukis on annud kohati kuni 9 seemet.

Sellesse sohu on maetud seni 16 miljonit senti, mis uue maa teeb õige kalliks ja muudab soode kuivatamise tasuvuse küsitavaks. Uute talundite juureloomist teostab riik kavakindlalt. 10-aastase asunduskava teostamiseks on asunduskomisjon arvestanud riigimaade ja -metsade asunduskõlbulise maa-alaga kuni ca 100.000 hektaarini ja ostuteel eramaomanikkudelt ca 50.000 h-ni, kokku seega 150.000 ha maareserviga. Sellest maareservist loodetakse 10 aasta jooksul rahuldada umbes 10.000 maasoovijat iseseisvate uute kohtadega ja juureõigete andmisega. Ühe talu korrastamine läheb asunduskomisjonil maksma umbes 2500 krooni eramaadel ja 2000 kr. riigimaadel.

Maasoove on tulnud asunduskomisjonile 7316.

*

Rahva ostujõud on vähenenud ühes üldise kriisiga. Vaatamata, et põllusaaduste hinnad on suuresti langenud, on paljud kodumaa kaubad püsinud ebamääraselt kõrges hinnas, mida võimaldab väliskaupade võistluse puudumine. Selle tõttu on need muutunud rahvale raskelt kättesaadavaks. Et ära hoida spekulatsiooni ja teenimata vahekaasu, on pandud ametisse käeoleva aasta algul eriline hindade komisjar, kes peab püüdma reguleerida saaduste hindu. Komissari tegevus on annud väikesi tulemusi. Viimasel ajal on osutunud raskeimaks ülesandeks komissarile Tallinna korterite üüride reguleerimine, mille alandamist nõuavad kategooriliselt üürilised. Üürid on järk-järgult küll juba iseendast langenud, kuna massilise uute korterite juureehitamise tõttu on korterikriis kadunud ja vabu kortereid küllaldaselt saadaval, kuid palgalised, kes toetuvad palkade langusele, ei lepi sellega, vaid nõuavad üüride sundnormeerimist. Majaomanikkude esindajad on sellele kategooriliselt vastu ja nii on komissaril lahendada raske probleem, kuidas talitada. Üüride sundnormeerimist ei taheta heameelega ette võtta, kuna seda on raske õiglaselt teostada ja võiks viia sammu tagasi korteriolude parandamises.

*

Kriis on tabanud ka Eesti kaubalaevastikku, mis varemini end hästi tasus ja põhjustas Eesti kaubalaevastiku kasvu

viie aasta jooksul kolmekordseks. Kriisi tõttu müüakse välismaal suuri ja heas korras kaubalaevu pool muidu. Eesti laevamehed kasutavad juhust väikese rahaga omale uusi laevu muretsema. Kuid tagajärg on see, et nüüd umbes pool Eesti kaubalaevastikust seisab tööta. Kokku on 202 laeva 50.619 br. reg. tonni, nendest masinalaevu 36.185 br. r. t. Sõidus on veel 35 kaugesõidu laeva, kus tööd leiavad 800 meremeest. Üldse tarvitvas Eesti kaubalaevastik üle 3000 meremehe.

Tööpuudus sel talvel tõusis enneolemata määrani. Veebruari algul oli Eestis 29.000 töötut. Riigi hädaabikrediitidest korraldatavatel töödel töödistsid tööd jaanuari lõpul 11.000 töötat töölits. Töötat töölitstega teostatakse igasuguseid töid, mis ei ole küll esmajärgulise tähtsusega, kuid ometigi tulusad. Tallinnas edeneb edukalt Härjapea jõe kollektori ehitamine. Hiljuti asuti Kadrioru lossi suurtele ümberehitustele ja remontidele. Loss jääb riigivanema või tulevase presidendi esinduslossiks. Rohkesti tehakse tööd ka ajalooliste ehitiste korraldamisega. Tallinnas remonteeritakse Paksu Margareetat ja puhastatakse „Kitsepõrgut“ (Tallinna maaaluseid käike), et neid avada turistidele. Eriti suurt tööd tehakse selle alal Narvas, kus on avastatud linna all terve rootsiaegsete käikude labürint, mis on ühenduses kõigi vanemate majadega Narvas. Käigud peale kordaseadmist töötavad kujuneda suureks tõmbejõuks turistidele.

Nii on tööpuuduse häda suudetud pehmentada. Kuid riigi eelarvele on hädaabitööd suureks koormaks, seda enam, et sissetulekud on suuresti vähenenud ja riik on sunnitud oma eelarve tasakaalustamiseks võtma tarvitusele erakorralisi abinõusid, määrates uusi makse, tõstes vanu ja piirates kulutusi.

Riigi 1933/1934. a. eelarve (eelarve-aasta algas 1. aprillist) on 61.760.000 kr.

*

Eesti vabariigi põhiseaduse muutmise on jälle kõvasti päevakorras.

Vabadussõjalased, kes oma kavast näevad ette diktaatorliku võimuga presidendi ja riigikogu liigete arvu tunduvalt vähendamist, suutsid oma kava rahvahääletusele panemiseks koguda üle 50.000 allkirja (vaja on 25.000).

Vahepeal võttis aga ka riigikogu põhiseaduse muutmise kava vastu, mis tuleb rahvahääletusele enne vabadussõjalaste oma. Selle kava järgi saaks Eesti Vabariik ka presidendi, kuid tema tegevus selle kava järgi riigi juhtimisel oleks rohkem kontrolliv. Ta valvab riigivõimu teostamise järgi ja võib ainult edasilükkamatu riikliku vajaduse korral kuulutada välja dekreete, millistel on seaduse jõud. Kuid

riigikogu võib dekreeti siiski mitte kinnitada, mis puhul dekreet kaotab maksvuse. Nii oleks ta maksev sarnasel puhul ainult sel vahemikul, mis kestab dekreeidi väljakuulutamise kuni riigikogu poolt dekreeidi tagasilükkamise otsuse väljakuulutamiseni.

Peale selle võib vabariigi president kuulutada välja uued riigikogu valimised enne nelja aasta möödumist, kui seda nõuavad riiklikud kaalutlused. Samuti on presidendil õigus katkestada riigikogu istungjärke üks kord istungjärgu keskel kuni kahe nädalani.

Riigikogu liigete arv jääks selle kava järgi endiseks, kuna aga palk maksetaks ainult istungjärkude kestel, kuid mitte üle kuue kuu aastas (seni maksetakse terve aasta eest).

Eestlased kodumaal.

Aasta esimesel veerandil on kodumaale saanud vaid üksikud väliseestlased.

Nähtavasti oodatakse suvet, kus liikumine jälle elavamaks paisub, eriti aga X laulupeo ajal.

Selleks ajaks on edasi lükanud oma reise eestlased Euroopas, P. ja L.-Ameerikas, Austraalias ja mujal. Kodumaal tehakse laulupeoks suurejoonelisi ettevalmistusi, millal loota rohkelt arvul külalistena ka välismaalasi.

Viimase aja eestlaste liiklevust jälgides torkab silma, et kodumaale saanud väliseestlased on enamasti siia kauemaks ajaks peatuma jäänud.

Paljud on kasutanud juhust madalate hindadega kinnisvarade omandamiseks siseemaal, kus võlgadega koormatud suured talud järjest oksjonile lähevad. Märtsis oli juhust, kus 180-tiinuline talu (karjamõis) määrati oksjonile kr. 3000 eest (\$ 800.—!), kuna sagedasti müüakse 50—70-tiinulised talud sama raha eest.

Jõukamad väliseestlased on järjest ostnud kinnisvarasid nii maal kui linnas ja investeerinud kodumaal hulk välismaal kogutud varandusi.

Vähesed väliseestlased on katsetamas äri alal, kuid mereasjanduse vastu tuntakse suuremat huvi, püüdes osanikuks hakata suuremate Eesti laevaärde juures, kes ostavad viimasel ajal sagedasti suuremaid laevu Inglismaalt.

Võiks rõhutada, et jõukamate väliseestlastena on kodumaal seni tuntud peamiselt P.-Ameerika ja Austraalia eestlased.

Kodumaal aga ei taheta närvepingutavat tööd teha, nagu välismaal ja katsutakse ära elada kapitali protsentidest, mis Eestis ka päris hõlpsasti võimalik, sest rahapuudus on kaunis suur ja protsent selle tõttu kõrge (8 kuni 10), kuna elu selle vastu väga odav, keskmiselt dollar päevas kahele inimesele.

Väliseestlaste osa Eesti riigimajanduses.

AXEL E. NIPPAK.

Meie oleme sagedasti mitteteadmise tõttu allahinnanud väliseestlaste osa meie riigimajanduses ja selletõttu lubatagu minule tuua siin mõned andmed ja arvud, mis valgustaksid osaltki mainitud küsimust.

Oleme tihti rääkinud leedulastest, eriti P.-A. Ühendriikides asuvatest leedulastest, kes saadavad nimetamisväärseid summe oma kodumaal asuvate sugulaste toetuseks. Need rahad moodustavad ligi 20 % kogu Leedu riigi aasta eelarvest ja saadav välisvaluuta on tugevaks toeks Leedu rahaüksusele — litile.

Eestlased on järjest saatnud toetust oma perekondadele ja lähematele sugulastele ning eriti rohkesti on raha saadetud Ühendriikidest (keskmiselt 30.000.000 s. aastas). See oli parematel aastatel, enne 1929. a., kui algas suurem kriis. Lisaks sellele võiks mainida vähemaid rahamahutusi kinnisvaradesse, mida teostasid umbes 10—15 prots. tagasitulnuist, kuid see oli muidugi võrdlemisi väike arv, kuna neil aastatel tulid kodumaale tagasi vaid üksikud.

Suurem tagasirändamine algas 1930. ja 1931. aastatel, mis kestab tänapäevani. Suurem osa tagasitulejaid on P.-A. Ühendriikidest ja vähemal määral mujalt. Need on enamasti keskmiselt jõukad inimesed, kuid nende seas oli siiski neli Eesti perekonda, kellel oli raha kokku 100.000 dollarit (37.500.000 s.), mis Eestisse kaasa toodi. Huvitav on märkida, et need rikkamad tagasitulejad on asunud elama maale.

Nüüdsetest tagasitulejatest on mul andmed 25 väliseestlase-kinnisvaramaniku kohta Tallinnas, kelle kinnisvarade koguväärtus ületab 65.000.000 !

Need on enamasti elumajad, ehitatud 1930.—1932. a. jooksul, puhtasrahas. Vähestel on praegu võlga, 10—15 % majaväärtusest, mida ei saa koormavaks lugeda. Peale nende on Tallinnas teada veel 15 väliseestlast, kelle kinnisvara koguväärtus on umbes 50.000.000 s., kuid viimaseid andmeid ei ole jõutud veel kontrollida.

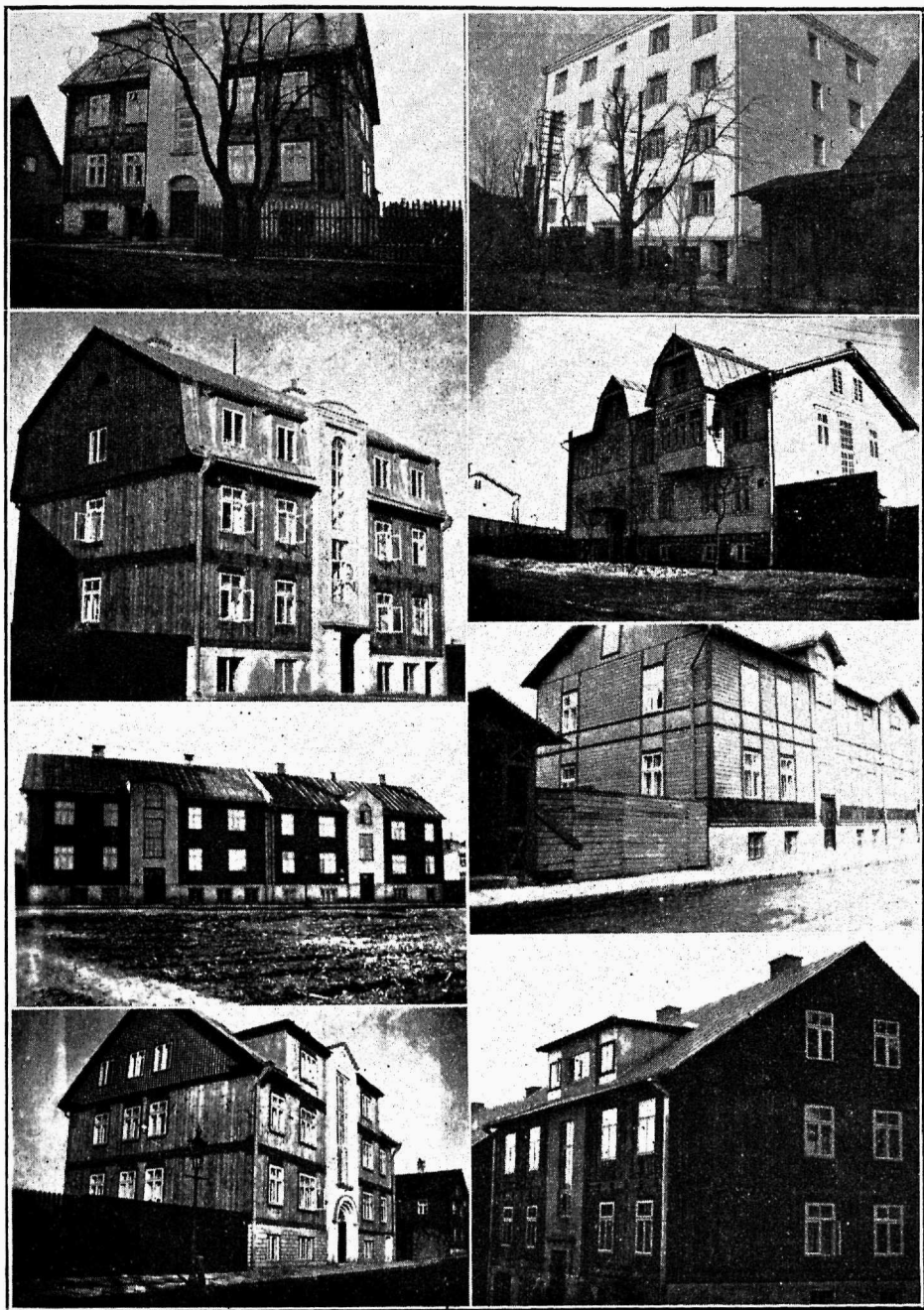
Kogutud andmeil on teistes Eesti linnades ja maal väliseestlaste poolt ostetud ja ehitatud liikumata varandusi 30.000.000 s. eest, eelmainitud 4 rikkast väliseestlaste perekonda juure arvamata. Kui kõik need rahad kokku arvata, siis nähtub, et umbes 3 a. jooksul on Eestisse toodud üle poole miljonit dollarit välisvaluutat, mis Eesti rahas — 200.000.000 s., on aukartustäratav summa !

Need andmed on saadud väliseestlastelt enestelt, kes lahkesti vastasid ankeet-lehes esitatud küsimustele. Väärtusena on antud ehitamise aastal tehtud kulu. Kinnisvarade hindade languse tõttu on mainitud kinnisvarade koguväärtus tänapäev märksa vähem, kuid see ei muuda Eestisse kaasatoodud raha kogusummat.

Esitatud andmed peaks suutma osaliseltki tõestada, et tagasirännanud eestlased üldiselt rikkastavad oma kodumaad, ja ei jää mitte raskuseks riigile, nagu seda mõnelt poolt tahetakse väita.

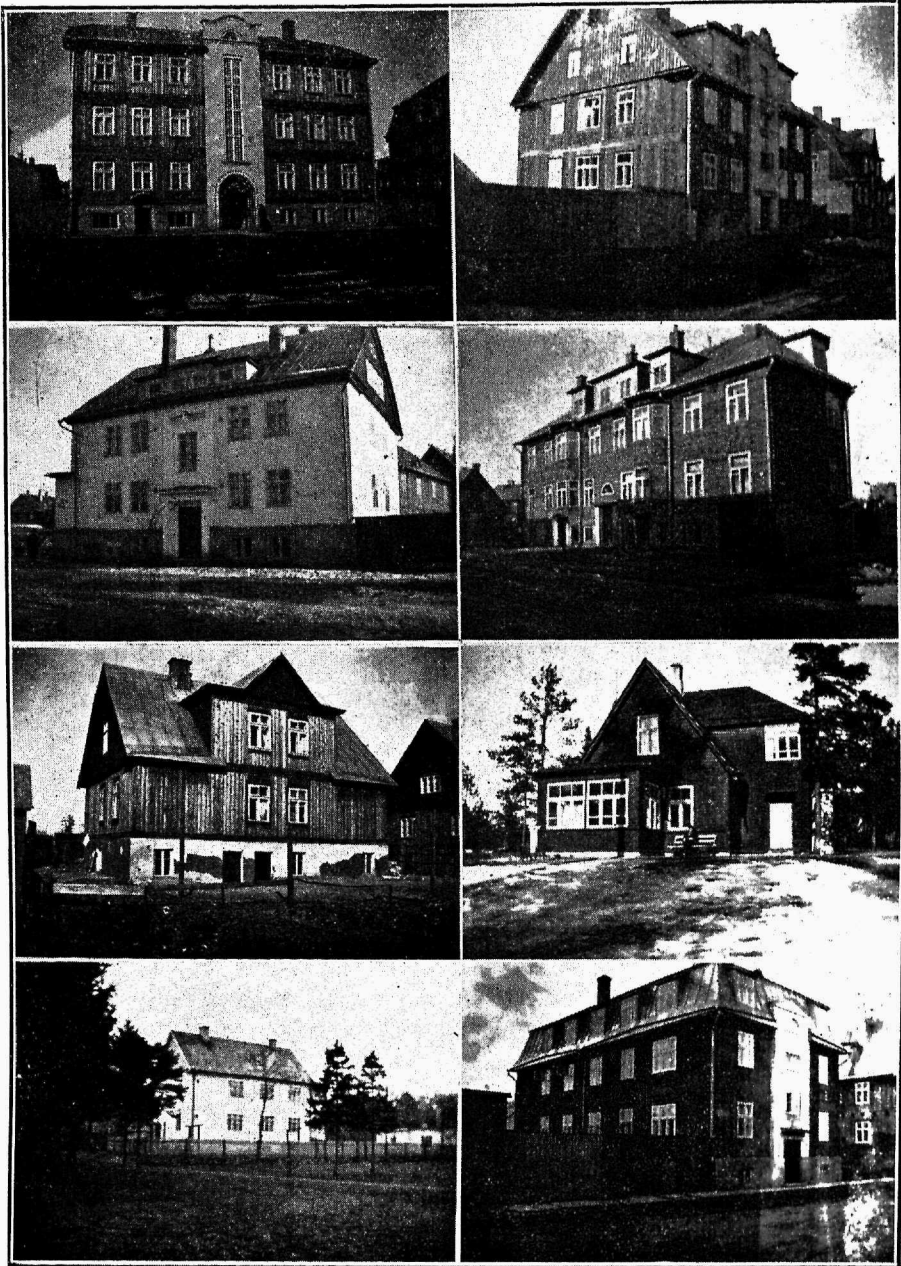
Sellepärast peaks küll hõlbustama tagasirändavate väliseestlaste liikuva varanduse kodumaale toomist, mis praeguste tollide tõttu on raskendatud: omalajal on selle eest palju raha makstud, kuid praegusel ajal puudub varandusel õige turuhind, mis takistab selle müümist.

Kui aga väliseestlane kõrgete tollide tõttu oleks sunnitud oma väärtusliku

Väliseestlased – majaomanikud Tallinnas.

Vasakult paremale: 1) Preast Juhan, Mulla t. 5; 2) Walter Joh., Niine 8-a; 3) Tenn Peter, Kalevi t.; 4) Sumberg Jaan, Lille t. 7; 5) Vihman Theodor, U. Kalamaja 25-d; 7) Milton John, Israeli t. 3; 8) Millikov August, Luha t. 35; 9) Võe Adolf, Polgu t. 15.

Väliseestlased — majaomanikud Tallinnas.

Vasakult paremale: 1) Tiisler August, Sõja t. 9; 2) Erlagen August, Alberti 3; 3) Bull Alide, Telliskivi 22; 4) Veltman Jüri, Luha 33; 5) Kolman John, Sireli t. 13; 6) Jllisson, Lille t. Nõmmel; 7) Pabstel, Mäekalda t. 6; 8) Meius Johan, Endla t. 39.

(Järgneb.)

varanduse välismaal poolmuidu ära müüma, ei oleks Eesti riik sellega midagi võitnud, vaid ennemini kaotanud. Nii soodustaks riik ainult vaesele väliseestlasele tagasipööramist, kuna jõukamad eemale peletatakse.

Kodumaa kõrged kaitsetollid on tihti põhjuseks, et jõukas väliseestlane ei taha oma asjade eest kahekordset hinda maksa ja jääb kodumaale sõitmata, kuna ta ei saa oma kodu üle tuua Eestisse.

Kuigi majandusliku kriisi tõttu mõnelt poolt ei peeta soovitavaks tagasirändamise õhutamist, ei tohiks sellepärast siiski sissepääsuvärvaid sulgeda neile, kes seda teevad omal algatusel.

Selles sihis peaks revideeritama meie riiklikku mõtlemisviisi!

End. New Yorgi eestlane.

Märgukiri majandusministeeriumile.

Välis-Eesti Ühing esitas 10. märtsil k. a. majandusministeeriumile märgukirja, milles palus väliseestlaste majakraami vabastamist tollist, mille hulka kuuluks: hõbe- ja muud lauanõud, raadio-aparaadid, vaibad, elektrimajapidamise riistad, muusikariistad, maalid, armatuu-

rid, raamatud jne. Ühtlasi paluti alandada tolle kaasatoodavate autode, mootorrataste, nende küljekorvide, talumajapidamisel tarvitataivate väikejõuliste mootorite, paadimootorite, jahilaskeriistade, kirjutusmasinate, päevapildiaparaatide ja elukutsega seotud töö- ja tarberiistade pealt ning vabastada täiesti tollist majapidamise, riidekraami, pesu ja üleriided, piiramata arvul, sest reisijatele ettenähtud määrad on väga väikesed tagasirändaja suhtes.

Soovitati tolliprotseduuri äärmist lihtsustamist, et tagasirändajal oleks võimalus piirpunktist oma asjadega kohe sihtkohale sõita.

Maksudevalitsus toetas käesolevat palvet ja oli omalt poolt nõus alandama tolle teatud asjadelt kuni 25%, kuid majandusministri abi resolutsioon oli eitav.

Majandusministeerium on seni lahkelt vastu tulnud väliseestlaste palvetele tollist vabastamise asjus, kuid arvestades tagasirännata soovijate suure arvuga, eriti Põhja- ja Lõuna-Ameerikast, V.-E. ühingu juhatus arvas, et maksev tollikord on siiski puudulik väliseestlaste suhtes, selle tõttu astub veel kord samme vastavate võimude ees võimalikkude soodustuste saamiseks. V.-E. ühingul olevatel kirjalikkudel andmetel soodustatud kord tagasirändavatele omamaalastele on maksev Saksamaal, Poolas, Taanis, Iätis j. m.

*paremust korraga:
ületamatu häädus ja
suurem pudel.*

Asjatundjad eelistavad
meie tuntud õllesid

**Pilsen
Dombräu
Gladiator
ja Porter**

a.-s.

A. Le Coq.

Tollistvabastamise kord Eestis.

V.-E. Almanakile kirjutanud V. TEFFEL, Maksudevalitsuse asjaajaja.

Mõnelt poolt väidetakse, et majakraami sissetoomine ümberkolimise puhul Eestisse on seotud raskustega Eestis maksva tollikorralduse tõttu. See ei ole aga nii. See võib olla seletatav asjaoluga, et ümberkolijad tihti ei tunne neid vähesid nõudeid, mida näeb ette sarnaste juhuste kohta Eesti tolliseadus.

Tahaksin siinkohal anda väikese ülevaate neist tingimustest, milliste täitmisel majakraam sisseveol tollimaksudest vabastatakse — ja teisi näpunäiteid, millised ümberkolijaile võiksid olla kasulikud.

1) Kõige pealt — majakraam peab olema pruugitud ja peab olema ümberkolija omandus, mille kohta tuleb esitada tõendus. Sarnase tõenduse soovitamav vorm on järgmine: tuleb seada kokku sissetoodavate esemete võimalikult üksikasjaline nimekiri ning seda nimekirja lasta varustada vastava välisriigi seadustega kooskõlas oleva ametliku tõendusega, et nimekirjas tähendatud esemed on ümberkolija omandus ja temal tarvitada olnud. See välisriigi ametvõimude tõendus tuleb siis veel viseerida Eesti konsulaadis või saatkonnas.

2) Ümberkolija peab olema elanud välismaal vähemalt üks aasta. See võib olla tõendatud vastava ametliku märkusega eeltähendatud asjade nimekirjal või ka mõnel teisel teel (näit. välispassiga).

Need olekski need tingimused, milliste täitmisel näeb tolliseadus ette majakraami tollimaksudest vabastamist.

Sissetoodava majakraami tollimaksudest vabastamise küsimus võetakse arutusele siis, kui asjad juba saabunud Eestisse. Eestisse veel saabumata asju ette tollimaksudest ei vabastata. On soovitatav, et sissetoodavaist asjust pakitakse eraldi need, millised piiritolliasutuses otsekohe tollita läbi lastakse, kui reisikraam (allpoolloetletud) ja ülejäänud.

Reisijakraamina lastakse läbi tollita piiritolliasutise poolt (sissesõidu dokumendi esitamisel) järgmised esemed:

1) Kanderiided ja ihupesu, samuti ka jalanõud, peakatted, kaelarätikud ja igasugused tualettasjad reisiija isiklikuks kandmiseks — piiramata arvul, kui need esemed olid varem tarvitusel ja oma suuruse ja omaduste poolest kahtlemata on määratud kandmiseks isikule, kes neid ühes veab;

2) voodi- ja lauapesu, käterätikud, padjad, tekid ja pleedid — kui need esemed olid varem tarvitusel — piiratud arvul ja nimelt iga inimese peale: voodipesu mitte rohkem kui kaks vahetust (4 lina ja 4

padjapööri), salvrätikuid ja käterätikuid mitte rohkem kui 6 tükki üldse, patju 2 tükki, tekke ja pleete — kummastki üks;

3) peale selle veel teisi vähemaid esemeid piiratud arvul.

Reisijate asjadena tähendamata esemete tollimaksudest vabastamist otsustab, olenedes tollisumma suuruselt, majandusminister või maksudevalitsuse direktor.

Kui ümberkolija asjad juba saabusid Eestisse, siis tuleb neid asju, millised ei ole ümberkolija sissesõidul otsekohe tollita lastud läbi kui reisijakraam, anda üles tollirevideerimiseks.

Tollirevideerimisega ühenduses olevate formaliteetide täitmist võib teostada ümberkolija ise või aga võib seda lasta teha mõnel speditsoonifirmal, mis aga on seotud kuludega. Asjade tollirevideerimiseks ülesandmine sünnib igas tolliasutises saadaoleval sellekohasel planketil — ülesandekirjal. Ülesandekirjale tuleb lisada juurde eelpool mainitud asjade nimekiri. Selle ülesandekirja põhjal teostab siis tolliasutis tollirevideerimist. Soovitatav oleks, et ümberkolija ise ka viibiks revideerimise juures, andes revideerimist teostajale ametnikule näpunäiteid ühe või teise asja asupaiga kohta pakendis jne.

Kui tollirevideerimine on teostatud, siis tuleb ümberkolijal anda sisse palve asjade tollita kättesaamiseks sama tolliasutisse, kus asjad revideeriti. Palve tuleb adresseerida, olenedes tollisumma suuruselt, kas maksudevalitsuse direktori (kui tollisumma alla Kr. 500.—) või majandusministri (kui tollisumma üle Kr. 500.—) nimele. Palves tuleb tähendada, et ümberkolija jääb elama Eestisse vähemalt üheks aastaks (seda nõuab tolliseadus).

Peale eeltähendatud palve esitamist jääb ümberkolijal üle ainult oodata otsust oma palvele, milline järgneb paari päeva jooksul peale palve esitamist, ja siis asju võtta välja tolliasutisest.

Siinkohal olgu veel tähendatud, et igas tolliasutises on olemas vastavad ametnikud, kelle käest saab lähemalt informatsiooni selle või teise tolliformaliteedi täitmise või mõne tekkinud küsimuse kohta.

*

Toim. märkus: Välis-Eesti ühing on seni püüdnud olla abiks kodumaale tulevatele eestlasile asjade tollist klaarimisel ja vabastamisel, mis häid tulemusi on annud, tänu meie asutiste vastutulelikkusele. Selle tõttu on ka vaibunud väliseestlasis see rahulolematuse, mis varemini valitses tollide asjas.

Parlisi eestlased väljasõidul Versailles'i parki, filmimise puhul
K. Liivo poolt.

X märgitud seltsi esimees kol. Normak.

Organiseeritud Välis-Eestist.

Pariisi Eesti seltsi areng ja tähtsamad sündmused.

Eestlase elus rahvuslik õrn enesetunne on annud tõuke selle kandja eluavaldusile, selle omaniku kultuursemale ihaldusele. Hellast rahvusegoismist on saanud võõrsil kaasmaalaste vaheline ühiste ürituste suund, jõuallik organiseeritud ühiselule, prism, mille läbi vaadelda, nautida ja kristalliseerida uue ümbruse kultuuri, võõra seltskonna ja linna tsivilisatsiooni, suure maailmalinna halastamata ahneid mõjutusi.

Üksiku seltskondliku elu organiseerimise mõtte algataja vaim on saanud üldise organiseeritud seltskonna üldiseks vaimuks, ühiseks kaasmaalaste rahvusmina osaks ja selle avalduseks. Üksiku mõttetooja üritus, kes rõõmu võis tunda juba suguvenna emakeelsest hingelisest kõlast, osa võttes ta kurbusest ja õnnest, see üksiku rahvusliku egoismi avaldusihai sai ühiseks sihiks Eesti Seltsi vaimuks rahvusvahelises Pariisi kliimas.

Soodne hetk Pariisi Eesti saatkonna elus võimaldas omada seltsi asutamise mõtte kandjail mitte ükski mõttepooldamist, vaid ka vaimlist tuge asutamise algpäevil.

Pariisi Eesti Seltsi asutamiseaegse Eesti saadiku ajutise asemiku härra A. Schmidt'i kaasabil sai võimalikuks 1925. a. maikuu alul seltsi mõttekandjail is. Karl Zirkelil ja kunstn. J. Siirakil kokku kutsuda

kõiki Pariisis asuvaid eestlasi nendele kasutada antud saatkonna salongi, et ette kanda põhijoontes neid motiive, mis olid põhjustanud looma ühist rahvuslikku organisatsiooni. Loodav selts pidi koondama enese ümber kõiki Eesti päritoluga suguvendi, et vastastikuse sõpruse, abi ja solidaarsuse alusel luua rahvusväärne kogu. Selts pidi kaasa aitama väliseestlaste ühendusele kodumaaga, kultuursidemete, arendamiseks ja selle alalhoiuks. Selts pidi kaasa aitama Eesti-Prantsuse vastastikusele vaimuelu väärilisele tutvustamisele ja kultuurilise lähenemise püüetele. Oma sihte taotledes pidi Eesti selts kõrvale hoiduma poliitilistest võitlustest ja erakondlisest värvinguist. Oma ürituste teostamiseks pidi selts korraldama omavahelisi ja avalikke koosolekuid, kõneõhtuid, rahvuslikke mälestuspäevade pidustusi, kirjanduskunsti õhtuid, asutama lugemislaua Eesti ajakirjandusega ja raamatukogu, kuhu oleks aegajalt hangitud Eestis ilmuvaid tooteid. Selts pidi kaasa aitama kaasmaalastele orienteerumises võõras ümbruses.

Seltsi asutajatena esimesele koosviibimisele, mida soojade tervitustega avas hr. A. Schmidt, olid kokku tulnud järgmised eestlased:

Prl. Leida Raudsepp (praegu pr. Vin-

cent), prl. H. Hammelmann, pr. Elma Siirak, prl. Elsa Saukas. Hr. hr. Oskar Lövi, Karl Zirkel, Karl Ormisson, Karl Karuse, Valter Alver, Karl Kukkk, Nik. Leiter, Jak. Lintzbach, Jaan Siirak, Kuno Veeber, Theodor Jürissoon, Fromhold Mirka, H. Lüdigi, N. Thar, Ed. Kimm, Musti, Martinson, Alfred Elbrecht.

Asutamise koosolekul valitud sekretäri hr. Siirak'i poolt ettekantud seltsi põhikirja kava lõpulikuks kujundamiseks valiti viieliikmeline redaktsioonikomisjon, kuhu kuulusid prl. L. Raudsepp, hr. hr. K. Zirkel, O. Lövi, K. Kukkk ja J. Siirak. Valitud komisjonile tehti ülesandeks lähemate nädalate jooksul oma tööga valmida, et järgmisel koosolekul võimalik oleks seda lõplikult vastu võtta. Järgmine koosolek peeti 7. juunil E. V. saatkonna ruumis. Koosoleku avas vabariigi saadiku asemik hr. A. Schmidt, kes ka ühel häälel koosoleku juhatajaks valiti, protokollis hr. H. Lüdigi.

Võeti vastu põhikirja, mille järgi asuti seltsi juhatuse valimisele. Esimeseks esimeheks valiti hr. O. Lövi, sekretäriks hr. K. Zirkel, abiks prl. H. Hammelman, kassapidajaks hr. K. Kukkk, abiks hr. J. Siirak.

Järgmine peakoosolek peeti veel sama aasta sügisel 25. oktoobril. Koosolekut juhatas prof. Maim, protok. hr. Zirkel. Uute liigetena võeti vastu: prl-d H. ja M. Reimel, pr. ja hr. Tomberg, hr. Rattiste, prl. J. Vohmann, hr. Ruuber, hr. Bluner, hr. R. Kask, prl. Hindberg, prl. E. Calep, hr. Muks, hr. Martinson ja hr. J. Karu. Sellega oli P. E. Selts kasvanud 4½ kuu jooksul 35-liikmeliseks. Vähem kui pooleaastaline selts eluiga on nõudnud juhatusel suure sisemist korraldust. Olid leitud kooskäämise ruumid. Tänu prantslaste vastutulekule on iga nädal võimalus olnud eestlasil omavahel kohata, mis juba traditsiooniks kujunenud. On korraldatud lugemislaua, pandud alus raamatukogule.

Hinnates neid teeneid, mida seltsi ja eestluse huvis on üles näidanud hr. A. Schmidt, prof. Puusepp, prof. Maim, valiti ühel häälel seltsi auliikmeiks. Samal koosolekul paluti esitada auliikmeks nime-tamine hr. minister K. Pusta'le. Esimeseks seltsi liigete kooskäämise kohaks oli Cafe de la Rotonde Muette Auteil linnaosas, mis paljudele osutus liiga kaugeks. Liigete poolt avaldati soovi seda üle viia rohkem linna keskusse. 14. märtsil 1926 valis selts uueks aastaks omale uue juhatuse. Lahkunud esimehe hr. O. Lövi asemele valiti hr. D. Treude, juhatuseliigeteks K. Zirkel, hr. Elbrecht, hr. Karu ja prl. Hindberg.

Vahepeal oli seltsi kooskäämise kohaks saanud „Closerie des Lilas“ 136. Montparnasse'il. Seltsi raamatukogu on kasvanud

oma köidete arvult 60-ni. Liikmete arv on kasvanud 50-ni.

Et just sel ajal prantsuse frangil see „ikaldusaasta“ oli, pödes ka eesti seltskond kaasa selle moeaiguse avalikult, end maksustades n. n. contributions-volontaires'iga, ohverdades sada franki seltsi kassast Banque de France'ile prantsuse frangi stabiliseeringuks.

20. nov. 1926. võetakse vastu 29 uut liiget ja 3 auliiget: mr. Vrinart, mr. Reynald ja m-me Warren.

Kõnekoosolekuid on peetud seltsis algusest peale järgmistel teemidel:

20. jaan. 1926. hr. K. Zirkel'i poolt teemil: „Eesti tuleviku välisorientatsiooni sihtjooni“, 16. oktoobr. 1926. mag. Koort: „Mõningaid tüüpe Prantsuse uuemas kirjanduses“, 27. märtsil 1926. mag. Koort: „Usulised liikumised“, 24. aug. 1927. hr. J. Vahtra: „Eesti kunst“, 31. aug. 1927. hr. K. Zirkel: „Romantismist“, 3. sept. 1927. hr. Hindrey: „Kongo reis“, 1928. a. hr. E. Adamson: „Kunsti kultuurist“, 12. mail 1928. hr. J. Kranig: „Aine ehitusest“, 15. mail 1928. hr. A. Pullerits: „Eesti majandusline areng“, 12. nov. 1928. hr. H. Pullerits: „Mida mõeldakse Eestis“, 2. jaan. 1929. hr. E. Hubel: „Pariis ja meie“, 13. veebr. 1929. dr. K. Rumma: „Eesti väljarändajaist“, 12. mail 1929. hr. A. Tassa: „Kunstimuus. tegevusest Eestis“, 20. nov. 1929. hr. J. Siirak: „Võluvamaid jooni vanas Pariisis“, 4. jaan. 1930. hr. J. Siirak: „Eestlasile rahvusväärne nägu“, 24. veebr. 1930. hr. J. Siirak: „Eestluse emanatsioonist“, 2. aug. 1930. hr. J. Siirak: „Tüübilisemaid naisi romantismi õitsengul“, 31. oktoobr. 1931. hr. B. Tiido: „Välis-Eesti ühingu ülesandeist“, 28. nov. 1931. hr. G. Meri: „Kriisiaegne eesti“, 23. jaan. 1932. mag. Kant: „Eesti asendi küsimus“.

Suvel on korraldatud väljasõite Fontainebleau'sse, St. Cloud'sse, Meudon'i, Versailles'se, St. Germain'i, Bois de Boulogne'i, St. Mauri, Meudoni (korda neli). Pidudest on korraldatud iga aasta jõulu ja vanaaasta õhtuid ja vabariigi aastapäeva pühitsemist. Viimastest on võtnud osa alati pea kõik Pariisis asuvad eestlased.

Seltsi 1931—1932. a. juhatuses olid: esimehena kol.-leitn. Normak, sekretärideks järjekorras pr. Tiivel ja prl. Vendach ning juhatuse liikmeks G. Meri.

Seltsi aadress on: 6 rue Magellan, Paris VIII° (saatkond). Alaliseks kooskäämise kohaks, kus asub ka Eesti ajalehtede lugemislaua, on nüüd kohvik „A la Consigne“, 71 Boulevard du Montparnasse, Paris VI°. Kooskäämise ajaks on iga laupäev kl. 21—24.

J. S.

**New Yorgi Eesti
Hariduse Seltsi
laulukoori
esinemine
kunstinäitusel,
Hotel
Commodores,
kus Eesti oli
esitatud käsitöö
alal.**

New Yorgi Eesti Hariduse Seltsi tegevusest.

New Yorgi Eesti Hariduse Selts sai jaanuaris s. a. uue juhatuse, kelle koosseis näib olevat õnnestunud. Sellepärast on jällegi lootust, et sel aastal, ja iseäranis suvistel rasketel kuudel, majanduslikkudest kitskustest üle saadakse.

Uude juhatusse valiti: esimees — hra August Pierce (endine), sekretäriks — dr. Leida Adamberg, laekur — hra Matson (tuntud tegelane endises „Edu“ seltsis), Andres Pranspill (Am.-Eesti kirjanik), Hugo Peil (aktiivsemad seltsitgelasi), Arno Koovits (†) („Meie Tee“ toimetuse liige) ja hra M. Rei (end.).

Ühisest koostööst eestlaste vahel annab tunnistust praegune aktiivne tegevus E. H. seltsis. Peetakse kallid ruumid, kus korraldatakse kunstinäitusi, lavastatakse suuremaid näitemänge ja peetakse kontsertõhtuid. Peale oma jõudude palgatakse abi tihtigi väljaspoolt, nii kui vene orkestreid, soolo-lauljaid, mehhiko ja ameerika tantsijaid jne. Soome seltsidega vahetatakse näitejõudusid ja rahvuslikke tantsurühme.

Seltsi küllastavad võõrad nii Eestist kui ka kohalikust ameerika haritlaste perest.

24-dal veebruaril, Eesti vabariigi aastapäeval, korraldati aktus, millele, vaatamata reedesele päevale, oli saal rahvast täis kogunud. Enamasti kõik vanemad inimesed. Ja nad ei tulnud mitte tantsuks, sest seda ei olnudki kavas, vaid et täita oma kohustust kodumaa vastu ja viibida sel õhtul ühisest Eestis seltskonnas.

Kõnedega esinesid peale seltsi tegelaste E. V. konsul Chas. Kuusik, Eesti Vaba-

dussõjalaste Liidu esimees O. Enkelberg ja Columbia ülikooli Ida-Euroopa keeleteaduse fakulteedi prof. Manning ja Coleman.

Majanduslikkude olude halvenemisega Ameerikas tuleb võtta tarvitusele ka moodsaid meetodeid ja ärilisi operatsioone, et seltsi ruume alal hoida, sest on ju eesti seltskond New Yorgis nii väike, et vaevalt jõutakse siirduda kaugemale igapäevastest muredest. Murekoorem lasub peamiselt seltsi juhatuse ja lähemate tegelaste õlgadel, kuna suur osa New Yorgi eestlasi elab oma ette, kui karud koopas, ilma et nad seltsi liikmeks astuks või muul teel seltsi toetaksid.

Spordiosakond korraldas pidu 25-dal veebruaril, s. o. järgmisel päeval peale E. V. aastapäeva, kuhu rahvast tuli jällegi üle 200 inimese kokku — kõik noored ja sootuks teistsugune publik, kui eelmisel õhtul. Ei ole vaja reklaami, ei teadaandeid pidule, mis meie noortele lähedased on! Selle kohta teated levivad suust suhu ja majast-majja. Nii sündiski üllatus — kaks õhtut järjestikku saal rahvast täis!

E. H. Seltsi ajakirjal „Meie Teel“ on tulnud samuti suurte raskustega tegutseda, olgugi et omaga on seniajani välja tulnud. On toodud sõnumeid paljude pea tundmatute Am. Eesti asunduste üle. Ameerika sise- maal ja Kanadas asuvad hulgalsed Eesti asundused, kus talude arv tõuseb kuni 50-ni, kuid neist on Eestis vaevalt teadagi. Ja väiksemate asunduste ülesleidmine, kus 3 kuni 5 talu koos, kestab edasi praegugi.

Paljude suuremategi asundustega ei ole jõutud veel ühendust luua. Töö on niivõrd suur ja laialatuslik, et seda ei saa ära teha ühe-kahe aasta jooksul korra kuus ilmuva ajakirja kaudu. See võtab veel mitu aastat, kuni ühendus on loodud üle Põhja-Ameerika laialipillatud eesti talude ja linna koloniide vahel.

„Meie Tee“ ilmumine on võimalik olnud ainult ühise enastohverdava töö läbi, sest kõik kaastöö, toimetus ja talitus tehakse tasuta. Selle eest ei tule tänada mitte üksi eesotsas seisvaid isikuid, vaid ka üldse E. H. Seltsi juhatust ja publikut heatahtliku kaastöö ja abi eest.

Ka on suur abi laevaliiniide kuulutustest, mis saadud E. V. konsuli hra Chas. Kuusiku kaudu.

Andres Pranspill katseb varsti välja anda raamatut Eesti üle, nimega: „New Nation“, üle 300 lhk., illustreeritud, hind \$ 2.00, eelmüügil \$ 1.50. — Teos käsitab Eesti rahva ajalugu, kirjandust ja kultuuri kokkuvõtetult, inglise keeles. Head edu ettevõtjale!

A. S.

Sao-Paulo E. S. „Uus Kodu“ aastapeakoosolek.

Sao Paulo Eesti abiandmise ja hariduse selts „Uus Kodu“ pidas 5. märtsil s. a. oma korralist aastapeakoosolekut.

Koos oli 29 liiget. Koosoleku juhatajaks valiti hra A. Aur, kirjatöimetajaks H. Uint ja abiks Ed. Tamberg.

Seltsi majandusaasta loetakse 1. märtsist 1932. a. kuni 1. märtsini 1933. Selle aja jooksul on peakoosolekuid peetud kaks. Üks poolaasta peakoosolek ja praegune aasta-peakoosolek. Korralist juhatuse koosolekuid on aasta jooksul olnud 50 ja erakorralisi 8. Revisjoni-komisjoni koosolekuid 6. Seltsil on aasta jooksul sisse tulnud kirju ja muid postisaadetisi 51, välja läinud 44. Aasta jooksul on peetud eeskavaga piduõhtuid 11 ja tantsuõhtuid 44. Seltsil oli liikmeid aasta algul 31, ja käesoleval silmapilgul 79. Juurde on tulnud aasta jooksul uusi liikmeid 58 ja välja kukkunud 21. Liikmemaks on kuviisi 2 milreisi kuus (46 E. senti). Seltsil on varandust inventari-raamatu järgi Rs. 2:301 \$ 100 (loe kaks contot kolmsada üks milreisi ja sada reisi).

Seltsil on aasta jooksul sissetulekuid olnud Rs 9:642 \$ 700, (9 contot 642 milreisi ja 700 reisi), väljaminekuid Rs 8:831 \$ 000 (8 contot 831 milreisi), ülejääk — raha kassas 1. märtsil 1933. a. 811 \$ 700 (811 milreisi 700 reisi). Võrdluseks olgu öeldud, et 1 conto on 1000 milreisi, võrdub umbes praeguse kursi järele 230 kroonile.

Seltsi juhatusse valiti tuleva aasta peale (1. märtsist 1933. — 1. märtsini 1934.):

Eduard Nimmo, Hermann Lepikson, August Uint, Edgar Tamberg, Jakob Metsavaht, August Teller (end. kassapidaja) ja August Veiderbass (end. sekretär). Peale kahe viimase on kõik teised juhatuse liikmed uued.

Revisjoni-komisjoni valiti: A. Aur, (endine), pr. Emma Fensa (end.) ja Johannes Suursoo (end. juh. esimees).

Peakoosolek avaldas soovi, muretseda seltsile uued ja vähemad ruumid — ilma suure saalita — rohkem linna keskele. Pidude korral tuleks saal üürida.

Laulupeole sõidu asjus otsustati koostada kindel nimekiri neist, kes soovivad sõita. Nimekiri saadetakse konsulile Rio de Janeirosse ja palutakse teda valida kõige odavam laevaliin.

Oma esimesel koosolekul uus seltsi juhatus jagas omavahel ametid järgmiselt: esimees Eduard Nimmo, abiesimees Edgar Tamberg, kassapidaja August Teller (endine), abikassapidaja Jakob Metsavaht, peasekretär August Uint, esimene abisekretär August Veiderbass, teine abisekretär (varahoidja) Herman Lepikson (endine peasekretär).

A. A.

Sao Paulo, 8. märstil 1933. a.

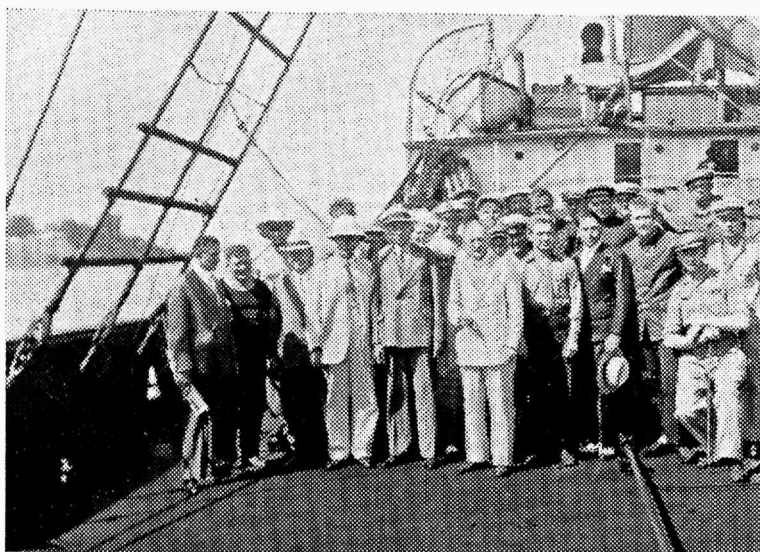
E. V. 15. aastapäeva mälestamine Sao Paulos.

Elades kaugel väikesest Eestist troopilises, ilusas ja suures Brasiilias, eksotiiliste palmide ja päikesse küllasuse maal, on siinsetel eestlastel, kelledest suurim enamus Brasiilias elab siinse kaubanduse ja tööstuse südalinnas, maailma kohvi tsentrumis Sao Paulos, meeldivaks traditsiooniks saanud iga aasta Eesti Vabariigi aastapäeva mälestada. Igakord pole mitte võimalusi selleks just 24. veebruaril, siis kas mõni päev varem või hiljem, harilikult laupäeval või pühapäeval päeval, mis selleks kohasemad.

Tänavune E. Vabariigi mälestamine võttis pidulikuma ilme kui varematal aastatel oli ju seekord 15. a. juubel.

Aastapäeva mälestamisega Brasiilias algatas Sao Paulo Eesti evangeeliumi luteruseu kogudus. Pühapäeval, 19. veebruaril oli selleks koguduse ruumes jumalateenistus ja peale selle päevakohane kõne, soolo- ja koorilaulud. Jumalateenistuse pidas hr. Gustav Madisson ja kõne hr. August Uint.

24. veebruaril E. vabariigi aastapäeval, esines Sao Paulo Eesti seltsi „Uus Kodu“ laulukoor kohalikus raadios, kandes ette Eesti hünni ja teisi eesti laule, solistina esines Jaan Mölder — bass ja klaveril prof. Tobias Perfetti. E. Vabariigi aasta-

**Eesti aurik „Koidula“ Brasiilia pealinnas.
Kohalikud eestlased laeva meeskonda külastamas.**

päeva puhul olid kohalikkudel Soome ja Norra konsulaatidel Eesti lipud vardas.

„Diario de Sao Paulos“ (Sao Paulo päevaleht) ilmus Eesti üle kirjeldus. Eksituksena olid siiski sisse sattunud mõned vead, nagu, et Tartu ülikool on 30-a., $\frac{1}{2}$ Eesti rahvast on kirjaoskamatu j. t. Muidugi parandati need eksitused ja vabandati.

Kuid päris pidulikuks ja erakordseks E. vabariigi aastapäeva mälestamiseks kujunes laupäev, 25. veebruaril. Sel päeval oli Sao Paulo Eesti seltsis „Uus Kodu“ kontsertaktus, mis lõppes tantsuga.

Aktusest võttis osa E. vabariigi aukonsul hr. Rudolf Ise. Ehk küll konsuli asukoht on Rio de Janeiro, sõitis konsul selleks Sao Paulosse.

Külalistena olid ilmunud Leedu konsul hr. dr. Petras Maculis ühes abikaasa ja sekretäriaga. Soome konsulilt oli tervitus-telegramm.

Aktuse avas E. Vabariigi aukonsul hr. Rudolf Ise päevakohase eesti keelse kõnega, mille järele SPES „Uus Kodu“ laulukoor kandis ette Eesti hümmi.

SPES „Uus Kodu“ segakoor koosneb 21 lauljast, õpetajaks itaallane prof. Tobias Perfetti, kelle nimi tuntud Soomes ja võibolla isegi tallinlastel. Prof. Tobias Perfetti on viibinud Soomes 3 aastat, juhatab Helsingis Svenska (Rootsi) ooperit.

Brasiilia keelse kõnega esines hr. August

Uiint ning prof. T. Perfetti mängis klaveril Brasiilia hümmi.

Prof. T. Perfetti klaveri saatel ja juhatusel kandis koor ette: „Võõrsil“ — Kappel, „Seal, kus kasvab kaunis kodu“ — Lüdig ja „Kaunimad laulud“ — Säbelmann.

Solistina esines hr. Jaan Mölder „Isamaa mälestus“ — Hermann, „Üürike“ — Tümpu, „Soome laul“ — Pacius ja „Tulge kokku rahvahulgad“ — Peters. Klaveril prof. T. Perfetti. Nende lauludega esines hr. J. Mölder ka raadios 24. veebr.

Katkenditega V. Bellini „Norma'st“ esines naissolist primadonna N. Borina, viimane on ka tallinlastele tuntud.

Publik oli iseäranis vaimustatud hr. Jaan Mölderi esinemisest, kelle meeldiv hääl kutsus välja kordamist nõudvaid aplause.

Ka teiste solistide ja koori vastu oli publik helde rõkkavate aplausidega. Primadonna N. Borinale ja maestrole T. Perfettile kingiti lilli ning öeldi tänu Brasiilia eestlaste nimel.

Aktus lõppes Eesti hümniga, nii nagu ta alganud oli, mille järgi algas tants.

Aktusest ja sellele järgnevast tantsust üldse võtsid osa ligi 400 eestlast.

A. AUR.

Sao Paulos, 27. veebruaril 1933. a.

Sao Paulo Eesti Evangeeliumi Lutheri-usu kogudus.

Peale Eesti Abiandmise ja Hariduse Seltsi „Uus Kodu“ tegutseb Sao Paulos Eesti kogudus, mis asutati juba aastal 1926, kui suurim hulk eestlasi Brasiiliasse välja rändas, kes peamiselt Sao Paulo linna ja ümbruskonda elama asusid.

Sao Paulo Eesti kogudusel on praegu tarvitada vähese tüüri eest nägusad, väikesed ja kodused Saksa koguduse ruumid Rua Aurora nr. 25. Peab tähendama, et Saksa kogudus on väga vastutulelik olnud Eesti kogudusele. Neis ruumes peetakse jumalateenistust igal pühapäeval peale lõunat kell 3. Jutustab harilikult kas hra Alexander Reeben või hr. Gustav Madisson. Jumalateenistusest võetakse võrdlemisi elavalt osa. Tähtsamatel kordadel, nagu pühade: jõulude, uueaasta aegu, on väikesed ja mugavad ruumid eestlasi täis küllutud, mis mahutavad umbes saja inimese ümber.

Koguduse juures tegutseb pühapäevakool. Praegu on õpilasi 17. Õpetatakse katekismust, piibli lugu, eesti keelt, laulmist ja ajalugu.

Kogudusel on käesoleval silmapilgul üle 30 liikme, neist 11 nõukogu liiget. Juhatus moodustavad: esimees hr. Gustav Madisson, kassapidaja hr. Alexander Reeben, esimehe abi hr. Jaak Rebane ja kirjatöömataja pr. Kersten.

Kogudusel on oma raamatukogu, milles üle 400 eksemplari, enamalt õppe-, siis ajaloos ja usulise sisuga raamatud. Raamatukogu tarvitamine on igale eestlasele maksuta, vaatamata, on ta koguduse liige või mitte.

Suuremaks sündmuseks S. P. Eesti koguduse elus oli 1932. a. suvel leer. Sel puhul oli tarvitada kogudusel väike ja nägus Saksa koguduse kirik, mis seekord mahutas umbes 400 eestlast, kirikus on 300 istekohta. Kui arvesse võtta püstiseisjaid ja rõdulolijaid, saame ligikaudselt nimetatud arvu. („V.-E. Almanakis“ ilmusid selle üle ülesvõtted, nagu leeripilt, rahva väljumine kirikust j. t. V.-E. Almanak nr. 10, 1932.

Igal nädalal peab koguduse juhatus koosoleku, kus arutatakse koguduse jooksvaid asju, peale selle peetakse igal nädalal koguduse liikmete omavahelist piiblitundi.

Eesti kogudusele käib Eestist usulise sisuga ajakiri „Meie Kirik“, mida konsistoorium seni lahkelt maksuta on saat-

nud kolm aastat. Viimasel ajal on saadetud kogudusele ka „V.-E. Almanakki“. Koguduse postiaadress on: Rua Visconde Rio Branco nr. 6. Congregacao estoniano Sao Paulo, Brasil.

Pühapäeval, 19. veebruaril korraldas S. P. Eesti kogudus Eesti Vabariigi 15. aastapäeva mälestuseks jumalateenistuse. Peale jumalateenistust oli samades ruumides õhtul omavaheline koosviibimine, kus esines päevakohase kõnega hr. A. Uint, korraldati loosimine, mille puhus sissetulek läheb koguduse raamatukogu täiendamiseks, ning igasugused muud omavahelised lõbustused.

A. Aur.

Kanada (Eckville'i) eesti asunikku- de elu.

Eckville, R. R. 1, Alta Canada — nii on selle väikese eesti asunduse kirja-aadress, mis on kodumaal arvatavasti täiesti tundmata. Eestlased asusid siia umbes kolmkümnend aastat tagasi. Praegu on siin 25 farmeri perekonda, peale selle ka vallalisi, nii et asunduse elanikkude arv ulatub 150, missugusest arvust on naisterahvaid.

Peale söda elati siin õige jõukalt, aga nüüd hakkavad rasked ajad end ka siin tunda andma. Eckville'i elanikud on enamasti kõik Eestist välja rännanud, kuna Stettleri ja Big-Valley asundustes, mis asuvad ligi 100 miili kauguses Eckville'ist, on elanikud enamikus pärit Venemaalt. Nimetatud kolme asunduse vahel on õige südamlük ja sõbralik läbikäimine.

Paarkümmend aastat tagasi asutasid siin sed eestlased omale seltsi „Medicini Oru Eesti Selts“. Panid raha kokku ja ehitasid omale ruumika ja nägusa seltsimaja, kus asus kogukas eestikeelne raamatukogu, peeti laulukoori harjutusi ja kanti ette eestikeelseid näitemänge. Kuid praegune aeg on ka siin lahkarvamisi tekitanud. On valus tunnustada, et seltsi elu killustub, pole enam laulukoori, raamatukogust on varsti ainult nimekiri järel, sest uusi raamatuid on võimata juure tellida. Ka ei hooli asunduse noored eestikeelsest kirjandusest. Ainuke rõõmustav nähe on, et ühisel jõul hoitakse seltsimaja korras, ja ainuke lootus on, et paremad ajad tulevikus ka siin paranevad.

Muide — kas usute või mitte — seltsil puudub tänapäevani registreeritud põhikiri ja kodukorra määrustik. On küll mitmel korral püütud põhikiri luua, kuid ikka pole sellest asja saanud. Ja nii astus ka tänava meie selts uude aastasse — registreerimata!

Kaunase Eesti Seltsi jõulupuu saatkonna ruumes.

Istuvad keskel: Vabariigi saadik dr. J. Leppik (x), Seltsi esimees J. Holmann (xx). Seisavad juhatuse liikmed: 1) pr. dr. P. Sinberg-Sniečkus, 2) hr. J. Mahlberg, 3) pr. L. Michelson-Kumetis.

Ringvaateid välismaalt.

Argentiina eestlaste mured.

Nagu kõikjal, nii on ka siin, Argentiinas elu — endisega võrreldes — muutunud palju raskemaks. Omal ajal, aastat 4—5 tagasi, oli nõudmine tööjõu järele väga suur. Igal pool olid käsil uued ehitused, mille juure vajati töölisi, lehed kubisesid tööpakkumistest, sageli juhtus koguni, et ettevõtja, teada saades, et mõni tööline on kusagil ilma teenistusega, talle autoga järele sõitis ja ta töökohale tõi. Loomulikult võis siis tööline head palka nõuda, mida talle nuri-semata makseti. Kuid nüüd on sellest ajast säilinud vaid kena mälestus. Praegu siin teenistust leida on täiesti harukordne õnn. Ja kui see õnn saabki osaks kellelegi, siis maksetakse talle ta tööjõu eest minimaalset palka, millega vaevalt-vaevalt saab ära elada. Lepid sellega — on hea, ei lepi — tuleb teine, kes nõustub, võib-olla veelgi odavama palgaga. Nagu viimased statistika andmed näitavad, on Argentiinas praegu ligi 400.000 töötut, kellest suurem osa asub Buenos-Airesis. Tegelikult on aga töötute arv kaugelt suurem, kui juure arvata need, kes end ei registreeri, vaid elavad vanemate, sugulaste või sõprade toetusel.

Tekib küsimus, millest sarnane muutus ja mis seisukorras on siis riik ise?

Ei või öelda, et Argentiina oleks vaene maa. Kuid praegu pole ta riigikassa seisukord sugugi mitte hiilgav, sest ülemaailm-line kriis annab end tunda ka siin. Välis-laenu saamine on raskendatud, siselaen 500.000.000 peso suuruses tõi sisse vaevalt poole sellest, mida loodeti, kullakate rahal on väike, mille tõttu rahakurss kõigub ja langeb, ja — mis kõige halvem — välisturud kaovad.

Argentiinas on kõik suuremad ettevõtted, nagu elektrivabrikud, raudteed, trammid jne. välismaalaste, peaaesjalikult just inglase käes, kes on nendesse ettevõtetesse mahutanud suured kapitalid. Riigi ainsaks sissetulekuallikaks — peale tollide — on teravilja ja liha väljavedu, sellepärast ongi arusaadav, et välisturgude soetamine ja kaubanduslike suhete arendamine on riigi peamiseks mureks. Ottava konverentsi järelkaja annab end Argentiinas valusalt tunda, sest Inglismaa oli seni ta suuremaid kaubatarvitajaid. Sellepärast sõidabki lähemal ajal Inglismaale delegatsioon abipresident dr. Roca'ga eesotsas — kaubandus-suhete reguleerimise eesmärgiga mõlemate

riikide vahel. Ametlikult nimetatakse seda sõitu küll vastukülaskäiguks Walesi printsi külaskäigule, kes 1930. a. käis Buenos-Airesis Suur-Briti tööstus-kaubanduse näitust avamas.

Vaatamata kriisile on erapankades raha siiski külluses, ja kapitalistid jätkavad endist muretut elu. Kuid töötute elu on lootusetult kurb. Buenos-Airese sadama ümbruskonnas elab ligi 5000 töötut kõige primitiivsemat elu, mis üldse mõeldav. Nad on omale ehitanud väikesed onnid plekktoosidest, puudest ja kottidest, et leida nõrkagi ulualust päikese, tuule ja vihma eest. Isiklikult kahtlen küll, et need onnid tuule ja vihma eest kaitseksid. See on tõeline rahvusvaheline „hädäorg“, kus esitatud peaaegu kõik rahvad. Ja siin ei ela mitte ainult hulgused ja laiskvorstid, nagu võiks mõelda, vaid terved, tublid ja täiesti töövõimelised inimesed, keda tööpuudus on „põhja“ ajanud. Nad käivad linnas sööki palumas ja korjavad siit-sealt jäänuseid. Riidet ja saapaid leidub kusagilt prügikastist. Ja nii need inimesed elavad — teadmatuses, kas ongi neil tulevikus loota elujärje paranemist.

Ka paar suguvenda-eestlast elab siin — nende kohta arvan aga, et neile meeldib elada looduslastena — suure habemega ja paljajalu — ja lindudega koos vilistada, sest siinsete eestlaste poolt on korduvalt tehtud katseid neile tööd leida, ometi pööravad nad jälle siia „asundusse“ tagasi.

Viimasel ajal on riik hakanud hoolitsema töötute eest. Neile antakse kasutada sadama aite magamiseks, on sisse seatud maksuta köögid. Kuid see abi on muidugi vaevalt nimetamisvärne selle suure häda ja viletsuse juures.

Lehtedes ilmusa teade, et riik kavatseb hakata töötuid välismaalasi omal kulul nende kodumaale tagasi saatma, kuna praegu töö väljavaated täiesti puuduvad.

Paljud Euroopa riigid: Poola, Saksa, Leedu, Jugoslaavia jne. viivad ise oma kodanikke tagasi, võimaldades neile poolehinnalist või koguni tasuta tagasisõitu.

Ja siinsed eestlased? Rasked ajad on ka meie käekäiku halvanud. Muidugi leidub meie hulgas neid, kes, vaatamata rasketele aegadele, suudavad end vee peal hoida, lootes parematele aegadele, kuid on väga palju ka neid, kes ihkavad tagasi kodumaale, kus omakste keskel oleks kergem raskustega võidelda. Kuid „money“ on ülevõitmatuks takistuseks kojusõidule. Oleks hea, kui meiega seast mõni saaks tasuta või poole hinnaga kodumaale tagasi sõita. Usun, tahtjaid leiduks palju!

Eesti kaubalaevad Lõuna-Ameerikas.

Rio de Janeirost külastas esmakordselt kiviõelaadungiga Eesti kaubalaev „Koidula“, kuna Buenos-Airestit külastas „Keila“,

mis ajakirjanduse tähelepanu osaliseks sai sinna saabumisel. Selle kohta kirjutab hra R. Ise, E. V. aukonsul Brasiilias, järgmist:

„Aurik „Koidula“ oli esimene eesti laev, mis minu siinviibimise seitsme aasta jooksul tuli kaubaga Rio de Janeiro sadamasse. Minu teada pole ka leedu ja läti kaubalaevu sel ajal siin käinud. Selle tõttu oli „Koidula“ saabumine kõigile suursündmuseks ja meie laeva külastati mitte ainult eestlaste, vaid samasuguse huviga ka lätlaste ja leedulaste poolt. See suur huvi oli õieti seetatav sellega, et „Koidula“ oli esimene Eesti lipu Brasiilia pealinna toonud aurik. Eesti on sellega löönud rekordi, sest Eesti jõudis Balti riikide hulgast esimesena siia. Lätlased ja leedulased nägid „Koidulas“ ka tükikese omast kodumaast. Siin kaugel meil ei ole suuri vahesid, vaid loeme kõiki kolme Balti riiki üheks.

Pea tunnistama, et „Koidula“ tegi tõesti au Eesti lipule. Esiteks juba tema suurus — 6200 tonni ja teiseks masinad — 1500 hj. Laeval valitses hea kord ja distipliin. Kõigil oli lust vaadata meie terveid ja priskeid merimehi, kuna me siin juba oleme harjunud palavusest kurnatud nägudega. Laevalt nagu õhkus vastu igale kodutunneta ja kultuuri. Laual oli eht must eesti leib ja või, samuti kilud ja sprotid, mida siin pole saada. Maitsesime ka ehtsat „Wiru valget“. Laev peatus Rios 8 päeva ja sõitis siit edasi tühjalt Argentiinasse Parana jõe, Santa Fe sadamasse viljaladungit Euroopa jaoks peale võtma. Riosse tuli „Koidula“ Inglismaalt, Hullist sõelaadungiga.“ „Vaba Maa“.

Eestlased Võõraste Leegionis.

(V. pilt lhk. 13.)

Meile kirjutatakse:

„Kuigi sinne kliima on suuresti erinev Eesti omast, siiski kannatab põhjamaalane-eestlane selle kaunis kergelt välja, põte seni veel kuulnud, et kellegi tervis oleks selle all kannatanud. Kes on siis need eestlased, kes teenivad leegionis? Suuremalt osalt endised meremehed, kes tööta oleku tõttu sattunud siia teenima ja kes juba kaua Eestist väljas.

Eestlasi allohvitsere on 10 inimest, neist 8 kapralit ja 2 seersanti, teenistusaajaga 2—5 aastat. Peale mainitute on ka eestlasi-legionääre.

Tahaksin saata teile eestlaste ühisülesvõtet, kuid see on võimatu, kuna eestlased on kõik laiali. Isiklikult olen siin kokku puutunud umbes 20 eestlasega, kuid tean neid siin 40—50 inimest olevat.

„Esmaspäevas“ kirjutati kunagi, et eestlased ei tahagi siit ära minna. See on vale, sest iga eestlane on püüdnud siit vähemalt kord või kaks ära jooksta. Vähe

on neid, kes seda pole teinud. Meil, Eestis, mõeldakse, et leegion on seiklusrikas väeosa ja Maroko on juhtumisteotsijate maa. Seda ta ei ole. Lugesin korra „Päevalehes“ end. legionääri kirjutist, mis igaie lugejale lihtsurelikule võis kananaha ihule ajada.

Panevad muigama sagedased jutud leegioni „kangelastegudest“, mille eest antakse „auraha.“

Siin Marokos on niisugune komme, et igaüks, kes on leegioni teeninud kaks aastat, saab rinnal kandmiseks Maroko mälestusraha.

Inimestel on ikka see viga, et kuigi neil välismail halvasti läinud, selle peate vaatamata püütakse teistele silmi prügi ajada, mis toob pettumust neile väljarändajatele, kes neid jutte kergelt usuvad ja kodumaalt lahkuvad. Oma pettumust tasutaakse ligemisele samaga...“

A. Väli.

Eesti laevad Aafrika vetes.

Varemail aastail sõitsid Eesti kaubalaevad talikuudel peamiselt Inglismaa, Prantsusmaa ja Vahemere vahet. Tänavu on aga rida Eesti laevu siirdunud troopikapäikese alla ning sõidavad Euroopa ja Aafrika vahet. Aafrikasse ja Kanaaria saartele veetakse Euroopast kivisütt ning Aafrikast tuuakse Euroopasse mulla- ehk hiinapähk-leid.

Tänavu on Tall. Laevähihuse neli aurikut: „Torni“, „Kalev“, „Mall“ ja „Sulev“ juba mitu reisi Euroopa ja Aafrika vahel teinud. Laevad käivad peamiselt Kambia ja Salumi jõgedel.

Ka „Kajak“ ja „Maret“ viibivad kauge-reisil. „Vaba Maa“.

Wisconsini eesti asundustest.

Wisconsini eesti asundusse, Irma ja Gleasoni linnakeste ümbrusse, asusid esimesed eestlased 33 aastat tagasi. Nimelt asus Gustav Sommi oma perekonnaga siia elama maikuu 1900. aastal. Ta ostis omale tüki metsaga kaetud maad ühelt metsakompaniilt ja hakkas seda lagedaks tegema. Vahete-vahel töötades väljas, hakkas ta väikest viisi peale. Järgmiste nelja-viie aasta jooksul tuli juurde juba teisi eesti asunikke, kuid paljud neist jäid peatuma ainult lühikeseks ajaks, et jälle edasi lääne poole rännata. Kuulu järele olla Eestiski reklaami selleks tehtud, et asunikke Wisconsini asundusse saada. 1923. aastaks ulatas eesti talude arv seal kuni 20-ni. Viimase kümne aasta sees ei ole aga uusi asunikke juurde tulnud. Maa oli siin alguses kõik tiheda metsaga kaetud. Nii leht- kui okaspuud kasvavad siin segami-ni, nii kui: kuused, männid, kased, paplid, vahtrad, haavad, seedrid, j. t., läbimõõduga keskmiselt 3—4 jalga, 60—80 jalga kõrged.

Sood ja madalamad kohad olid kadaka ja kuuskede padrikuga kaetud, millede väljaraiumine, kändude juurimine ja vee äralaskmine nõudis suurt vaeva asunikelt.

Alguses asuti tiheda metsa sisse elama, ehitati ajutised peavarjud endale ja loomadele, ehk küll loomi alguses palju ei olnud. Esimestel aastatel tuli peamiselt metsatööd maa lagedamiseks teha oma krundi peal. Lõigati palkisid ja tulepuid ja veeti ja müüdi neid. Kui juba rohkem lagedat maad oli tehtud, siis pikkamööda soetati ka loomi juurde. Ajajooksul ehitati ka ümbruskonda juustu- ja võivabrikud. See tõi inimestele juba kindlama sissetuleku. Kellel oli aega põllutöö vahel puid saagida, sai ka sellest sissetulekut. Suurte kompaniide poolt hakati metsa maha võtma ümbruses ja avati lugemata palju camp'e tööliste jaoks. Mõnes neis tööliste arv tõusis kuni paari sajani. Igalt poolt võis tööd leida. Kuus aastat tagasi ehitati lähedasse Merrilli linna piima „condenser.“ Seal maksetakse piima eest rohkem hinda kui või- ja juustuvabrikutes. Kel mõne aasta eest oli üle 20-ne lehma, sai kaunis suurt tulu piima müügist. Kuid tööolude halvenemisega on ka piima hind praegu väga madal ja sissetulek väike. Vaevalt suudetakse omaga välja tulla. Maa makse on raske tasuda.

Kaks viimast suve on põuased olnud, missugusi varem Wisconsini osariigis ei ole nähtud. Põua tagajärjel peavad paljud eesti põllumehed loomatoitu osavam, et neid ületalve pidada. Kuid see läheb väga kulukaks.

Talvel on siin palju lund ja külma kuni 30° F.

Eestlaste elumajad, kui ka muud talu tööd ja toimetused vastavad üldiselt ümberkaudsete Ameerika põllumeeste omadele ja neid ei saa väliselt milleski eraldada.

1914-ndal aastal eestlased ehitasid endile väikese puust kiriku, kus nüüdki eesti keeles jumalateenistust peetakse.

„Meie Tee“.

Eesti üliõpilased Ameerika ülikoolides.

Eesti üliõpilaste kohta Ameerikas kogus 1928. a. andmeid Dr. P. Speek ja saatis kõik materjalid Välis-Eesti ühingule. Nende andmetega võrreldes nähtub, et Eesti üliõpilaste arv Ameerika ülikoolides tänapäev on viimasel ajal märksa vähenenud. Seni on ülikooli lõpetanud 24 inimest ja jätkavad tööd 13, kuna osa üliõpilastest on õppetöö katkestanud majanduslikel ja muil põhjusil. Olgu tähendatud, et Ameerika ülikooli normaalkava ühe semestri õppe-maks on keskmiselt 120 doll. (ehk kr. 450), raamatud, elamiskulu ja muu juure arva-mata.

Ameerika Eesti kunstnikud, kelle tööd olid välja pandud II kunstinäitusel.

II. Eesti Kunstinäitus New Yorgis.

Ameerika Eesti maalikunstnikud korraldasid 28. ja 29. jaanuaril N. Y. Eesti Haridusseltsi ruumes teise kunstinäituse, millest osa võtsid järgmised väliseestlased-kunstnikud: Paul Müller oma 25 teosega oli üks silmapaistvamaid väljapanijaid, kelle tööd hea arvustuse osaliseks sai.

Jüri Riis, Detroitist, esines meeldiva 5 õli- ja 2 akvarellmaastikuga. Kujur Rannus esitas ainult ülesvõtet oma töödest, kuid selle peale vaatamata on ta üks vähestest Eesti kunstnikest Ameerikas, kelle tööd üldtunnustust leidnud.

Siis esinesid veel Hilda Rätsep, prl. B. Tobias, prl. Felsberg, hrad L. Sepp, H. Tark, G. Sepp ja vähemate väljapanekutega Mihk ja Rink, kokku üheteistkümnelt isikult.

Peab tähendama, et kõigil Ameerika Eesti kunstnikel on püüe järjest edasi töötada, end täiendada ja edasi arendada, kuid paljud neist on sunnitud töötama võõral alal, mis takistab edukat edasijõudmist. Selle tõttu on raske neilt loota töid, mis küüniks kõrge kunsti tasemini ja liigitada suurte maalikunstnikkude klassi, kuid arvestades kõigi eelmainitud töö tingimustega, peab rõõmuga konstateerima kõigil eksponatide edurikast tööd ja võrdlemist korraldiku esinemist eeltähendatud kunstinäitusel. Ank.

Üheksas Eesti Kunstinäitus välisriikides.

Eesti kujutava kunsti sihtkapitali valitus on meie iseseisvuse kestvusel teinud rohkesti tunnustustväärivat tööd Eesti väljapanemate kunstisaavutuste tutvusta-

miseks välisriikides. Eriti intensiivne oli kujutava kunsti sihtkapitali valituse tegevus sel alal 1929. ja 1930. aastal. Üldse on viimase viie aasta jooksul korraldatud välisriikides üheksa Eesti kunsti ülevaatenäitust. Esimeseks suuremaks välisnäituseks selle aja jooksul oli Riias korraldatud Eesti kunsti üldnäitus, millest võtsid osa peaaegu kõik paremad Eesti kujutavad kunstnikud oma väljapanemate teostega. Seejärel korraldati 1929. a. alul Eesti kunsti üldnäitus Helsingis. See kestis ligi kuu aega (algas 9. veebruaril ja lõppes 3. märtsil). Näitus äratas Soomes suurt tähelepanu.

Järgmine Eesti kunsti ülevaatenäitus korraldati samal aastal Pariisis. See kestis 4.—18. maini ja leidis siinselt eriti nõudlikult kunstipublikult tunnustava tähelepanu. Luksemburgi muuseum omandas koguni Jaan Koortilt ja Adamson-Ericult kummaltki ühe töö. Samal aastal korraldati veel kolm Eesti kunsti üldnäitust Saksamaal. Esimene neist toimus Lübekis 2. juunist kuni 23. juunini, teine Kielis 15. augustist kuni 20. septembrini ja kolmas Königsbergis 6. oktoobrist kuni 3. novembrini. Kuigi osavõtt neist näitustest oli väga elav, ei ostetud ometi üheltki Saksamaal korraldatud Eesti kunstinäituselt ühtki teost.

1930. aasta alul korraldati Eesti kunstinäitus Berliinis. See avati 4. jaanuaril ja kestis kuni 19. jaanuarini. Kaheksas järjekordne Eesti kunsti ülevaatenäitus korraldati Kölnis 16. märtsist kuni 30. märtsini. Osavõtt Berliini ja Kölni näitustest oli samuti väga elav, kuigi Saksamaal valitseva majandusliku kitsikuse tõttu ei leitud võimalusi tööde ostuks. Eriti õnnelikult möödus aga üheksas Eesti kunsti ülevaatenäitus, mida korraldati samal aastal 10. kuni 25. maini Kopenhaagenis. Osavõtt sellest näitusest oli harukordselt elav, tõendades daanlaste üle ootuste käivat suurt huvi Eesti kultuurisaavutuste vastu. Ka majanduslikult oli Kopenhaageni näitus Eesti kunstnikele tulutoovamaist. Sellelt näitusest osteti Eesti kunstiteoseid kogusummas üle 200.000 sendi eest. Kopenhaageni näitus oli ühtlasi viimaseks ülevaatenäituseks, mis Eesti iseseisvuse kestes meie kujutava kunsti alal välisriikides korraldatud. Hiljem on näituste korraldamist väljaspool kodumaad suuresti takistanud kõikjal valitsev majanduslik kriis. Võrreldes teiste kultuuriladega Eestis, välispropaganda kujutava kunsti alal on olnud eriti ulatuslik kogu meie iseseisvusaja kestvusel. Peale üldnäituste on veel üksikud Eesti kunstnikud Ed. Viiralt, M. Laarman, Akberg j. t. esinenud korduvalt välisriikides korraldatud kunstinäitustel.

„Päevaleht.“

Väliseestlased teel kodumaale.

Ameerika eestlaste kuukiri „Meie Tee“ teatab, et American Scantic Line saadab otse Tallinna aurik „Scanmail“ ja Rootsi liini — „Gripsholmi.“ Laevad sõidavad New Yorgist välja 27. mail ja jõuavad Tallinna 10. juuni hommikul.

Arvatavasti peatuvad nad reidil, kuna nende suuruse tõttu sadamasse sõit osutub võimatuks. See on Rootsi liini inspektori arvamine, kes Tallinna sadama mõõtude kohta tegi korduvaid järelepärimisi ja võrdlusi.

Huviav oleks märkida, et k. a. on loota eriti rohkearvulist P.-A. Ühendriikide eestlaste kojutulemist. On trükitud mitmed üleskutsed, nii Eesti seltside laevaliini, ajalehtede ja ajakirjade poolt. Kõik see lubab loota, et ainult P.-Ameerikast peaks tulema vähemalt kaks sada inimest.

Austraaliast kavatsesid sõita kõigest mõnikümmend inimest, kellel sõiduraha ei tee suuremat takistust, kuna Lõuna-Ameerikast tuleksid paljud, kuid suure rahalise puuduse tõttu saavad seda omale lubada vaid vähesed.

Nende tulemist ähvardab tõkestada asjaolu, et aprillis kavatses lõpetada oma tegevuse Eesti konsulaat Rio de Janeiros ja uue konsuli määramine on alles lahtine küsimus.

V.-E. Ü. poolt on pöördud mitmete laevaliini poole palvega hinnaalanduse andmiseks gruppsoitudeks L.-Ameerika sadamatest Tallinnani, kuid need ei pea seda võimalikuks omavahelise kokkuleppe põhjal, mille eesmärgiks sõiduhindade normeerimine.

Siiski üks Antverpenis asuv laevaliini on lubanud katsuda anda väikest hinnaalandust, mis on ka teatavaks tehtud L.-Ameerikas asuvatele Eesti suurematele seltsidele.

Soomlastel on korrapärane ühendus L.-Ameerika jn Soome vahel, kuid need on prahilaevad ja saavad peale võtta kõigest 2—5 inimest.

Kahjuks ei saa need laevad eestlasi peale võtta, sest omamaalastele on antud loomulik eesõigus ja reisijateks osutuvad peamiselt soomlased.

Eestlased Philadelphias.

Philadelphias asuvatest vähestest eesti perekondadest on paremini organiseeritud pahempoolse ilmavaatega tööliskond. Suure rahalise kriisi tõttu ei suudeta osta ajalehti, vaikinud on suured kõnemehed ja pikkamisi oodatakse aegade paranemist. Ei korraldata enam peoõhtuid ega näitemänge, kõigil näib olevat rusutud meeoleolu.

P.-Ameerika eestlaste kongress New Yorgis.

P.-Ameerika eestlaste kongress peetakse New Yorgis 26. mail k. a. Kongressi kavas on: 1) Sisemaalt saabunud delegaatide aruanded kohtadelt. 2) P.-Am. eesti seltside liidu loomine. 3) Ameerika eestlaste ajakirja „Meie Tee“ tunnustamine kõigi Ühendriikide ja Kanada Eesti seltside ametlikuks häälekandjaks. Ühenduse pidamine Kodu-Eestiga. 4) Ülemaalse liikuva raamatukogu asutamine. 5) Volituste andmine saadikutele, kes sõidavad Välis-Eesti kongressile Eestisse. 6) Lääbirääkimised.

Kui arvestada, et Ameerikas asub ligi 50.000 eestlast, kelle organiseerimine intensiivsemal kujul on alustatud alles viimastel aastatel, siis peab rõhutama, et rohkearvuline osavõtt käesolevast kongressist on ülitähtis.

Seal avaneb esmakordselt võimalus teine-teisega isiklikult kokku saada ja arutada ning otsustada P.-Ameerika eestlaste elusse puutuvaid küsimusi.

Kõik kirj vahetus sel alal palutakse saata 310 Lenox Ave. New York.

Eesti tutvustamine Austraalias.

Üheksa-aastane Eesti tütarlaps, Ingeborg Sikk kõneles novembris Melbourne'i raadios, tutvustades kuulajatele Eestit.

Ta andis lühikese ülevaate Eesti geograafilisest asendist, loodusilust suvel ja talvel ja eesti keelest. Tema laulud ja julge esinemine jätsid kõigile hea mulje. See esinemine väärrib erilist tähelepanu just selle tõttu, et harva on juhuseid, et Eesti tutvustajana välismaal on esinenud laps. Ingeborgi isa on mereinsener.

Kroonikat Londonist.

Londoni Eesti seltsi tegevus oli viimastel aastatel pea täiesti soigus. Läänud aasta lõpul astuti samme seltsi elustamiseks. Valiti uus juhatus, millesse nüüd kuuluvad:

Esimees — G. Palmer; abiesimees — V. Markus (peakonsul); sekretär — N. Pihlakas; laekur — prl. Brehm.

Neist prl. Brehm ja hra Palmer on vanu Londoni elanikke.

Kolmandal jõulupühal pidas selts jõuluõhtut tee ja suupistetega ning küünaldatud jõulukuusk tõi koduse tuju, milleks veel kaasa aitas kahe Eesti ajakirjaniku külustus*), kes purjejahil olid ümbermaailma-reisi algamas. Tehti tantsugi.

24. veebruaril oli Eesti kolonii saadiku ja pr. dr. Kalda külaliseks. Pererahvale heaks abiliseks oli prl. Marina Markus,

*) R. Sirge ja E. Stein (Jänkimees). — Toim.

kes virk oli teed ja kooke jagamas. Dr. Kallas pidas päevakohase kõne, milles viipas looduse kaasabile vabariigi 15. aastapäeva pühitsemisel Londonis, mille puhul lumi uulitsaid kattis — kodumaa lumi. Otsustati saata tervitustelegramm riigivanimemale. Paaritunnise koduse jutlemise järgi jäeti lahke pererahvas tänades jumalaga ning lahkuti, et uuesti Londoni seltsi koosolekuks kokku tulla 12. märtsil. Seekord rahvast oli vähem kui harilikult (35—40), kuid kuidagi tundus, et on suudetud üksiteisega juba rohkem tutvuda ja tekib tarvidus kokku tulla — varem sündis see rohkem kohusetundest. Algati ka kohe eeltöödega lihavõttepühade koosviibimiseks, mis tuleb väikese piduna. Kavatakse lavastada väike näidend proua Rixon'i juhatusel, ning prl. Brehm hoolitseb suupistete ja muu majandusliku külje eest. Suve poole kavatakse ühiseid väljasõite, ning on kindel mulje, et selts hra Markuse tegelikult juhtimisel — esimees Palmer on peale esimest koosolekut tagasi tõmbunud — küllaltki elavalt tegutsema saab.

Nii selts kui kolonii said selle aasta alul suure kaotuse osaliseks, kuna surid üksteise järgi kaks vanemat kolonii liiget: härrad Pitk ja Rixon. Mõlemad pidasid siin rätsepaametit ning olid elavad seltsi tegelased. Lihavõtte pühiks oli hra Rixon'il isegi algupärase näidendi kirjutamine käsil, kui surm ta silmad sulges. Mõlemad maeti saatkonna liikmete osavõtul.

N.

Vabariigi aastapäev Brüsselis.

Seekordne juubeli-aastapäev meelitas kokku üle 100 eestlase, peale selle veel Belgia seltskonnategelasi, Läti, Leedu üliõpilasi, Soome kongselaadi liikmeid j. t. Aktuse avas Brüsseli Eesti Seltsi esimees A. Luik ja kõnedega esinesid konsul Treude ja Antverpeni aukonsul Verbeeck.

Kol. Kasekamp pidas sütitava kõne, mis kõigile head muljet avaldas. Peale aktust korraldati omavaheline koosviibimine, need peetakse harilikult: „Taverne de la Madeleine'is“, rue de la Montagne 4, Brüssel.

Eestlased Leningradis.

Uuemate andmete põhjal arvatakse, et 40 prots. kogu Venemaal asuvatest eestlastest elab Leningradi ringkonnas. Leningradis elab umbes 18.000 eestlast, kes huviga jälgivad Eesti arenemiskäiku ja loevad huviga eesti ajalehti ja kirjandust.

Moskvas on see arv väiksem ja tunneb end rohkem Eestist eraldatuna juba kauguse tõttu. Eesti põllumehed on kas kolhoosides (ühismajapidamistes) või Siberis, kuhu neid kui tõnkujaid suurel hulgal välja saadeti.

Berliini eestlased.

Praegu on Saksamaal rasked ajad ja kui rääkida Berliini Eesti Seltsist, siis tuleb tahtmatult meelde seltsi n. ö. õitse-aeg, — mõne aasta eest, kus siin õppis hulk Eesti noori, peatus rohkesti eestlasi kodumaalt või sinna sõites. Nüüd kahjuks annab end üldine majanduslik kriis mõjuvalt tunda ja seltsielu on jäänud vaiksemaks. Ei saa siin teha etteheiteid ei kellelegi, sest siia on jäänud vähe tegelasi.

Võiks siiski loota rohkearvulist osavõttu seltsi tegevusest, kui saaks koos käia meie saatkonna ruumes, kus selleks eriruum, nagu Londonis.

Tahaks tunda, et oled kodumaa pinnal, oma kaasmaalaste seas, kellel puudub see võõrastav välismaalasi põlgav tunne, mis sakslaste seas nüüd pinda leidmas.

Millegipärast käiakse aga kuulamas viiulit klaveri- ja viiulimuusikat, lokaalis, kus puudub kodumaa kirjandus, ajalehed. Paratamatult kerkib küsimus, et kas meie, siinsed, eestlased, suudame veel kaua olla tõsised isamaalased, kui järjest liigume sellises mürgises atmosfääris?

Seltsil on ka järele jäänud kõigest 25—30 liiget ja eriti annab end tunda Eesti üliõpilaste ärajäämine, kes olid seltsielus kandvamaks jõuks. Jääb ainult loota, et varsti jällegi ühissuhtide saavutamiseks kavakindlamalt tegutsema hakkame.

—x.—

Eesti Vabariigi aastapäev Aluksnes, Lätis.

Aluksne eestlaskonnal on kujunenud traditsiooniks mälestada pidulikult oma kodumaa — Vaba Eesti — iseseisvuse sünnipäeva. Ka käesoleval aastal, hoolimata raskest majanduslikust surutisest, toimus see endiste aastate eeskujul. Veel enam, oli kavatsus teha seda suurejoonelisemalt, 15. juubeliaasta kohaselt. Peokõnega esinemiseks oli annud oma nõusoleku Riias Eesti Vabariigi saadiku aset. hr. Mölder, kuna referaadiga pidi esinema Fennougría seltsist magister Kalt. Suur oli aga pettumus, kui selgus, et oodatud lgp. küllalistest kumbki polnud ilmunud.

Peosias kanti ette kooliõp. pr. Tiro la vastusel, kohaliku Eesti haridusseltsi juures moodustatud „Noorte osakonna“ tegelaste poolt laulumäng „Mu meelen kuldne kodu kotus.“ Laulude eest oli hoolitsenud noor tegelane hra L. Ismael, kes möödunud sügisel viibis Tallinnas Lauljate Liidu juures koorijuhtimise praktikal, õppides laulu pr. Eineru juures. Pidu õnnestus kõigiti, andes ülejäägina Ls. 70, mis meie oludes rahuldav.

Berliini eestlased E. V. 15 aastapäeva pühitsemas, millest rohkesti osa võtsid külalistena ka sakslased.

All keskel istub seltsi esimees hra Riemer.

Riia eestlaste edukas töö.

Möödunud aasta lõpp ja k. a. esimene veerand tekitasid Riia eestlaste seas palju elevust järgmiste suursündmuste tõttu:

6. jaanuaril pühitseti Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi 25. a. juubelit, millest võtsid osa mitte ainult kohalikud eestlased, vaid ka paljud nimekad lätlased.

Sel puhul trükiti juubelialbum, milles peegeldub seltsi senine tegevus.

Veebruarikuul avati Riias sama seltsi poolt üldhariduslikud kursused, mille eest seltsi juhatus suure aitäh ära teeninud. 24. veebruaril pühitseti Riias erilise pidulikkusega E. V. 15. aastapäeva, mille puhul avati etnograafiline näitus ja õhtul peeti omavahelisi koosviibimisi ja balle, milledest kõikjal oli rohke osavõtt.

25. veebruaril kõneles prof. Uluots ja 26. veebruaril pidas jutlust Eesti kirikus prof. Rahamägi.

Riia Naisselts, kus esinaiseks proua Perli, selle peale vaatamata, et see selts on üks nooremaid Eesti organisatsioone, on aktiivsemaid Eesti seltse peale R. E. H. A. 30. aprillil korraldab naiselts mai vastuvõtmise peo, millele on loota head kordaminekut.

Kirikuelus on teatud elavust märgata, kuna kavatakse palgata Eestist ülikooliharidusega õpetaja, kes võtaks oma

juhatamisele uue pihtkonna, mis asutatud mõnede agaramate Riia eestlaste poolt, millele suurel määral kaasa aitas Riia varem seltskonnategelane hra Karl Birk.

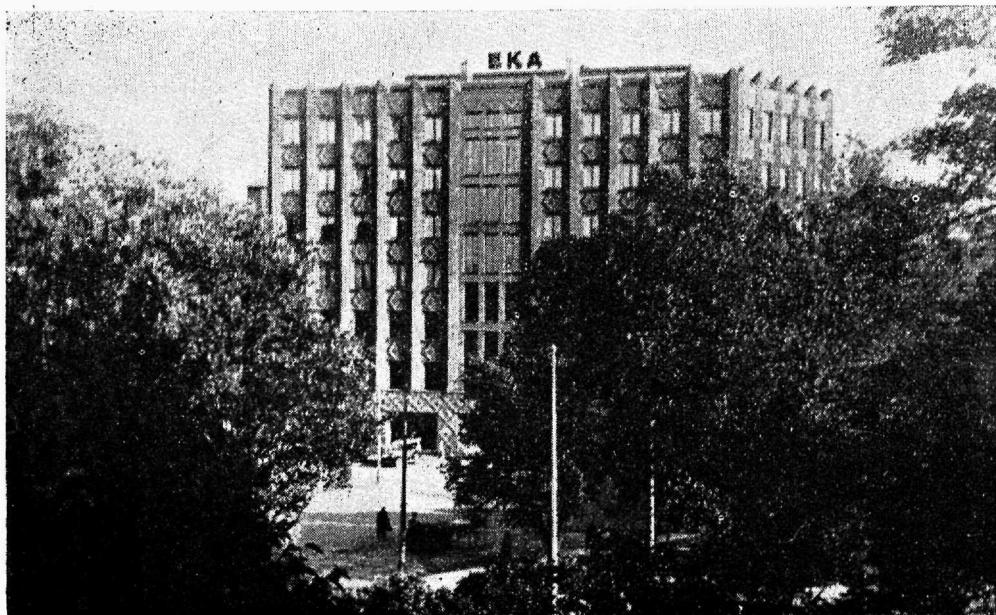
Riia eestlased kuuluvad suure rahuldustundega Eesti riigikohtuniku A. Hellati kõnet, milles toonitati Eesti koolide häädid Lätis, kus peitub ka ümberrahvastamise hädaoht.

V.-E. Ühingu klubi Riias.

Sügisel asutatud Välis-Eesti Ühingu Klubi Latvias on juba esimese poole aasta jooksul tagajärjekalt tegutsenud.

Klubil on juba praegu 40 liiget nimekamatel Riia eestlastel, oma ruum saatkonnas majas (Školas i. 13—2), kus on peetud 6 koosviibimist. Kahel korral peeti referaadiõhtuid, kus kõnelesid klubi liikmed, kirjanik R. Berzin-Valdes ja õpetaja M. Schmidt. 25. jaanuaril tervitati klubi poolt Eesti Panga presidenti J. Jaaksoni, kes peatus Riias läbisõidul ja on Riia endine seltskonnategelane.

V.-E. Ühingu klubi Latvias kutsuti ellu alles möödunud aastal, 17. novembril, hra J. Mölderi suurel kaasabil, ja lühikese eluea peale vaatamata on ta suutnud intensiivselt tegutseda, kelle liikmed järjest osa võtavad teiste Riia eesti seltside suur- ja väikesündmustest, sellega süvendades vastastikust koostööd.

EESTIMAA KINNITUS A-S. EKA

uus büroohoone Tallinnas, Vabadusplatsil.

Asumistingimusi Kanadas, Väljavaateid Briti-Columbias.

J. Vaimel.

Kanada on maa, mida võib veel nüüdki täie õigusega nimetada „tuhnade võimaluse“ maaks. Kuid praegu on sisserändamine Kanadasse keelatud, nii et üksik inimesel või perekonnal pole mingit lootust sisse pääsemiseks. Kui aga asja organiseerida ühiselt ja Eesti valitsuse kaudu või suurema rahvusliku ettevõttena Kanada valitsuse ees tarvilikke samme astuda, oleks kindlasti võimalik suurem maa-ala omandada, kuhu võiks asutada Eesti kolonii. Vähem kui 50 perekonda väljarändajaid ei tule muidugi kõne allagi. Samuti peaks Kanada valitsusele antama kindlustus, et väljarändajad tõesti asunduse asutavad ja sellesse elama jäävad, ning et see ühine asumine võõrsile pole organiseeritud mitte selleks, et ainult kuidagiviisi Kanadasse sisse pääseda.

Siin, Kanadas, on õitsvaid asundusi, milles elab ja töötab sajad tuhanded elanikke. Miks ei võiks ka Eesti kolonil olla tulevikku, nii et väikesest paarikümne perekonnalisest asundusest võiks võrsuda suur ja elujõuline asundus?

Kõneledes Eesti kolonii asutami-

sest Kanadas, olen alati silmas pidanud Briti-Columbiat, kuna selles osbarriigis on veel suuremad maa-alad täiesti neitsilikud ja looduslikult rikkamad kui kusagil mujal. Samuti on siin kõige parem kliima Kanada kohta.

Briti-Columbia pindala on 355.000 ruutmiili (1 Inglise miil on 1,607 km). Elanikkude arv on umbes 500.000, millest umbes 30.000 kollast ja 20.000 indiaanlast. Suurem osa Briti-Columbiast on mäGINE ja kaetud tiheda metsaga, kuid vähemalt 12.000.000 aakrit on põllumajanduseks kõlbulikkumaad. Ainult väike osa sellest suurest maa-alast on kultiveeritud. Orgude põhjad järvede ja jõgede kallastel on väga viljarikkad. Hea eduga kasvatatakse nisu, otra, humalaid ja igasugust juur- ja aedvilja, viimasel ajal on hakatud kasvatama ka sellerit, suhkrupeeti ja tubakat. Samuti väga hästi kasvavad siin õunad, viinamarjad, aprikoosid (virsiku taoline puuvili), virsikud, ploomid, pirnid ja kirsid, samuti ka igasugused marjad.

Briti-Columbia suurim varandus on tema majesteetlikud metsad. Neis kasvab Douglas fõör, hamlok, punane ja kollane seeder, kuusk, mänd, haab jne. Mõned okaspuud kasvavad haruldaselt suureks. Puu harilik läbimõõt on 8—10 jal-

ga, kuid on olemas üksikuid puid, mille läbimõõt ulatab 50 jalani.

Briti-Columbia mäed on väga rikkad mineraalide poolest, siin leidub kulda, hõbedat, tina, rauda, vaske ja sütt. Sõelademed on nii suured, et praeguse eksploatatsiooni juures jätkub sütt kolmeteist tuhandeks aastaks.

Pool Kanada kalasaadustest püütakse Briti-Columbias. Kõik sisemised jõed on väga kalarikkad, neis leidub igasugust kala, alates väikesest ojaforellist kuni viiesajanaelalise stöörini. Kõige harilikumad kalad on siig ja lõhe. Suurema osa Kanada karusnahkadest annab samuti Briti-Columbia. Ei tohi unustada ka Briti-Columbia kui mägise maa suuri veejõu võimalusi.

Kõigest ülemalpool toodust nähtub, et

Tahaksin sellele vastu väelda, sest tööolud Kanadas on palju lahedamad kui meil, Eestis, mida näidaku alljärgnevad read:

Elame siin Kanadas 300 jalga merepinna kõrgemal, õhk on kuiv ja päikesepaistet on palju. Maapind on kivideda ja nii viljakas, et ei nõua mingisuguseid väetisaineid. Hobused ja kariloomad võivad aasta läbi väljas olla, sooje lautasid pole tarvis. Maad saab valitsuse käest hinnaga 50 dollarit veerandi eest (veerand on 160 acr.) Sisse makstes 25 dollarit, võib veerandit kasutada neli aastat, siis alles tuleb tasuda teine osa võlast. Metsa oma tarviduseks leidub külluses. Veerandi pealt tuleb aastas maksta 15 dollarit kooli- ja sama palju teetegemise maksu, mida saab tasuda ka oma tööga. Muid makse ei ole. Kusagil ei nõuta isikutunnistust, võib va-

Käesolevaga teatame oma klientuurile, et peale toiduainete saadame

PAKKE VENEMAALE

igasugu asjadega; koetud riiet, pesu, valmisriideid, jalanõusid, galanterii-, parfümeeria-, rohu- ja teisi kaupu, kusjuures tellijat ei sunnita ostma asju määratud kauplustest. **Segapakid**, s. o. toiduained ja teised asjad ühes pakis, mis võimaldab kasutada paki eest maksetava saatehinna täiel määral. Teateid maksuta ja ilma kohustusteta huvitatuile.

V. HEYDEN & Co., Tallinn, V. Posti t. 6, tel. 452-53.

Kanadas leidub tööd ja teenistusvõimalusi igal alal, nii et Eesti koloniil oleks palju väljaväateid*) hea edu peale, on ju Eesti rahvas tuntud tööka ja ettevõtliku rahvana.

Olgu siin veel tähendatud, et edurikkaks asumiseks on tarvis kapitali keskmiselt 1000 dollarit perekonna kohta.

Kas Eesti sood ja rabad või välismaa?

L. a. „Päevalehes“ nr. 349 on toodud väljavõtte artiklist, mis ilmus „Meie Tee’s.“ Selles väljavõttes kirjutatakse muuseas: „Kui Eestis leidub soid ja rabu, pole vaja kodanikke juhtida võõrsile. Kanada farmerid ongi halvemas seisukorras kui Eesti põllumees.“

*) Selle kohta tähendab hra Joh. Pitka, kes katsetas asumisega Kanadasse, et võõrasrahvaste rahvuslike asunduste aeg on Kanadas ammugi möödas — neid seal enam ei võimaldata. — Toim.

balt igal pool liikuda. Vargaid ja kelme siin ei tunta, võid muretult oma kodu üksi jätta. Tapmise eest tõmmatakse ilma pikema jututa võlla. Kodus võid alkoholi tarvitada nii palju kui tahad, väljaspool oma kodu on see aga keelatud. Jahipidamise ja kalapüügi eest keelatud ajal ja kohtades võib saada trahvi kuni 500 dollarit.

Suvel ei tohi välja minnes kunagi kasukat unustada, sest mõne tunni jooksul võib kõige palavam ilm järsku muutuda jahe-daks. Talvel puhuvad vahest soojad „sinook“ tuuled. Lõunas ja põhjas leidub kae-vudes sageli halba vett. Õunapuud ja mar-japõõsad Kanadas suuremalt jaolt ei kasva.

Tööd leiab tööline farmis ainult mõned kuud aastas, kuna naistöölisel töö leidmiseks on veel vähem väljaväateid.

Nii on üldjoontes farmeri elutingimused Kanadas. Usun, ühesuguse töötahte juures jõuab Kanadas siiski palju kiiremini haljale oksale kui meil kodumaal „soos ja rabas.“

M—s.

Mitmesugust.

Aprilli-nali kodumaa eestlastele.

Esimesel aprillil ilmusid Eesti ajakirjanduses kõmurikkad teated igasugustest olematutest „sündmustest“, millest võttis osa ka V.-E. Ü., kes avaldas Tallinna hommikulehes „Sõnumetes“ alljärgneva kirjutise V.-E. Ühingule.

*Amlinna asutamine saab tõeks.
Dr. Speeki utoopilise kava vastukaja ameerika eestlaste hulgas.*

„Mõni aeg tagasi ilmus New Yorgi eestlaste lehes „Meie Tee“ kirjutis dr. Speek'ilt, milles autor soovitas ameerika eestlastel rännata tagasi kodumaale ja asutada oma koloonia või linn — „Amlinn“ — Ameerikalinn.

Ootamatult on leidnud see utoopiliselt kõlav kavatsus ameerika eestlaste hulgas vastuvõtlikku pinda ja käesoleval ajal on New Yorgi Eesti haridusseltsile saabunud kodumaale tagasipöördumise sooviavaldusi 87 eesti perekonnalt, kes ühtlasi nõus võtma osa Amlinna rajamisest, olles nõus maksma igaüks 5000—10.000 dollarit Amlinna osamaksuks. See teeb välja meie rahas 3,5 miljonit krooni või 5 protsenti meie riigi eelarvest. Tagasisõit kodumaale on mõeldud laulupeo ajaks. Vahepeal tahetakse aga asjad ajada joonde kohalike võimudega ja ametasutistega. Nimekamaist Amlinna asutajaist oleks nimetada: Klemmer ja Tiedeberg New Jerseyst; Saar, kapt. Männapsoo, I. Leoke, A. Waldmann, K. Schmidt, V. Dreymann j. t. New Yorgist; Bloom, Riisman Detroitist; K. Riis, Vesterberg Chicagost; Coffert, Janson, Kodil Kaliforniast; mõned asunikud Kanadast j. t.

Üheks Eestisse asumise ja tagasituleku tingimuseks oleks: tulumaksust vabastamine esimese 5 aasta jooksul, riiklik laen Amlinna rajamiseks 25 protsenti investeeritavast summast, kolm ruutkilomeetrit maad obroki alusel ning väliseestlaste esindajad linnavolikokku.

Oma Eestisse asumise soovist teatasid ameerika eestlased neljapäeval Välis-Eesti ühingule saabunud kirjas.

Mõni tund peale lehe ilmumist telefoneeriti vahetpidamata Välis-Eesti ühingule ja tehti isiklikke järelepärimisi ehitusele tulevast Amlinnast.

Juba unistati selle „linna“ sirgetest asfaltteeritud tänavatest, villadest, lilleaedadest, rikkalikult elektriga valgustatud kaubamajadest, kus kõneldakse läbisegi inglise ja eesti keelt, ning kõike seda teevad käärikaks autod, bussid ja trammid, katkematu ketina Nõmmelt läbi Ameerika linna (mis oleks Nõmme ja Tallinna vaheline maa-ala), Tallinna kesklinna kuni Piritani!

Alles järgmise päeva lehed katkestasid selle ilusa unenäo!

Kadunud väliseestlastest.

Möödunud aastal avaldati Välis-Eesti Almanakis Välis-Eesti Ühingule antud kadunud väliseestlaste nimed.

Nüüd on kõik need nimed tähestiku korras avaldatud üldnimestikus, mis paljudanud ja laiali saadatud üle maailma asuvatele E. V. saatkondadele, konsulaatidele, suurematele Eesti Seltsidele ja kindla asukohaga Eesti koondistele.

Palutakse kõiki tutvuda mainitud nimestikuga, küsides seda näha ja teatada Välis-Eesti Ühingule (Postkast 100, Tallinn) igasugused olemasolevad andmed tagaotsitavate kohta. E. V. välisesindusi palutakse vaadata nimestikku igasuguste passiandmise või pikendamise seotud toimingutel ja juhtida otsitava tähelepanu sellele, kui tema nimi otsitavate seas, millel eriline tähtsus Eesti pärandusküsimustes.

V.-E. Ühingul on korraldatud kartoteek otsitavate ja otsijate kohta, kes kõik andmed sinna sisse kannab ja teatavaks teeb.

Seni on teateid saadud võrdlemisi väheste eestlaste kohta. Andmeid on saanud peamiselt otsitavate sõbrad ja tuttavad, sest on sagedased juhused, eriti meremeestega, et nendele Almanak ei juhtu kätte ja neil sidemed kodumaaga katkenud. Paljude lahke kaastöö on võimaldanud leida nii mõnegi kadunud poja või tütre, kelle vanemad aastate jooksul piina tunnud nende saatusest.

Ameerika eestlaste pärandused.

Päranduste küsimustega on järjest tegemist E. V. peakonsulaadil New Yorgis. Konsul K. Kuusiku andmetel tuleb lahendada iga aasta pärandusküsimusi umbes 10.000 doll. (ligi 40.000 kr.) väärtuses. Viimase 4 a. jooksul on Ameerika eestlaste pärandused ulatunud kr. 120.000-le.

See töö on võrdlemisi keeruline, sest eestlased mahutavad oma rahad pankadesse muudetud (amerikaniseeritud) nimede all, näit. Jaan Schmidt on seal John Smith ja Marie Mägi on Mary Berg. Raha võetakse vastu igasugusele nimele, kuna väljamaksmise juures, eriti pärandusküsimuste lahendamisel, tuleb palju vaeva näha raha kättesaamiseks.

Reisijate tähelepanu.

Saksa liini aurikutel võetakse reisijatele kohvrite pealt erilist juuremaksu, mida teele asumisel tuleb silmas pidada.

Ahto Valter teel Ameerikasse.

Neli julget meremeest, Ahto, Sirge, Olsen ja Stein asusid juba sügisel kaugetele teekonnale. Biskai lahes kukkus Stein merre ja vaevu päästeti sõprade poolt. See murdis ajakirjaniku-meremehe tervise ja ta oli sunnitud Hispaanias oma reisi katkestama.

Ühe seltsimehe reast väljalangemine ei heidutanud teisi ja nad on läbistanud juba Madeira, purjetamas Kolumbuse teel. Pole kahtlust, et ka see teekond neil õnnelikult lõpeb.

„Ahto” võistleja.

Lätlane Fred Rebbel sõitis hiljuti 8000 miili Austraaliast Los-Angelesi 18 jala pikkuse jahiga. Ta on 46-a. mees ja elanud Austraalias 20 a. ning nüüd otsustanud kodumaale, Lätti, sõita. Kuigi ta ei ole meremees ja tarvitab primitiivseid riistu orienteerumiseks, siiski hea õnn on tal seni kaaslaseks olnud ja kõik hästi läinud. Olgu tähendatud, et ta teostab reisi üksinda.

Eesti-Inglise kultuurühing Tallinnas.

Sügisel asutati Tallinnas Ameerika-Inglise (ehk anglo-saxide) sõbralik ühing.

Nüüd on ühingul juba 200 liiget ja iganädalistest koosviibimistest võtavad osa 100—150 inimest. Loengud, kõned ja muu tegevus sünnib ainult inglise keeles. Nendel koosviibimistel on sagedasti näha end. Ameerika eestlasi: hrad Freiberg, Ait, Silberberg, Veinberg, Kopti, proua Margevitch, prl. Virgo ja palju teisi. Juhatusse kuuluvad hrad L. Sepp, Ed. Virgo, prof. A. Piip, kol. Tomberg, auabiesimeestena Ameerika konsul H. Carlson ja Inglise konsul A. J. Hill, ning ühingu asutajad V. Veros, J. Kirp ja A. Nippak.

Inglisekeelne teos Eesti kohta.

Tuntud eesti ajakirjanik A. Pranspill (New Yorgist) kavatses välja anda suurema raamatu Eesti üle. See oleks 300-leheküljeline, hulga piltidega, inglise keeles, hind 1 doll. 50 c. Raamatu nimeks on „New Nation“, autori aadress 374 E. 159 str. New York.

Ankeetlehe tulemusi.

Välis-Eesti ühingu liikmetele saadeti märtsikuul ankeetleht, millele hakkab pikkamisi vastusi tulema. Seni on vastuseid saanud umbes 20% liikmete üldarvust ja antud andmetest selgub, et paljud ühingu liikmetest on peaaegu terve maa-kera läbi reisinud. Välis-Eesti ühing palub kõiki liikmeid saata kiiremas korras kõik palutud andmed, mis tarvilikud Välis-Eesti näituse diagrammi jaoks.

Poola nõuab asumaid.

Võistlus Saksamaaga Jaapani mandaatsaarte peale.

Poola senat võttis vastu resolutsiooni, milles konstateeritakse, et Poola vajab asumaid. Valitsusele tehakse ülesandeks koloniaalmandaatide uue jagamise korral Rahvasteliidus esineda nõudmisega, et ka Poolale antaks mõni asumaa valitseda.

Teatavasti on Jaapani lahkumisega Rahvasteliidust tõusnud kõne alla Jaapani mandaatsaarte — Marshalli, Karoliinide ja Marianni — äravõtmise küsimus. Need on endised Saksa asumad. Saksa valitsusringkondades kaalutakse juba pikemat aega küsimust saarte tagasinõudmiseks Saksamaale. Arvatavasti peab Poola valitsus silmas sama võimalust ja tahab kandideerida omapoolt mandaatide jagamisel. Teisalt aga Jaapan ei näi mõtlevatki mandaatsaarte loovutamisele ja on asunud saarte kindlustamisele. „Pvlht.“

Välis-Eesti Näitus.

Veebruaris saadeti välja V.-Eesti ühingu poolt kõikidele Välis-Eesti organisatsioonidele ja üksikutele tuntumaile isikutele üleskutse-ringkiri, milles paluti saata Välis-Eesti näituse toimkonnale Tallinnas igasugust materjali, mida võiks näitusel välja panna. Saatekulud võtab V.-E. ä. oma kanda, kes ka asjad peale näitust väljapanejale tagasi saadab.

Lauljate tähelepanuks.

Aasta algul saadeti V.-E. ühingu poolt kõikidele Välis-Eesti laulukooridele üleskutse, milles paluti teatada laulupeost osavõtmisest, kuna kavatsetakse korraldada võimaluse puhul Välis-Eesti kooride ühis-esinemist ühise Välis-Eesti lipu all. Kui laulukoor ei esine tervikuna, siis üksikud lauljad, kes soovivad laulda, peavad registreerima end Välis-Eesti ühingu sekretariaadis.

Eesti meremehe surm.

Julius Laos, eesti meremees, suri Inglismaal. Inglise võimud otsivad tema omakseid.

Kumminuiad Eesti politseinikele.

Välismaa eeskujul varustatakse Tallinna ja Tartu politseinikud kumminuiadega. Nende senistest relvadest ei olnud vastuhakkajate taltsutamisel kuigi palju kasu. Nüüd aga ähvardavad tõrksaid rahurikkujaid „lapsevitsad“ ja see on kindlasti rahu loomisel mõjuvam kui autori-teetne sõna.

Surnud Eesti tähtsamad tegelased.

Möödunud kuude jooksul varisesid maaalasse mitmed Eesti siimapaistvad tegelased.

5. veebr. s. a. suri end. majandusminister ja nüüdne pangadirektor G. Vestel. Kadunu oli tegev väga paljudes majanduslikudes organisatsioonides ja üldiselt lugu peetud.

18. veebr. suri prof. J. Tam m, Tallinna konservatooriumi direktor, keda leinama jäi muusikaarmastajate pere

26. veebr. maeti Tartus maamulda Eesti vanemaid ajakirjanikke A n t o n J ü r g e n-

stein. Tema surm tuli kauakestnud haiguse järgi. A. J. töötas „Postimehe“ juures ja oli omanud oma ajakirjandusliku tegevuse kui ka isiklike omadustega üldise populaarsuse.

K. Liivo saabus Eesti.

9. aprillil jõudsid kodumaale tagasi hrad K. Liivo ja V. Kopper, kes viibisid üks aasta välismaal väliseestlaste filmimise eesmärgil. Nemat valmistasid väliseestlastest filmi, kuid rahaliste raskuste tõttu olid sunnitud reisi katkestama. Siiski kavatsevad mõlemad varsti Lõuna-Ameerikasse ja sealt edasi sõita ning filmimist jätkata.

Arno Koovits †

surnud... Nii lagunesid laiali teated New Yorgist. See tähendab, väliseestlased, eriti aga Ameerika eestlased, on kaotanud ühe oma energilisemaist ja aktiivsemaist tegelasist.

Väliseestlased teavad väga hästi, milliseid jõupingutusi nõuab võõrsil lihtne eluüldpidamine ja kui raske on veel selle kõrval aega leida huviliseks ja seltskondlikuks tööks. Arno Koovits ei olnud ainult edukas oma igapäevases töös, vaid leidis raskete töötundide vahel ja lõpus aega ja jõudu ameerika eestlaste ajakirja „Meie Tee“ toimetustööde suurima koorma kandmiseks oma õlgadel. Teadmine, kui väga tarvilik on rahvuluse säilitamisel emakeel ja kui väga vajavad selle püsivat meeletuletamist eestlased võõrsil, tiivustas kadunud kirjanduslikul tööl. Teinekord töötas ta ööd läbi ajakirja kal-

lal ja leidis peale selle aega Eesti tutvustamiseks New Yorgi rahvusvahelistes ühingutes.

Viimasel ajal hakkas Arno Koovits veel aktiivsemalt osa võtma seltskondlikust tööst New Yorgi eestlaste seas, olles Eesti haridusseltsi juhatuse liige.

Eriti leinavad kadunut taga veel need, kellel temaga kokkupuutumisi olnud ja kes temaga koos töötanud, sest niisugune optimism, kaasakiskuv jõuküllus ja töötahe, nagu seda Arno Koovitsi juures võis leida, kutsusid esile tema vastu sügava lugupidamise... Kadunud on tubli eestlane, kes küll Eestist kaugel, kaugel puhkab igaveses unes, kuid kes oma südamega pole kunagi üle Eesti piiride jõudnud.

*C. M. Freiberg,
Tallinnas.*

Välis-Eesti ühingu teateid.

Käesoleva aastaga algas ühing oma 6. aasta tegevust. Möödunud aasta jooksul liikmete arv kasvas kahekordseks ning selle tõttu suurenes märksa ka ühingu tegevus. Eriti ühingu liikmete omavahelistele koosviibimistele ja peetud loengutele ning referaatidele osutati suurt huvi, mille kohta ka ajakirjandus rohkesti sõna võttis.

28. märtsil peeti Tallinnas, Seltskondlikus Majas V.-E. Ühingu korralist aasta-peakoosolekut. Kokku tulid peamiselt Tallinnas asuvad Välis-Eesti ühingu liikmed.

Koosoleku avas ühingu esimees hr. J. Kristelstein, tuletades meelde m. a. surnud juhatuse liiget hra K. Schneiderit, keda mälestati püstitõusmisega. Oma avakõnes ühingu esimees juhtis tähelepanu asjaolule, et Välis-Eesti ühing on üks vähestest organisatsioonidest, kes praegusel raskel ajal oma tegevuses on näidanud tõusu. Välis-Eesti Almanak, mis varemaste aastate kestel tekitas puudujääki, on möödunud aastal osutunud esmakordselt tasuvaks. Olgugi et meil väljarändamisega kui massilise nähtega ei tule praegusel ajal arvestada, leidub eestlaste hulgas ikkagi palju rändavat elementi, kes kunagi paigal ei püsi, vaid vahelduse järele igatseb. Ühingu büroo on sellega arvestanud ning on püüdnud välja rännata soovijaile anda erapooletut informatsiooni mitmesuguste maade elamistingimuste ja sisserändamise võimaluste kohta.

Oma tegevuse intensiivsemaks muutmiseks kohtadel, kuhu koondunud väliseestlasi suuremal arvul, on juhatuse tegevus olnud suunatud osakondade asutamisele. Esimene osakond ongi ellu kutsutud Riias, meie lähemas ja suurimas väliseestlaste keskuses, ühingu energilise liikme hra Vidrik Ivaski kaasabil.

Lähemas tulevikus on juhatusel ette nähtud osakondade asutamine Narvas, Tartus ja Viljandis.

Esijoones on aga juhatuse sunnitud olnud kogu oma tähelepanu pöörama läheneva Välis-Eesti kongressi ning sellega ühenduses Välis-Eesti näituse eeltöödele, milliste hea kordaminek omab esmajärgulise tähtsuse ühingu edaspidises tegevuses.

Ühingu sekretär, A. Nippak, esines möödunud aasta tegevuse aruandega. Sellele järgnes rahaline aruanne B. Tiido poolt ja koosolekule esitati kinnitamiseks 1932. a. tulude ja kulude aruanne, mis tasakaalus kr. 6050.07. Eelarve oli tasakaalus kr. 6850.—.

Juhatusse valiti kadunud hra K. Schneideri (laekur) asemele ühel häälrel hra Alfred Kalm.

Samuti valiti ühel häälrel tagasi revisjo-

nikomisjoni liikmed hrad: J. Vink, J. Lorenz ja A. Thalberg.

Röömustava nähtena võib konstateerida seda suurt huvi ja poolehoidu, mille osaliseks Välis-Eesti ühing viimasel ajal on saanud.

Välis-Eesti ühingu omavahelistel koosviibimistel on peetud järgmisi loenguid ja referaate: hra J. Maide: „Eesti asumaade asutamise võimalustest“, hra J. Jaik: „Reisimuljeid Poolast“, mag. geogr. J. Lukats: „Koloniseerimise ja asumaade küsimus“, hra H. Vellner: „Väljarändamise probleem tänapäev“, hra E. Sooms: „Tänapäeva Argentiina ja sealsed eestlased“. Peale selle on esinenud koosviibimise õhtutel lauludega tuntud muusikakunstnikud.

Välis-Eesti ühing on aastast-aastasse iseseisvalt ja enamasti omal jõul töötanud. Ainult liikmete, korrespondentide ja usaldusesindajate kaastöö abil on suudetud sarnast suurt organiseerivat tööd ja sidepidamist edukalt edasi viia.

Selleks, et ühingu liikmeid sagedamini tehtud tööst informeerida, otsustas peakoosolek välja anda (vajaduse korral) büllettähe. Esimene liikmetele saadetud büllettään andis häid tagajärgi. Paljud ühingu liikmed täitsid juurelisatud uue liikme soovivalduse lehe, mille tagajärjel hulk uusi liikmeid on juurde tulnud.

Käesoleval hetkel on V.-E. Ühingu liigete koosseis järgmine:

Abol, O., politseikooli instruktor, New York.

Adamson, H., proviisor, Pärnu.

Adoff, F., insener, direktor, Tallinn.

Adolf, J., äriomanik, Riia.

Akel, F., E. V. saadik, Stockholm.

Amberg, O., reisibüroo direktor, Tallinn.

Anderkopp, A., Kohtu-siseminister, Tallinn.

Anderson, A., peasekretär, Tallinn.

Anderson, E., vann. advokaat, Tallinn.

Asu, Th., arst, Tallinn.

Aulik, A., kindlustustegelane, Tallinn.

Aur, A., tehniline joonestaja, Sao-Paulo.

Baars, K., panga dir., Viljandi.

Bartels, G., kinoomanik, Tallinn.

Bergmann, C., ärimees, Tallinn.

Bergmann, Jaan, notar, Tallinn.

Berzins, R., direktor, Riia.

Birk, H., majaanik, Riia.

Birk, K., majaanik, Riia.

Bloom, J., kodune, Detroit.

Bloom, V., ametnik, Detroit.

Berezinsky, V., vann. advokaat, Riia.

Dreymann, L., lauljanna, New York.

Ederberg, B., kirikuõpetaja, Rakvere.

Ehrlich, A., agronoom, Tallinn.

- Eichenbaum, H., ärimees, Tallinn.
 Eichenthal, E., ärimees, Warssav.
 Einbund, K., riigitegelane, Tallinn.
 Eliaser, R., vann. adv., riigikl., Tallinn.
 Ernits, P., kooliõpetaja, Valga.
 Ernits, V., lektor, Varssav.
 Etruk, B., kooliõpetaja, Tallinn.
 Feld, E., äriomanik, Tallinn.
 Gott, H., N. M. K. Ü. peasekretär, Tallinn.
 Grünbaum, V., dipl. ins., Haapsalu.
 Gutman, R., kooliõpetaja, Tallinn.
 Haarla, R., vabrikant, Tampere.
 Haljaspöld, H., tulundusteadlane,
 Brüssel.
- Hallik, K., vann. advokaat, Tallinn.
 Hansen, J., direktor, Tallinn.
 Hardt, J., päevapiltnik, Helsinki.
 Heinrichsen, J., prokurist, Tampere.
 Hellat, A., riigikohtunik, Tartu.
 Holsmann, J., direktor, Kaunas.
 Ise, R., E. V. aukonsul, Rio de Janeiro.
 Ivask, V., vabrikant, Riia.
 Jaakson, J., pangapresident, Tallinn.
 Jaanis, J., riigikogu liige, Tallinn.
 Jaanson, J., ärimees, Tallinn.
 Jaik, J., ajakirjanik, Tallinn.
 Jalak, H., seltsk.-tegelane, Riia.
 Janson, C., äriomanik, San Fernando.
 Janson-Lemet, L., äriomanik,
 San Fernando.
- Janson, T., prokurist, Kaunas.
 Jaunzem, E., arst, Riia.
 Johanson, K., ärimees, Tallinn.
 Josua, A., Valkeakoski, Suomi.
 Joubert, C., äriomanik, Riia.
 Jänes, E., äriomanik, Narva-Jõesuu.
 Järv, J., metsnik, Orajõe, Kahl.
 Jõudu, A., pangadirektor, Tartu.
 Jürgens, E., direktor, Tallinn.
 Jürgens, H., proviisor, Viljandi.
 Jürgenson, K., laekur, Riia.
 Jürison, K., juveliir, Riia.
 Jürvetson, J., äriomanik, Tallinn.
 Kaarna, C., pangadirektor, Tallinn.
 Kaasik, A., insener, Tallinn.
 Kalamees, K., ajakirjanik, Tartu.
 Kalbas, J., ametnik, Helsinki.
 Kaljot, P., majandmin. dir., Tallinn.
 Kallas, O., E. V. saadik, London.
 Kallas, S., pangaametnik, Tallinn.
 Kallas-Poska, L., võimlemisõpetaja,
 London.
- Kallas-Päss, V., korrespondent,
 Tallinn.
- Kallismaa, K., kohtunik, Narva.
 Kalm, A., ärimees, V.-E. Ü. juh. liige,
 Tallinn.
- Kalm, J., direktor, Tallinn.
 Kalt, J., kohvikuomanik, Riia.
 Kana, J., linnanõunik, Tallinn.
 Kanarik, P., sekretär, Tartu.
 Kanep, Eduard, erukolonel, Tallinn.
 Kann, N., gümn. direktor, Tallinn.
 Kapp, A., praost, Tallinn.
- Karell, U., Dr. med., haigem. juh., Tartu.
 Kargaja, V., pangadirektor, Tallinn,
 V.-E. Ü. sekretär.
- Karp, K., majaomanik, Riia.
 Kask, A., pangadirektor, Tallinn.
 Kask, A., vämin. direktor, Tallinn.
 Kask, O., linnapea, riigikl., Pärnu.
 Kask, P., k/s. kaptan, Tallinn.
 Kass, J., agronoom, J., Tallinn.
 Kents, J., kooliõpetaja, Tallinn.
 Kiesel, O., koolijuhataja, Tallinn.
 Kima, V., prokurist, Tallinn.
 Kimberg, A., vabrikant, Tallinn,
 V.-E. Ü. sekretär.
- Kimberg, J., direktor, Riia.
 Kippasto, A., majaomanik, Berliin.
 Klemmer, M., ärimees, Tallinn.
 Klemmer, V., ärimees, Tallinn.
 Klesmann, V., dedektiivbüroo juhataja,
 Tallinn.
- Klumberg, A., sportlane, Tallinn.
 Kodil, C., insener, Los-Angeles.
 Kondor, L., üliõpilane, Brüssel.
 Koppel, J., äriomanik, Riia.
 Koppel, R., äriomanik, Riia.
 Kopper, V., filmioper. abi, Tallinn.
 Kornel, K., ETK direktor, Tallinn.
 Korts, B., vabrikant, Riia.
 Koshemäkin, E., arst, Tallinn.
 Krevald, F., vabrikant, Riia.
 Kristelstein, J., notar, Tallinn,
 V.-E. Ü. esimees.
- Krull, A., maalikunstnik, Tallinn.
 Kruse, A., ärimees, Tallinn.
 Kubu, H., kirikuõpetaja, Tallinn.
 Kull, E., Tallinn.
 Kurg, K., rohuteadlane, mag. pharm.,
 Tallinn.
- Kurvits, P., pangadirektor, Tallinn.
 Kuusik, C., E. V. asekon sul, New York.
 Kuuskmaa, R., vann. advokaat, Tallinn.
 Kõrgesaar, H., pangadirektor, Tallinn.
 Kõva, A., direktor, Tartu.
 Kõösel, G., koolijuhataja, Pärnu.
 Kübarsepp, E., sisemin. abi, Tallinn.
- Laaman, E., peatoimetaja, Tallinn.
 Laas, J., kaptan, Vasknarva.
 Laas, K., majaomanik, Tallinn.
 Lagge, J., linnapea, Türi.
 Laos, J., puutöömees, Nõmme.
 Laretei, H., vämin. dir., Tallinn.
 Lauri, H., maavalitsuse esimees, Viljandi.
 Leesment, H., arst, Tallinn.
 Leiner, A., ärimees, Varssav.
 Lellep, R., kohvikuomanik, Tallinn.
 Lemberg, K., ärimees, Tallinn.
 Lepp, A., k/s. kaptan, New York.
 Lepp, P., elektromeaanik, New York.
 Liegus, A., pangaametnik, Narva.
 Liivo, K., filmioperaator, Tallinn.
 Lilienthal, A., Tallinn.
 Lill, Paul, kindral, Tallinn.
 Lohk, E., arhitekt, Tallinn.
 Lohk, H., end. E. V. peakonsul, Leningrad.

Lorens, J., dipl. insener, dir., Tallinn.
 Lossmann, E., äriomanik, Riia.
 Lossmann, J., sportlane, Tallinn.
 Luht, J., k/s. kapten, Istanbul.
 Luiga, G., peatoimetaja, Tallinn.
 Luik, A., kooliõpetaja, Tallinn.
 Lukats, J., mag. geogr., Nõmme.
 Lusenberg, A., äriomanik, New York.
 Lust, J., proviisor, Narva.
 Maide, J., riigiametnik, Tallinn.
 Malts, L., riigiametnik, Tallinn.
 Markus, H., E. V. konsul, London.
 Martinson, K., majaomanik, Tartu.
 Menning, K., E. V. saadik, Berliin.
 Meri, G., üliõpil. poliit. teadusk., Pariis.
 Mikheim, H., proviisor, Tallinn.
 Muks, J., kunstnik, Pariis.
 Mutt, V., kolonel, Tallinn.
 Muttikas, E., notar, Tallinn.
 Mägar, Gustav, majaomanik, Berliin.
 Mölder, J., E. V. konsul, Riia.
 Mölder, K., mag. bot., Türi.
 Mühlmann, V., pangaametnik, Riia.
 Neuhaus, H., direktor, Tallinn.
 Nihtig, J., direktor, Tallinn.
 Niilus, K., direktor, Tallinn.
 Nippak, A., V.-E. sekretär, toimetaja, Tallinn.
 Normak, A., kolonel, Pariis.
 Nõges, M., arst, Viljandi.
 Orav, G., k/s. kapten, Tallinn.
 Orav, H., direktor, Tallinn.
 Paju, A., üliõpilane, Pariis.
 Paju, C., ämmaemand-velsker, Tallinn.
 Palli, E., hotelliomanik, Tallinn.
 Pallo, A., E. V. konsul, sekretär, Helsingi.
 Parikas, P., fotograaf, Tallinn.
 Peterson, P., vann. advokaat, Tallinn.
 Peets, R., E. V. aukonsul, arst, Marrakesch.
 Pihlakas, G., äriomanik, Tallinn.
 Pihlakas, N., laevaäri omanik, London.
 Piip, A., ülikooli professor, Tartu.
 Pitka, J., direktor, Tallinn.
 Poom, G., advokaat, Tallinn.
 Poom, V., pangaametnik, Tallinn.
 Poska, J., advokaat, Tallinn.
 Preast, J., pronksmudeli tegija, Tallinn.
 Puhk, A., tööstur, Tallinn.
 Puskar, A., äriomes, Tallinn.
 Pusta, K., E. V. saadik, Varssav.
 Puusepp, Martin, vann. advokaat, Tallinn.
 Ramat, A., Dr. jur., Riia.
 Ramat, V., gildevanem, Riia.
 Rammul, E., äriomes, Riia.
 Randfeld, P., supelinspektor, Pärnu.
 Ratassepp, K., ärijuhataja, Narva.
 Raud, M., peadirektor, Tallinn.
 Reinvald, P., äriomanik, Riia.
 Reitfeldt, B., majateenija, London.
 Reitfeldt, Oskar, osak. juhataja, Tall.
 Riemer, E., majaomanik, Berliin.
 Riis, J., maalikunstnik, Detroit.
 Riisman, börsi ja sadamaartelli vanem, V.-E. Ü. abiesimees, Tallinn.
 Roman, H., vann. advokaat, Tallinn.
 Ronnimois, J., proviisor, Riia.
 Ronnimois, J., äriomanik, Riia.
 Rosenfeldt, H., E. V. aukonsul, Riia.
 Rosenvaldt, A., direktor, Tartu.
 Rosenvaldt, E., direktor, Tallinn.
 Rumberg, J., direktor, Tallinn.
 Rumberg, Paul, E. V. aukonsul, Shanghai.
 Rupner, J., börsimaakler, Riia.
 Ruus, A. (korresp. l.), näitejuht, Aluksne.
 Rõivas, H., äriomanik, Tallinn.
 Rüdja, H., ametnik, Tallinn.
 Rütel, J., õpetaja, Narva-Jõesuu.
 Rüütli, O., vann. advokaat, Tartu.
 Sandluk, A., seltskonnategelane, New York.
 Sarap, A., kohtupristav, Tartu.
 Sarap, J., kohtupristav, Tartu.
 Sass, J., rahukogu esimees, Rakvere.
 Schmidt, A., E. V. saadik, Room.
 Schmidt, M., kirikuõpetaja, Riia.
 Schreiber, K., äriomanik, Riia.
 Seisler, K., vabrikujuhataja, Dundaga.
 Sepp, O., ooperilaulja, Riia.
 Siefers, A., äriomes, Riia.
 Siefers, G., ajakirjanik, Riia.
 Siim, H., leitnant, Tartu.
 Siirak, J., kunstnik, Pariis.
 Simm, H., äriomanik, Tallinn.
 Simon, A., erukolonel, Tallinn.
 Simon, A., direktor, Riia.
 Sitska, J., direktor, Tallinn.
 Soo, J., linnapea, Valga.
 Speek, P., Ph. Dr., Washington.
 Steinberg, E., direktor, Tallinn.
 Sternfeldt, A., kirikuõpetaja, Tallinn.
 Strandmann, O., E. V. saadik, Pariis.
 Sulg, E., insener, direktor, Tallinn.
 Sumner, H., koolinõunik, Tallinn.
 Sütt, J., E. V. aukonsul, Harbin.
 Tannebaum, I., riigi dispaschöör, Tall.
 Tauk, Peter, muuseumi direktor, Tallinn.
 Terras, A., vann. advokaat, Tallinn.
 Terreping, J., ametimeister, Riia.
 Tever, P., reeder, Tartu.
 Thalberg, H., direktor, Tallinn.
 Tiido, B., V.-E. üh. asjaajaja-raamatup., Tallinn.
 Tiro, E., ametnik, Tallinn.
 Tiro, J., kooliõpetaja, Aluksne.
 Tofer, A., äriomanik, tööstur, Tallinn.
 Tofer, G., äriomanik, tööstur, Tallinn.
 Tofer, K., välisministri abi, Tallinn.
 Tomp, H., kinnituss. ametnik, Tallinn.
 Tonikov, F., äriomes, Tallinn.
 Tops, K., ametnik, Tallinn.
 Treder, F., restoraniomanik, Tallinn.
 Trumm, J., direktor, Tallinn.
 Tsankov, J., leitnant, Tartu.
 Tulenheimo, A., prof., linnapea, Helsingi.
 Täht, H., ajakirjanik, Viljandi.

A. Tõnisson, kindral, Tallinn.
 Tõnisson, A., direktor, Tallinn.
 Tõnisson, E., äriomanik, Tallinn.
 Tõnisson, J., riigikogu esimees, Tallinn.
 Uesson, A., linnapea, Tallinn.
 Uhlberg, E., Nõmme.
 Uibopuu, Georg, insener, Adelaide, Austr.
 Unt, J., ärimees, Tartu.
 Uritam, R., börsikomitee direktor., Tall.
 Usman, K., majandusteadlane, Tallinn.
 Uustal, A., majandusteadl., Tallinn.
 Vaabel, J., notar, Narva.
 Vaimel, G., tööstur, Kitchener, Kanada.
 Valdman, A., puutöömees, New York.
 Valter, A., kapten, Tallinn.
 Vares, J., arst, Viljandi.
 Vares, K., ärimees, Riia.
 Varrik, M., gümn. direktor, Viljandi.
 Vebermann, E., E. V. aukonsul,
 San Remo.
 Verendel, J., algkooli juhataja, Riia.
 Veros, V., ärijuht, Tallinn.
 Veske, F., muusikakunstnik, Tallinn.
 Veske, K., dipl. keemik, Tartu.
 Vestholm, J., gümn. direktor, Tallinn.
 Viederfeldt, R., vann. advokaat, Tall.
 Vihvelin, A., pangadirektor, Viljandi.
 Viinamägi, G., muusikakunstnik,
 Berliin.

Vilms, J., Dr. med., arst, Tallinn.
 Vink, J., vabrikant, Tallinn.
 Virgo, E., vämin. dir., Tallinn,
 V.-E. ü. abiesimees.
 Visnapuu, H., osakonna juhataja, Tall.
 Voimann, T., ekspediitor, Tallinn.
 Öpik, O., E. V. kindral-konsul, Berliin.
 Õun, A., majaanik, Riia.
 Zastrov, H., ärijuht, Riia.
 Zimmermann, J., trükikojaomanik,
 Tallinn.

Eluaegsed liikmed:

Juhan Rumberg,
 Jakob Kristelstein,
 August Kimberg,
 Ernst Jürgens,
 Viktor Kargaja,
 Georg Poom,

V.-E. Ü. juhatus.

J. Kristelstein,
 Ed. Riisman,
 Ed. Virgo,
 A. Kimberg,
 V. Kargaja,
 E. Jürgens,
 A. Kalm.

ERK Üld-, majandus- ja kultuurpoliitiline ajakiri

Peatoimetaja mag. georg. Edg. Kant.
 Väljaandja: Eesti Rahvuslaste klubi

„ERK’ile“ on kaastööd luhanud üle 50-ne tuntud poliitika-, majandus- ja kultuurtegelase
 „ERK“ kui erakondadest olenematu iseseisev ajakiri seisab eesti rahvusluse teenistuses, käsitades poliitilisi, sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi küsimusi rahvuslikult platvormilt

„ERK“ ilmub 10 korda aastas. Tellimishind aastas kr. 2.—, üksiknumbrid à 25 senti.
 Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised riigis. Talituse aadress: Tartu postkast 140.

Vastutav toimetaja: Ed. Riisman.

Tegev toimetaja: A. Nippak.

Toimetus: V. Ernits, J. Jaik, A. Nippak.

Väljaandja: Vähis-Eesti Ühing, V. Posti 8, notar J. Kristelsteini kontor.

Postkast 100, Tallinn. Telef: 426-60.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk, Tallinnas, 1932. a.

JOOGE AINULT

KOHVI

MÜÜGIL KÕIGIS ÜHISKAUPLUSTES.

Sild kodumaale

on ehitatud nendel väliseestlastel, kes loevad juhtivaid Eesti lehti:

Vaba Maa

Ilmub iga päev ja annab täieliku ülevaate elust-olust Eestis ning välismaal. Moodsam kodumaa leht. Rikkalik sündmuste kroonika. Üle tuhande kaastöölise. Iga päev hulk pilte. Gori vaimukad karikatuurid. Tellimishind välismaale 4 E. krooni kuus.

Maa Hääl

on iseseisev maarahva ajaleht, mis ilmub kolm korda nädalas ja kus vastukaja leiavad kõik maaelaniku mured ja rõõmud. Kodumaa poliitilise elu valgustamine ilma kõrvaliste mõjutusteta. Maa Hääl toob juhatusi asjatundjateilt igapäevaseks tööks ja annab oma lugejale head ajavilid. Odavam kui teised maalehed Eestis. Tellimishind välismaale 1 E. kroon kuus.

Rahvaleht

valgustab kolm korda nädalas Eesti elu põnevamaid nähtusi köitval, kaasakiskoval kujul. See on ajaleht kõigile. Tellimishind 3 kuuks 4 E. krooni kuus, 6 kuuks — 7 kr. 50 senti.

Esmaspäev

on kõige sobivam leht eestlasele välismaal. Toob iga nädal huvitavaid kirjutusi ja pildirohke ülevaate kodumaa sündmustest. Palju eesti nalja. Tellimishind 6 kuuks 3 E. krooni.

Perekonnaleht

pildiajakiri, ilmub iga laupäev värvitrukis. Põnevad romaanid ja lühijutud. Tellimishind 6 kuuks 5 E. krooni.

Tellimised saata: O.-ü. „WABA MAA“ peatalitus, Tallinn, Eesti.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

Juhatus ja müügibüro.

Tallinn, Valli tän. nr. 4

Telegr. aadress: „Peapõlevkivi“

Telefonid: 450-85 ja 450-62

Kaevandused ja õli- ja bensiinivabrik

Kohtla-Järvel ja Kukrusel

Õililadu Tallinna sadamas

Omad bensiinimüügi automaadid Tallinna sadamas ja Kohtla-Järvel

Põlevkivi kütteks: toorõli; kütteõli; bensiin, mootorpetrooleum; mootornafta; tiiselnafta; rasked õlid, bituumen (Estobitu-men) ja asfalt-emulsioon („külm asfalt“) teede tegemiseks, katusepabivabrikutele ja isolatsioonitöödeks; immutusained „Fenolaat“ ja „Estokarbolineum“ puu konserveerimiseks, viljapuu-karbolineum viljapuude pritsimiseks; katuselakk (katusetõrv), Raulakk (asfalt-lakk) ja asfaltmastiks.

Saku Ülletehas

A.-S.

õlu ja mõdu

PEALADU: Tallinn,
Suur Kloostri 10/12.

Telef. 437-36, 437-38.

Otstarbekohasemad
ANOOD- ja
TAKULAMBI-
PATAREID

võivad tulla ainult

moodsamast ja tehni-
liselt viimistletumast
vabrikust

Moodsaim ja suurim pata-
reide tehas on Baltimail

ELEKTRO-
KEEMIA-TÖÖSTUS

URANIA

Restoran
„Kontsert-Aed“

Kadriori, Veizenbergi 24.

Telefon 306-22.

I-klassi restoran
Kadrioru põlises
pargis.

Igal õhtul mängib salong-orkester.

TEATRIHUVILISED!

TAAVET MUTSU

teatrikirjastus- ja peo
tarvete ärist on saa-
daval müügiks kui ka
laenuks

Kõik eesti keeles ilmunud näidendid.

**Peotarvetest
suur valik.**

Soovijaile saadame
hinnata nimekirju ja
katalooge.

Address: TAAVET MUTSU, Tallinn,
Vene 6, tel. 445-94.

Soodsam kirjanduse ostukoht
välismaal elavatele eestlastele on

A. Keisermanni
raamatukauplus.

Soovitan rikkalikus valikus
kirjandust nii noortele kui täis-
kasvanutele.

Raamatukogudele sood-
sam ostukoht.

A. Keisermanni raamatukaupl.
Tallinn, Kinga t. 6/8, Estonia.

Põllumajandusline Keskühisus

„ESTONIA“

TALLINN, Jaani t. 6.

Kõnetraadid 446-01 kuni 446-09.

Telegrammi aadress „ZENTRESTONIA“

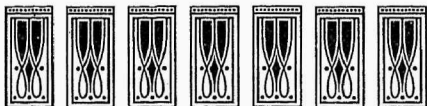
Osakapitalid 1.000.000 kr.

Eksporteerib:

Võid ja kõiki piimasaadusi

Importeerib:

Piimatallitus-sisseseadeid, masinaid
ja igasuguseid piimatööstus-tarbeid

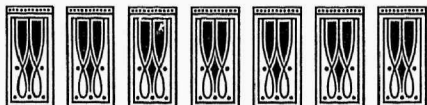
Kindlustage

oma elu

ja

varandust

Eesti Lloydis

Soovitakse kirjavahetust

Tallinna Linna II-se tütarlaste
gümnaasiumi „Kultuurühing“
vahetaks meelsasti mõtteid
Euroopas, Ameerikas ja Aust-
raalias viibiva eesti noorsooga.

ADDRESS:

Tallinna linna II-se tütarlaste gümnaasiumi „Kultuurühing“ juhatusele. Eesti, Tallinn, Jaani tän. nr. 13.

DANCING-PALACE „GLORIA“

Parim ja mugavaim restoran-kabaree Eestis.

Igal õhtul

KABAREE JA TANTS.

Parim tantsukoht

GLORIA-BAR

Parim tantsukoht

Tallinna elegantseim ja moodsaim Bar.

Igal õhtul la eeskava parimate kodu-
- ja välismaa näitlejate osavõtul :-:

== TUJUKÜLLUS! ==

TALLINN

EESTI

Hotel „ROOM“ restoran

MANEESI T. 1.

TELEF. 425-54

Soovitame Tallinna sõitjatele mugavaid numbritube, hinnaga alates Kr. 1.50. Ainuke hotel Eestis, kus toad on varustatud jooksva sooja ja külma veega ja vanniga.

Majas parem restoran. Iga õhtu kabaree. Mängib Jazz orkester. Soe baar, veinibaar.

Austusega OMANIK.

**TERMOL
KREEM**

*on parim iluravi
vahend mida tuntakse
Ta kaitseb Teie nahka
ilmastiku mõju vastu
ning teeb selle pehmeks,
õrnaks ja värskeks.*

Tuub 30 ja 45 s.

Ehituskrunte

ja aiamaad müüa Tallinnas heas räjoonis. Maksud sooritada välismaa pangas. Kirjalikkudele järelepärimistele vastatakse täpselt ja kiirelt.

Address: Tallinn, P. O. Box nr. 191.

Üksiknumbri hind: **15** Am. senti
või **30** E. senti.

„Meie tee“

on **ainuke** Põhja-Ameerika eestlaste kuukiri. Huvitavad kirjutised eestlaste elust Ameerika linnades ja sisemaal :

Toimetus ja talitus:

310. Lenox ave. New York

Tellimiste vastuvõtmine Eestis:
Välis-Eesti Ühing, Tallinn

Kodumaal ja igalpool välismaal eestlased loevad

Välis-Eesti Almanakki

Jlmuub 4 korda aastas. Suur kaastööliste arv. Aastatellimine Eestis, Lätis, ja Leedus Kr. 1.50, välismaale \$ 1.—.

Toimetus ja talitus:

Välis-Eesti Ühing, V. Posti 8
ehk Postkast 100, Tallinn.

Restoran

Hotel du Nord

Rataskaevu 3. Tallinn.

Tallinna Majaomanikkude Pank

Harju uul. 29. Tel. 443-67 ja 427-49.

Pangaoperatsioonid

Linnamaksude vastuvõtmine

Hoiusummad ja laenud

Väliseestlased, kodumaad külastades astuge
meiega ühendusse!

TARVITAJATE ÜHISUS

Asutatud 1920. aastal.

„MAJA“

Kontor: Tallinn, V. Tartu
mnt. nr. 8. Tel. 458-37.

Ehitustarvete kauplus ja ladu

Veevärgi ja kanalisatsiooni töökoda.

Potisepa osakond ja ladu.

Elektri tarvete osakond ja ladu.

Foto osakond ja laboratoorium.

Tallinn, V. Tartu mnt. nr. 8.

Tel. 461-39 ja 467-84.

Metsa ja küttematerjali ladu

Tallinn, Hollandi tän. nr. 5. Tel. 305-41.

Betooni tööstus „Liiva-Betoon“

Risti Liival. Tel. 520-94.

Harukauplus

Jakobsoni tän. nr. 22. Tel. 314-43.

A.-S. „EESTI REISIBÜROO“

PEAKONTOR: Tallinn, Kinga 3, telef. 433-20 ja 433-21

OSAKOND: Tartu, Suurturg 7, telef. 3-72

Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef. 113

TELEGRAMMIDE ADDRESS: „ERBO“, Tallinn resp. Tartu, Pärnu

Raudteepiletite eelmük:

a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse

b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisupiletid turistidele.

Rahvahetuse ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimere liinidele.

Ookeanilaevade piletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja

Ameerika liinidel kõikidesse ilmaosadesse.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „AERO“ ja „DERULUFT“ liinidele.

Estonia

„Valge Saal ja Suve-aed“

Keerlev

tantsupõrand

Odavad lõunad kella 1—5.

Igal õhtul suur eeskava

Muusika algus kell 9

Mängib Kurt Strobel ja tema orkester.